

ТЕОДОР РАДЕВСКИ

ОСТРОВИТЯНИ

Рожден ден
Хлапак
Старецът
Боцманът и възлите
Хоби
Ангели-пазители на чистотата
Мусон
Арчибалд
Поприша
Островитянин
Димът на Ирори
Хирургът
Завързаният манекен
Коледуване
Фактор време
Немият пророк
Приказки от една кореспонденция по интернет

Рожден ден

Свада с телефонната слушалка

Тримурти - Света Троица в индийската религия. Брахма, Вишну и Шива - Божеството с три лица, олицетворителя на трансценденталния свят, и до ден днешен празнува рождения си ден в мир и разбирателство... със самия себе си. Поне така изглежда. В Индия.

Днес е и моят рожден ден... или по-скоро нашият, защото и ние сме трима. Минало, Настояще и Бъдеще - тези три допълнителни имена са олицетворение на нетрансценденталната Моя Милост. В Европа. С други думи, ние тримата сме аз, Честваният. Също като в Библията: Отец, Син и Дух Свети. Канонизирана триада.

Сега, обаче, в стаята сме само двама. Напълних две чаши коняк. За старт. Едната за Миналото, другата за Настоящото. И двамата спонсорирани от Бъдещето. Самото Бъдеще, затънало до шия в отровния смог на създадените специално за него кураториуми, не се виждаше никакво. Затова оставих чашата му празна. Казват, и неговата не била лесна! Въжеиграчи - политици и илюзионисти - идеолози го обвинявали в корупция и шарлатанство и искали да му отнемат правата като равноправен член на Тριάдата ни. Разделяй и владей! Както на времето направиха с Дух Свети, а и до ден днешен с цялото земно кълбо. Но ние въпреки всичко продължаваме да го търпим, тъй като Бъдещето е единственото, което поне вдъхва надежди, макар и все по-безнадежни... Откровено казано, започва вече да ме дразни.

Чукнахме се. Опънах и двете дози. Защото ние, макар и двама, все пак бяхме олицетворение на една същност: монолитна, неделима с две трети мнозинство. Подобно на паламентарна фракция.

Още от сутринта телефонният ми кабел гореше! От възбуда. Ерекцията му беше, като пред първа брачна нощ. Слушалката, очистена от мазните петна с помощта на кой знае кога и от кого забравен в банята интимен тампон - среден размер, в празнично повишено настроение се кипреше на масата. С необичайна за нея усмивка (иначе винаги е кисела), се мъчеше да се примири с мисълта, че я очаква един досадно претрупан ден. Обясних ѝ, че това събитие се случва само един път в годината, без никакви гаранции за следващата. Това, като че ли малко я поуспокои. Глезла! Предишната, беше много по-отворена и никога не ми правеше забележки, когато използвах микрофона и за интерпелациите ми. Затова изкарахме заедно повече от десет години. Остана в старата квартира при последната ми жена. Тази ми е четвърта. Слушалка. Събрахме се неотдавна под един покрив от немай къде, но ми се струва - ще си имаме неприятности!

Сутринта я повдигнах за всеки случай.

- Я да видим, има ли линия? - запитах.

- То пък една линия! Писнаха ми ушите от нея - подхвърли тя злъчно. - И моля ти се, ако обичаш, махни пепелника от тоя сладострастник кабела, че ми писна да ми се натяга. Импотентен педофил! Контактта му постоянно прекъсва.

Изпълних желанието ѝ. Шнурът се усука на кравай под масата и умърлушено прохленчи:

- Чунким, ти много го дигаш! Спомням си...

- И аз си спомням - пресече го тя, - само че тогава по невнимание бояджиите изляха отгоре ти цяла кофа хоросан. Беше станал, като сладолед на клечка. Две седмици кисна по лечебни бани. Фукльо!

Така динамично започна този ден. Междувременно внесох шишето с коняка, следващото, за да не става нужда да тичам, когато стаята се напълни с поздравления и благопожелания. Било по телефона, било лично. Демек, преди тарапаната да е станала непроходима. След това ние двамата, Минало и Настояще: наздравица след наздравица... И спомен след спомен... От скъпи, по-скъпи. И чаша след чаша... Благопожеланията ги избягвахме, тъй като липсваше Бъдещето. Без него - празни приказки! Сметка без кръчмаря. От време на време поглеждах към входната врата и вдигах слушалката.

- Дава линия - все още оптимистично констатирах.

Като самоуважаващи се, пиехме от празничните филджани - от тези с позлатения ръб. Донесе ги Миналото. Отдалече. Спомен от майка ми. Така до вечерта. Не! До полунощ. Само ние двамата! Когато изнасях чашите и полупразната трета бутилка, два филджана паднаха и се разбиха. Филджанът на Настоящото се пръсна на парчета с позлатени ръбове и се превърна в междукъща надежда, защото му обещах, че може би ще мога да ги залепя, както се прави в такива случаи. Филджанът на Миналото беше станал буквално на прах. Както всичко друго. Окончателно. Прахът на Миналото. Жалко. Грижливо събрах тленните им останки и ги наблъсках в третата празна чаша - на Бъдещето, която с готовност се превърна в погребална урна. Урната на надеждите в Бъдещето. С позлатени ръбове. Така му се пада!

- Така е наредила съдбата - вместо литургия въздъхнах аз. - Бог дал, Бог взел. Я да налеем по глътка и за Бъдещето - предложих и налях. В тази, третата чаша! Сторих го по някаква странна принуда. Човешка, генетична... Разделяй и владей!

Стъкленият прах на Миналото и отломките на Настоящото в алкохола на Бъдещето - небосвод, осеян с примамливо искрящи Витлеемски звезди... Погледнах нагоре към действителността. Небето - купчина мрачни ноемврийски дрипи. Както си и мислех, сред подгизналите му парцали се появи Бъдещето.

- Нека този, последният тост бъде твой - погледнах го с юдейска искреност.

Прие. Наглед, както винаги, с готовност, възторжено, самоуверено. Пак иска да шикалкави нещо. Наивник. Плъзна се по току-що падналата лапавица и застана пред нас.

- За Светата Троица! Happy birthdayyy... to youuu - пропя то и без да погледне, артистично вдигна чашата. Както винаги, най-напред говореше, след това мислеше. Навик, придобит от политическата му деятелност. Глупак. Кому е нужна Светата Троица в този свят на атеизъм и ереси? Изпразних чашата на един дъх. Искрящият звезден прах и стъклените парчета с позлатените ръбове, разкъсаха сърцето ни.

Миналото хлътна в ямата на забвението, където дебели като наденици, белезникави червеи мигновено оголиха скелета му.

Настоящото се превърна в далечно, незавършено Минало - ковчег, пълен с разлагащи се оглозки на неосъществени мечти.

Бъдещето повърна буца съсирена кръв и се строполи върху телефонната слушалка.

- Не ми стига кабела, ами и този чукундур дойде да ми се натиска - помисли си тя.

- ... *и Бог създаде човека по Свой образ...* - прошепна в нея с последни сили Бъдещето и се превърна в илюзия.

Бях горд. Останах сам...

Без илюзии.

Хлапак

Пладнина. След като обиколи градината, черковната сянка се сви и приклекна под камбанарията. Прилепи се плътно до прага на тежката, дялана врата, откъдето полъхваше тънката струя прохладен тамянов дъх на черквата. В този час стихваше даже и глъчката на накачалите по дърветата птички. Чуваше се само бръмченето на мухите и някъде отдалеко, лениво проточеното свиркане на отдалечаващия се влак.

Хлапакът, легнал по корем на тревата, ближе сладката сърцевина на изсъхнал рошков. Плаче му се, но защо - това той никога и никому няма да довери. Даже и на нея... Малко по-настрана се излежава момиче с пищни, закръглени форми - дъщерята на клисаря - Магдалена. Лениво гризе припечен геврек. Най-характерното за нея е, че винаги се забражда с красиви шарени кърпи, а лятно време не носи нищо под полата си. Това естествено вълнува малчуганите и е най-важната тема на шушуканията им. Свалящите от квартала пък се възползват от случая и на смрачаване ту един, ту друг влиза с нея в противовъздушното скривалище, изкопано по средата на улицата и проточващо се на зигзаг, чак до дървената ограда на футболното игрище. Едно военно поделение рови цял месец, докато завърши тоя бардак. След като закриха дълбокия окоп с масивни греди и натрупаха отгоре му дебел пласт земя улицата, заприлича на огромен масов гроб.

- Бетон арме! - каза усмихнато младият капитан, тропна токове и козирува на събралите се няколко по-любопитни комшии, които поздравиха лаконичното слово с неубедително ръкопляскане. След това войниците се наредиха под строй и си отидоха. Оставиха за спомен само една купа сено.

Оттогава на Хлапака доста често му се присънва, как той и Магдалена се спотайват в скривалището. Отвън бомбите се приближават с вой и с вцепеняващ трясък оповестяват миговете на смъртта. Във въздуха хвърчат разкъсани тела, а пламъците с шипене ближат потоците кръв. Също като на кино. Момичето, изпълнено с ужас, търси студената му ръка и в неволен гърч я притиска между краката си. Колко пъти вече е изживявал този безмълвен вопъл за помощ! Чувството, което в такъв момент го обзема, напомня когато зимно време пъхва премръзналите си ръце под ушите на Лира - ловджийската кучка, но не съвсем. Нежно-бодливата влажност на топлината гъделичкащо пълзи по ръката му, стига до сърцето и оттам се устремава към слабините му, изпълвайки ги с непознати желания и тайнственост. А отвън бушува войната - жестока и безкрайна - но той ще я защити от нея, защото я обича. От чукачите е трудно, тъй като са много и са по-силни от него. Пък и Магдалена не е потърсила досега помощта му, а истинската война все още закъснява. А любов без война - от пръдня боя!

Вчера, както винаги, родителите тръгнаха на работа и докато останалите вкъщи баби, дядовци и слугини се заеха с домашните си задължения, дечурлигата заеха местата си върху скривалището. Двуколката на млекаря вече изчезна по посока на околоръстната линия, а геврекчията с нанизаните на бастун сусамови гевреци беше още далече. Гласът му се чуваше, трябва да беше на три пресечки оттука. Това означаваше, че калтаците от горната спирка се готвят за нападение. Обещаха, че още преди пристигането на зарзаватчийската количка, ще им размажат мутрите. Това са общоприетите мерки за време, тъй като никой няма часовник. Впрочем Люси имаше, но само с една стрелка.

Затова е толкоз дебел. Сутрин ставаше според часовника си и затова редовно проспиваше геврекчията. Принуден бе да закусва вкъщи, където се натъпкваше с неприкосновените военни запаси, складирани в килера.

Този път дойде навреме и даже не забрави да донесе и пневматичната си пушка, както се бяхме уговорили. Миналия път ни замеряха с бензинови бутилки. Затова сега: "Мамка ви, мръсна!" Въоръжението на останалите беше доста смесено: прашки - към тях цяла кофа оловни топчета (собствено производство), лъкове със стрели от изострени чадърени пръчки и няколко по-безобидни принадлежности, като железни прътове и кучешки бомбички. Хлапакът се присъедини към останалите с почти еднометрова, лъскава медна цев. В джоба му се спотайваше тенекиена кутия, пълна с дебели игли, на които отзад бяха прикрепени снопчета от вълнени конци. Ако пъхнеш в тръбата една такава стреличка и духнеш в нея с все сила, от десет метра можеш да улучиш и пробиеш даже и див гълъб. Това неотдавна го гледа в един филм за пигмеите и дори внесе и някакво нововъведение в оръжието, но затова по-нататък...

Момчурляците безмълвно лежаха върху скривалището и втренчено гледаха към кюшето, откъдето се очакваше неприятелят. Затишие пред буря. Само далечният протяжен глас на геврекчията пробиваше от време на време пролука в херметично обгръщащата ги натегната глухота. Ачо наруши тишината:

- Ето ги! Крийт се зад другия вход на бункера, видях ги.

Двайсет погледа се устремиха в тази посока. Люси, какъвто е шантав, беше вече дигнал пушката, когато - за късмет на всички - забеляза, че това не са главите на неприятеля.

- Чукундур, - обърна се към Ачо. - Това е Пръча с Магдето. Сигурно след сутришното клецане. Сега ще й купи геврек. "По-припечен да бъде" - с променен глас, жлъчно изимитира момичето.

Напрежението отмина. Опънатите ластици и тетива се отпуснаха. Само хлапакът вдигна тръбата към устата си и дълбоко пое въздух. Викът, който съпроводи едва доловимото свистене, не предвещаваше нищо хубаво.

- Дайба ваша мама! - изрева Пръчът. - Гадни копелета, сега ще ви изшкембя всичките! Ти, какво зяпаш ма, гарго? Извади това лайно от главата ми! - обърна се той към Магдалена. Един червен пискюл красеше рошавата му коса, точно на върха на темето му. Иглата се беше забила дълбоко под кожата и не беше лесно да се издърпа. Време, достатъчно за Хлапака да хукне и да се шумугне през оградата на най-близкия двор. Причината за това, което стори, беше Магдалена, която сигурно щеше да си падне от геройството му. Това беше даже нещо повече от геройство - подвиг!

От Пръча, двамайсет годишен главана, трепереше цялата махала. Районът му на действие стигаше чак до трамвайната спирка или, ако щете, до портала на болницата. Когато се заговаряше с хлапетиите от улицата, а това се случваше понякога и ставаше дума за юмруците му, галъовно ги наричаше - "паветата". Не беше далеч от истината... Именно от тях бягаше сега Хлапакът. "Ще ме стигне, кога цъфнат налъмите". Познаваше всичките стратегически разместени тараби на оградите, през които Пръчът не можеше да се провре. Ясно като бял ден! Както му е ясно, че на така грижливо подготвената битка с калтаците от горната спирка - капут, и че преди мръкване и дума не може да става за прибиране вкъщи. тази крачеща биячна машина сигурно ще го чака. Война ли искаше? На ти сега - за Магдето!

Планирането и осъществяването на отстъплението по пътя, който водеше през стоборите и излизаше чак на горната улица, доказваше техническата и стратегическа зрялост на момчетиите. Последен скок и Хлапакът се озова в градината на Бакърения Петел. В този двор още никога не беше влизал. В него се намираше най-хубавата къща в квартала, в която живееше Бакъреният Петел с майка си. Прякора си беше получил, от една страна, от цвета на косата. Отдалече изглеждаше, като че ли носи на главата си излъскан бакър без дръжка. От друга страна, когато ходеше, така кандилкаше червения си гребен, че просто се чуваше как кътка. Държеше се загадъчно и скандално. Рядко се появяваше между децата, но когато се случваше, едва ли се разминаваше без кютек. Не се страхуваше от нищо и от никого. Редовно обираше пердаха, но не се оплакваше. То и без това нямаше на кого. В квартала се говореше, че преди - кой знае колко години - са го намерили, повит във везани пеленки, в кошница пред вратата на къщата. Живеещото там бездетно семейство го прибрало, осиновило и по желание на бащата осиновител, който бил евреин, му дали името Мойсей. Не след дълго, като човек, който е изпълнил мисията си, бащата починал. Тогава мащехата - християнка, бързо кръстила детето с името Христо, а тя самата постъпила в някаква секта, чиято главна цел е да оборва каноните на Стария завет. Беше прочута с мисионерската си дейност. Най-големия си успех извоюва в "Дома за сираци от войната", който се намираше на другия край на улицата и възпитаниците му бяха предимно пенсионери. По това време не беше трудно да се вербуват лапнишарани, тъй като на историческия хебосвод започнаха да "изгряват" първите жълти звезди-петолъчки... Само осиновеното дете й създаваше кахъри. Държеше - на издяланите върху каменни плочи - "Десет Божии Заповеди" и подобно на някогашния си адаш Мойсей, те определяха не само приказките, но и поведението му. Чудотворните, победоносни оръжия на майката се претъпяваха в граница на Синайската планина. Сега седяха в градината и наблюдаваха "явлението - Хлапак..."

- Кой си ти? - обърна се строго към него жената. Посивялата й коса, благодарение на къната, на цвят наподобяваше много косата на синковеца. С това вероятно се стремеше да намали броя на прозрелите генетичните им различия. За всеки случай.

- Аз го познавам, майче, живее на съседната улица. Арабия момче. Миналата седмица баща му ме доведе вкъщи - каза Бакъреният и погали с пръст левкопластната лента на челото си.

- Аха, сещам се вече. ти си син на онзи високия човек с очилата. Днес-утре се каня да ви посетя. Ще ви донеса и най-новата брошура "Сатана-изкушител". Ти откъде влезе тука? - попита вече по-строго и се изправи. Прегърбената, кокалеста фигура и заостреният ѝ гърбав нос бяха живо доказателство за находчивостта на махленците, които ѝ бяха дали прякора "Вещицата!"

- През оградата - отговори Хлапака. Една детска приказка му дойде на ума: "Тая кошрава сигурно яде деца" - помисли си той и влагайки целият си талант започна да подсмърча. - Оня рогач Пръчът иска да ми свети маслото.

- Какви ги приказваш? За някакво жертвено животно ли става дума? - Въпросът ѝ носеше белезите на професионална деформация.

- Не, мамче, става дума за едно диво животно, - поясни синът ѝ.

- Божичко, ами защо така? - вече разбираща попита Вещицата.

- При него никога не се знае кое, какво и защо - опита се да хитрува Хлапакът, - защото е по-силен.

- Точно така е, - одобрително поклати глава Бакъреният Петел и с любопитство отправи поглед към цевта в ръцете на пришелеца. - Може ли да видя тази магическа пръчица? - повдигна я и духна в нея. - Не е лоша - похвали я той. - Поне можа ли да му го зачукаш? - Ясно му бе всичко, но не зададе повече въпроси.

- А това пък какво е? - подозрително попита Вещицата. В присвитите очи на сина ѝ лумнаха лукави пламъчета.

- Прословутата Йерихонска тръба, мамче, и ти знаеш, надуеш ли я, падат стени и дувари. Ей сега и тука може да стане същото. Сега Хлапакът недоразбра.

- Не ми се вярва. Почти всички огради са здрави.

Пламналото лице на Вещицата се сля с цвета на косата ѝ и изглеждаше като че ли някакъв, малко поизмачкан, червен балон се люлее над черната ѝ рокля.

- Какви са тези глупости... Божичко, къде съм попаднала! - изпищя тя и хукна към къщи.

- Не ти стиска да се прибереш, нали? - съчувствено попита Бакъреният.

Явно, сучаеше.

Хлапакът загря, че късметът му все още не го е изоставил.

- Преди стъгване ми работи шубето, - призна си той.

- Хич да не ти дреме. Оня козел няма да дойде тука. Само не плямдай глупости! Останалото е моя работа.

Вещицата или както някои я наричаха - Джадията, се завърна със застрашителен израз на лицето. В ръцете си държеше няколко обемисти книги.

- Сядай тука! - посочи му тя един от столовете. - Ти кръщаван ли си?

- Ами... мисля, че да...

Следобедът, прекаран в градината, щеше да остане незабравим: огромните порции сутляж, изобилно поръсен с канела, ароматичното какао и неописуемото количество плодове - дотук, голям кеф. Надумка се до козирката. Останалото беше за него, нещо като непозната ограда. Не се знае какво се крие зад нея. Натискаш една след друга изгнилите тараби, подобно клавиши, и търсиш пролука, през която да се чува благозвучният псалм, носещ покой и сигурност. Вместо това... иди, че се оправяй! Някакъв какофоничен дует между Джадията и Петела, в който носталгичните тонове на Евангелието хаотично се вплитаха в инфантилно-игривия съпровод на Талмуда. В началото Хлапакът се опита да разбере нещо, но претърпя абсолютен провал. Уригна се и заспа. Измъчваше го някакъв лош сън, когато гласът на Бакърения Петел, подобно Йерихонска тръба, прогърмя:- "Не убивай; и който убие излага се на съд". Тези думи го накараха да подскочи. Помисли, че тука е Пръчът и че вече е дошъл краят на света. Уплашено се огледа, но освен тях тримата и чуруликащите птички по дърветата, нямаше никой.

- Това не значи ли - обичай ближния си? Ти какво мислиш, мамче? - Тези думи накараха Вещицата така силно да плесне с ръцете си, че птичките панически се разпиляха във висините, оставяйки след себе си рой колебливо падащи перушинки.

Хлапакът, макар и трудно, все пак долови нещичко. Например - ходенето по мъките, което води към върха на голгота, се отнасяше и за него, ако иска да се добере до вечното блаженство - Магдалена!

Малко след мръкване успя да се примъкне до своята улица. Пръчът с още няколко рогачи продължаваше да кисне под електрическия стълб, около който бе натрупана високата купа сено, докарано от войниците по времето, когато строяха скривалището. Гредите превозваха с конски каруци и докато работеха, добичетата дремеха край сеното, което оттогава стоеше тука, оградено с венец от конски фъшкии. Само на няколко метра от къщата им. Най-лошото бе, че на дирека светеше единствената оцеляла електрическа крушка на улицата. И тя беше спомен от войниците. "Копелета! Голям гаф, че веднага не я строших" - помисли си Хлапакът; но в последно време му се събра много: любов, война с ония тъпони, проблеми с бащината му ръка и още сума ти грижи... Сега лежеше зад "масовия гроб" и знаеше, че няма кой да му помогне. Докато тези шибани гъзове не се чупят оттам, няма прибиране. Изведнаж му хрумна нововъведението, което бе внесъл в пигмейското оръжие. В интерес на истината, трябваше да си признае, че основната идея получи от баща си, който неотдавна, с възпитателна цел му разказваше за откриването и употребата на огъня от древни времена до днес. Нарече го "най-голямото откритие на човечеството". Това толкова го развълнува, че още на следния ден задигна от бащиното чекмедже кожената кесийка, която сега извади от джоба си и отвори. Вътре - кремък, огниво и суха прахан. Откъсна малко късче от нея, притисна я с пръст към камъка и чукна с огнивото. На праханта се появи тлеещо огънче, което след всяко подухване ставаше все по-голямо и по-голямо. Забоде огненото топче върху острието на иглата и внимателно я пхна в цевта. Мъничката комета описа дъга върху потъмнялото небе и изчезна в купата сено... Не се минаха и две минути, когато след тънката ивица дим изригнаха първите огнени езици. Хлапакът - подобно на древен жрец - се изправи, вдигна ръце към небето и издекламира през зъби тихо, но разбираемо:

- От Магдето, за спомен! Да си грееш ташаците, скопен пръч! - след което хукна и се стопи в нощта.

Околните жители до един се изнизваха на улицата. Тичаха, викаха, ръкомахаха. Приятели и врагове, всички бяха там. Само живущият в ъгловата къща ОЗ генерал гледаше от прозореца и крещеше глупости:

- Спокойствие, моля! Това е нагъл политически саботаж. Вече телефонирах. Ей сега пристигат пожарникарите и полицията. - Успял бе да се обади в последния момент, тъй като пламъците внезапно се устремиха нагоре, увиха се около жиците и носителите на информация, шипящо цопнаха на земята...

След около час заедно с дима се разпръсна и тълпата. Пожарникарската кола си отиде и улицата потъна в мрак. Само двамата полицаи се препъваха още някое време в тъмнината, но вместо "саботьор", намериха в пепелта, останала от купата сено, само една почерняла игла...

Хлапакът бе увиснал на задния буфер на последния трамвай, а сърцето му все още беше като гореща жарава. Защити любовта си и отмъсти за унижението нанесено върху нея. - "Зъб за зъб, око за око" - би казал Бакъреният Петел. А пък Джадията напразно щеше да разгръща евангелието... - "Да си грееш ташаците, скопен пръч", такова нещо само той можеше да измисли. Пътуването с трамвая не беше случайно. Не се сещаше как се казва, но знаеше, че това е нещо много важно. Затова на спирката замери с камък

вестникаря , за да може оня да го напсува на майка и най-важното, да му обещае голям тупаник, ”ако още един път го ВИДИ”. Това пък го взе от един страшно готин филм. Спомни си даже и как изглеждаше плакатът му - ”100 % алиби”.

Наближаваше полунощ, когато за всеки случай се прекръсти и шепнейки си... Ти, който си на небето, да бъде воля твоя”, тихо отвори кухненската врата. Възпитателната програма, която траеше вече около година и тази вечер нямаше да му се размине. ”Сега е в най-лошата си възраст” - въздишаше майка му, когато ставаше дума за него. Най-лошото, което пък той намираше в педагогическия подход, беше еднообразието. Понякога му беше по-скучно, отколкото в час по вероучение. Програмата я знаеше на пръсти. Най-напред - вечеря, след това лъжица рибено масло. На това място изплющява първият шамар за загреване. Обикновено причината е ужасената, предсмъртна гримаса, която се изписва на лицето му. Вторият е за качествената мимика, от която безпогрешно се четат всички детайли на псувния-анатема. Благодарение на майка му следва пауза - лъжичка дюлево сладко, с цел предотвратяване на евентуалното повръщане на рибеното масло; правил е вече и този номер. След това се излива водопад от въпроси. Изненадата за тази вечер бе, че баща му беше неочаквано добре осведомен за почти всички подробности на работния му ден: войната с калтаците от горната спирка, Пръча, пигмейските стрелички... ”три... четири... пет...” броеше Хлапакът попаденията. Слава Богу, сеното не излезе на бял свят.

- Обещава ли, че от утре ще се очовечиш? - прозвуча последният въпрос. Явно баща му вече беше уморен, но предвид утежняващото вината обстоятелство, го цапардоса още един път. - ”Шест - продължи да брои малчуганът.”

- Даже и тая червена кукумявка, която заради тебе ми се лепна на главата, е също на мнение, че ти си един...антисоциален тип и от тебе човек не става. Но чувам, имал си поне добър апетит.

”На ти сутляж с какао! Гадна Джадия... - И в главата му се оформи ново тълкувание за сътворението на света: Бог е създал вселената с шест шамара, а седмият е определен за изстребване на вещиците! ” - Вместо това, каза:

- Да, татко... ще се човеча... - За какъв човек ставаше дума, дори не знаеше. - И обещавам да не правя такива работи. - Тука нямаше лъжа, защото за следващия ден винаги изнамираше по нещо ”не-такова”... Това бе известно на всички - даже и на баща му, завалията, чийто глас го настигна пред вратата на спалнята:

- Ей, рицарю, - гласът му бе закачлив и тих. - Да не забравя... няма да палиме повече сеното... дори и заради Магдето, нали? - Намигна и съучастнически се усмихна.

Това дойде съвсем неочаквано. Хлапакът глупаво се ококори и поклати отрицателно глава. ”Егати резила... Откъде знае Вехтият за Магдалена? Кой е издал тайната му - чудеше се.”

- Не татко... сено никога - промълви едва.

Следваше лягане, майчина нежна целувка и пълни с обич слова:

- Моя мамина душичка, хайде спинкай. Моля те само, колко пъти съм ти казвала, не другарувай с тази... Магдалена. Не е за тебе. Била е в скривалището с някого си и всичко е видяла и чула. Тя те е обадила и на полицаите, които идваха да те търсят. Татко утре трябва да заплати щетите. Лека нощ, - целуна го още един път и загаси лампата.

Изплющя седмият, най-болезнен шамар! Гадна уруспия! Продаде го за един геврек! Припечен.

Това бяха мислите, които го измъчваха на другия ден в църковната градина. Щеше му се да заплаче, когато неочаквано една огромна черна сянка ги обгърна, заедно с целия свят, който ги заобикаляше...

Една година оттогава.

Пладнина. В дълбокото дефиле, лъчите на небесното светило падат от бездънната синя цепнатина, притисната между двете сиви, скални стени. Под него лениво кръжи орел и със сянката на крилата си ритмично рисува върху блестящия слънчев циферблат знаците на времето. Някъде, отвъд планините бушува войната - жестока, безкрайна. Хлапакът се е изтегнал под скалния колос и си спомня за черковната градина, за тишината, напоена с дъха на тамян, за тъжното свиркане на отдалечаващия се влак и... Спомените му прекъсва орелът. Нещо се отделя от тялото му и лети към него. Хлапакът ужасено затваря очи, закрива ушите си с ръце и заравя лице в чакъла. Цялото му тяло трепери. "Нещото" с тъп звук се удря в земята и игриво пръсва кървавочервени петънца върху белите речни камъни. "Бъзльо! Костенурката ти пристигна" - засрамен си казва той и се впуска нататък. Огромен екземпляр. Хлапакът бързо напъхва кървавите, още треперещи парчета месо в една алуминиева кутия и поглежда към птицата - "глупава гарга" - и маха с ръка. Орелът, който стремително се спуска към плячката си, засича на половин път и с пронизителен крясък се загубва между скалистите зъбери.

Хлапакът, седнал на обраслия с мъх камък, гледа шуращите се насам-натам пъстърви. Преди малко извади две парчета, но и това му омръзна. Спомня си за обещанието, което даде на майка си и с отвращение глътва хапчето. Казаха му, че трябва... за нервите. Глупости. Обръща поглед към небето. Орелът отново кръжи под слънцето и му напомня - вече за кой ли път! - деня, в който иззад камбанарията на черквата изскочи една огромна, черна птица, подобна на този орел, закри слънцето и описвайки кръгове, безшумно започна да се спуска. Нещо се отдели от нея и със свистене полетя към него... "Глупава гарга, разпадат ти се чарковете" - махна с ръка. "Нещото" с оглушителен взрив падна нейде наблизо... и сирените задъхано лавнаха. Нищо повече.

Зелената трева бе украсена от чудновати кървави цветя. Хора в бели дрехи пъхаха в алуминиево корито късове човешко месо и от време навреме поглеждаха към небето. "Интересно, как две тела се събират в един леген. Душите сигурно заемат повече място." - направи си извода Хлапакът. Тълпата от любопитни закриваше гледката, но затова пък се чуваше шепотът им.

- Казват, че били седнали ей там в градината, говореше някой.

- Къде? - пита Магдалена.

- Там. Нали ти казах, гдето е голямата дупка. Бедната Вещица! Как й беше истинското име? Там била седнала със сина си, чифутчето. Приказвали си.

- За какво са приказвали?

- Откъде да знам. Слава богу, не съм била там.

Хлапакът знаеше: Слушали са един глас: ”... *Всичко чрез Него стана; и без Него не е станало нищо от това, което е станало.* ”

А той ще слуша, как грохотът на реката с пенещ се профански кикот преследва тишината; как в лудешкия си бяг настига шепота на едно стенание, как го грабва със себе си и блъскайки го от скала в скала, го нароява и носи все по-високо и по-високо; и как оттам, с крилата на орела, то ще врязва в блестящия циферблат на слънцето мъчителното ехо на времето:

- Магдаленооооо...

Тези гадни хапчета нямат край. Казват - изпаднал бил в шок. Глупости.

Старецът

Между плешивите клончета на хилавата елхичка - вече загубили цвета си - плахо премигват няколко восъчни огризки. Странни по форма, дребни, но необичайно тежки накити, с безцеремонно насилие разчекват и без това крехките клонки. Проблясващите светлинки - треперливи пръсти опипват потръпващото тяло на дръвчето, достигат до най-интимните му кътове и рисуват по стената еротични видения. Бъдни вечер.

Едва долавяща се, кой знае откъде, простенва сантиментална коледна мелодия, която макар и неубедително, се старае да внесе душевност и обич в душите на божие то стадо или поне на онези, които се смятат за християни. За тях в храмовете божии служители проповядват библийски истини, но докато стигнат до Амина, благонравните символи на човешкото достойнство се изхлузват от страниците на евангелието, напускат олтара и излизат на улицата. Там, след кратка козметика, накитени с чаровните имена: *Вяра, Надежда, Любов* - с мисионерска всеотдайност и търпение предлагат сексапила си на валутаджиите-мюсюлмани, на джебчиите-идолопоклонници, на партийните деятели-шамани, на ортодоксалните еврейски търговци, които купуват всичко, което по-късно може да бъде продадено. *Вяра... Надежда... Любов* - на сергийни цени!

Облакът на масата, Старецът втречено гледа малката елхичка, навяла му тези не особено празнични мисли. Няколкогодишната самота го привикна да разсъждава гласно. Понякога без да ще влизаше в спор сам със себе си. Това се случваше рядко, но много го дразнеше. Не обичаше да му се възразява. Нагрубяваше "другия" и не подбираше думите, които подобно на бравени удари, безмилостно правеха на трески даже и сянката на надежда за спор с него. Накрая, както винаги, надделяваше и препирнята се превръщаше в монолог. Нещо подобно се случи и тази вечер.

- Търдят, че вярата и надеждата в Господ, насажда в душите на хората любов към ближния, дава сили и изпълва с благоговение молитвите и псалмите... - оглежда се и след ефектна пауза продължава - но... така изглежда, магическото въздействие на думите, обещаващи идилията за вечно щастие трае, докато не се появи клисарят с енорийската касичка. Това е притчата за парите и времето. Няма я в Евангелието. Поне досега. - Старецът запалва лулата си и просто се загубва в огромното кълбо от дим. Остава само гласът му - хриплив и предизвикателен.

- И така... значи всичко отива по дяволите! Хрисимото стадо започва да подушва, че парите господствуват, че с тях може да се купят не само свещи, тамян, нафора и вино за пречиштането на греховете, но и човека - духом и тялом: педераста и курви, данъчни агенти и глашатаи, банкери и гинеколози... Ами да! Възможно е даже да се регулира раждането на заченатите от кръв и плът Спасители и ако абортите излязат несполучливи, да се издигнат толкова разпятия, колкото дървета има в горите. И само с едно кимване - да се съкращават миговете от живота и да се удължава времетраенето на страданията и на оргазма.

Старецът предчувствуваше, че пред него се изправя сянката на една огромна несправедливост, която той - кой знае защо - досега не е подозирал. Беше наясно, че с отмирането на рицарската епоха и излизането от употреба на вятърните мелници, не се е променило нищо. Търсенето на справедливост - било тя мнима или действителна - и

чудакът, който се бори за нея, остават. Безветрието на самотната му старост бе спряло въртенето на мелничните крила, но това не го утешаваше. Старецът знаеше, че зад провисналите бризентови дрипи се спотайват безброй носители на глупостта и заблудата.

- Ако приемем, че е така, значи парите господствуват и над времето! Роди се ново измерение, парите - повишава той глас. - Правительства и духовенство се стремят към монопол на времето. Борсата и банките регистрират акции и ценни книжа за предстоящия бизнес - времето. Създават се профсъюзи за защита на интересите на времето и вероятно за първи път в историята на планетата Земя човечеството мисли и действа единодушно. Спонтанно и безразсъдно гласува, и ПП" (Планетен парламент на умопомрачените) одобрява най-новото преработено издание на Десетте божии заповеди, след което влиза в сила най-величавата рожба на глупостта: Божия заповед № 11: - "Времето е пари!". Овците от стадото пеят "Осанна", понасят хоругви и се прегръщат... Затворници и енциклопедисти, жокеи и ескимоси, девиси и езекутори, замминистри и спедитори на безграмотност дърпат безкрайната завеса на времето, която ни обгръща подобно майчина утроба, защото си въобразяват, че колкото по-голям къс от нея притежават, толкова повече кредитни карти и власт ще държат в лапите си. - Старецът гневно удря по масата с двете си ръце и безуспешно се мъчи да вдъхне живот в угасналата си лула, която подсмърква и цвърчи, и устата му се напълва с горчива слюнка. Стиснал лулата между зъбите си процежда:

- Гъзоглавци! За профанските ви, охранявани с водни знаци, шибани, книжни фетиши, не може да се купи нито секунда време. Времето е безкрайно, неподкупно и неуязвимо. Времето е Всемогъщия, а не парите! Лайнари!

Така си мърмори старият човек и гневно захапал лулата се мъчи да откачи няколко украшения от дръвчето. Ръката му леко притреперва и деформираните му пръсти не се подчиняват вече така безропотно, както човек би очаквал от тях. Навярно затова му е необходимо толкова време, докато освободи заплетените в тънки конци бръмбъзлъци, които нежно нарежда в барабана на един пистолет. Елховите клончета признателно се повдигат и свенливо се стараят да закрият оголеното тяло на празничното дръвче. Шестте лъскави душегубки, като че ли под такт на чевръсти кастанети, весело се завъртват и с грациозен пирует съпровождат барабана, докато щракне в гнездото си. Старецът доволно почесва брадата си с дулото на оръжието и го намества под дръвчето, където обикновено се слагат коледните подаръци. Там се мъдрят още пакет тютюн за лула и буркан с потънал в лой гювеч.

Днешният следобед на Стареца премина доста бурно. Автобусите, по нечия безумна наредба, вече бяха спрели и това го принуди да слезе пеша до пазара. Посрещна го безлюдие и празнота. Тръгна край планински хребети от смет и вървя, докато не стигна до купчината от изпотрошени, непродадени борови отломки. Там избра тази кльощава елхичка, на която веднага даде име: Девственицата.

Обичаше да се подиграва с всички и на всичко. Затова хората полека-лека се отдалечиха от него, а заобикалящите го предмети се разпръснаха покрай бушуващите наоколо му раздори, в които щат-не щат и те взимаха участие.

Обратният път, стръмен и хлъзгав, му се стори прекалено дълъг. Наричаше го конска пръдня, независимо от това, че вече от няколко години само ауспуховите тръби на префучаващи луксозни коли нарушаваха тишината и чистотата на въздуха. Задъхано крачеше. Беше раздразнен и уморен. В такива моменти най-умното беше да се държиш

по-далеч от него - съвет, от който дръвчето не можеше да се възползува. Старецът спря, повдигна ръката си, погледна уродчето и гневно го разтърси. Чудеше се, с какво ще накичи тая грозотия, когато вкъщи вече не беше останало нищо подходящо за целта. Последните няколко коледни играчки се изпотрошиха още миналата година. Опитва се да си припомни, какви лъскави - непременно лъскави - предмети се намират още в скромното му домакинство. Нищо друго не му дойде на ума, освен няколкото посребрени кафени лъжички. Представи си гледката и се усмихна. Голям ташак! Просто вижда пред очите си снимката, направена при полицейското следствие: той, с простреляна глава, се е изпънал под Девственицата, а над него висят лъжичките като недостигнали до целта си огромни, посребрени сперматозоиди. Символ на неосъществено съвкупление...

- Голям майтап ще падне, - не се сдържа той, - ако някой ми издялка такъв надгробен паметник. Гробът ми сигурно ще се превърне в светиня, място за поклонение на непорочно заченалите жени. - И без да сваля жлъчната усмивка от лицето продължи пътя си.

Тази идея вече доста отдавна се въртеше в главата му, но мисълта, че тази вечер ще я осъществи, се роди, когато се разхождаше из търговския център на големия град. Това се случи вчера. Наблюдаваше пощръклелите блейки на Божието стадо и се мъчеше да си представи, как Исус би могъл да разгони с един обикновен камшик тази стан от търгаши и спекуланти? Невъзможно! Времето ще разреши нещата! А той, скрит в пазвите му, ще се любовува на паническото им бягство.

Безпокоеше го само мисълта, че измислената от него финална сцена няма да бъде достатъчно убедителна и не ще може да даде ефектен завършек на последното действие от спектакъла на живота му. Грижливо премисляше всяка подробност и подобно автор на театрална пиеса разработваше драматургията: първо на текста, отделно - на картината. Знаеше от опит, че импровизациите, както в живота, така и на сцената са неизбежни и затова се стараеше да вдъхне колкото се може повече сигурност в детайлите. Оставаше му да напише още няколко заключителни думи в дневника си и край. Това нямаше да бъде прощално рисмо, а диалог на раздвоеното съзнание - така наричаше той гласните си умозрения.

Особено много го дразнеше неразрешения проблем с декора. Такава дреболия, като украсата на елхата, можеше да провали целия му труд. Да не говорим за автора! Беше достигнал до средата на пътя, когато отново се спря и сърдито вдигна поглед към небето, което напомняше на ухабен парцал за миене на кухненски съдове. Както винаги, така и сега, инстинктивно очакваше помощ оттам, но Витлеемската звезда, забулена зад дебелата слой от мъгла и мръсотия, не му прати никакъв знак. Вместо блестяща комета, от небето се спусна сатанински кикот: "Нека символът за рождението на Спасителя се превърне в символ на смъртта!"

Така намериха мястото си върху тялото на Девственицата тези злоецо лъскави, богохулни куршуми - цяла кутия. Докато кичеше дървото, Старецът не един път изпита ледовита, злорада тръпка, породена от съзнанието за непростимото кошунство, което върши, но напразно! Спотайващото се в него Добро, познавайки характера му, много рядко се осмеляваше да влиза в дразги с неговия непрекъснато засилващ се, рушащ всичко цинизъм. Така се получи и сега.

- Това и на Господа Бог не му е хрумвало! - разхили се.

Случваше се, макар и рядко, да се отбие в някоя черква. Без цел. Чисто и просто - ей така. Заставаше в ъгъла и зяпаше фреските, като че ли търсеше нещо. В такива моменти учудващо ясно си спомняше деня на кръщението си: ...топят го в леген с вода... водата е студена, но той не плаче... някой му обръща лицето нагоре и някъде там високо над него, между белите облаци, вижда едно друго дете... то също не плаче... само очите му са тъжни... казва му нещо и той чува гласа му... разбира всичко - дума по дума... Вече много пъти се е замислял кое можеше да е това дете и какво означаваха словата му, но колкото и да си напругаше мисълта никога не можеше да си спомни. След тези случаи обикновено се прибираше вкъщи, напиваше се и заспиваше. За посещенията си в черквата и за останалите подробности не говореше никога и никому. Страхуваше се от въпросите, на които не искаше, а може би и не можеше да отговори.

Буркана с гювеча и тютюна ги донесе Пос. Това беше съкращението на "Последната съпруга", което Старецът намираще за прекалено дълго. Тъкмо завършваше издевателството си над елхичката, когато телефонът звънна. Беше тя. Колата ѝ паркираше пред къщата. В ръката си все още държеше мобифона.

- Сядай бързо и затваряй вратата, защото климатикът работи! - каза тя. Старецът се отпуска на меката седалка. Пос, обвита в облак от скъп парфюм и грамада ослепително платинови коси, глезено протяга устни към него. - Няма ли да дадеш една целувчица? - Старецът се подчинява. За последен път.

- Донесох ти малко гювеч, знам че го обичаш. А тука има тютюн за лула. Това ти беше любимата марка, нали? - без да дочака отговор, с отметната назад глава продължава: - Добре изглеждаш! Извинявай, но бързам. Тази вечер аз съм дежурният дядо Коледа. Чакат ме.

- Може би изглеждам... но не се чувствам добре. Утре положително ще ме навести лекар, - несигурно прозвучава отговорът на Стареца. Има предвид съдебния лекар.

- Какво значи това за лекаря? Какво ти има? - пита едва ли не загрижено Пос.

- Ами... как да ти кажа... - нерешително продължава той. - Има нещо, което от дни наред не ми дава покой.

- Какво е то? Защо?

Старецът едва ли не заплаква. Исква му се да каже, че и той се нуждае от обич, нещо повече, от любов... Че сам не може и не иска да живее... Би могъл да говори без да спре с часове и дни наред, но вместо това с нахална усмивка на лицето впила погледа си в студените сини очи на Пос и с присъщата за него наглост отговаря:

- Защото има нещо, което не разбирам... Смятам, че като еврейка, можеш да ми го обясниш. Кажи ми, какво е преимущество на обрязаната пишка пред моята? Нямах ли чувство за липса? Прилича на газова лампа без шише. - И бързо добавя: - Много благодаря за подаръците. Отивам да ги сложа при другите. - С тези думи Старецът се измъква от колата. Пос, с горящо от възмущение лице, успява само да измърмори:

- Нещастник! Ти действително имаш нужда от лекар!

Колелата на автомобила гневно изсъскват и соленият пясък, подобно на изстреляни съчми, болезнено шиба лицето на Стареца.

Боцманът и възлите

- Едно време на дървените корита, господине, моряците са били от желязо, а сега на тия железните... Поогледайте се наоколо! Тия Зомби, ей там! - Пренебрежително сочи с глава към неколцината смеещи се младоци. - Не струват джезве фъшкии! - повишава тон Боцманът, защото един от новациите си беше порязал ръката, докато откачаше тенекения мишкарник от корабното въже. Станал предмет на внимание, гордо показваше на останалите несъразмерно голямата си, предизвикателно уподобяваща гипсиран пенис, бяла превръзка.

- Само не си завирай ръката в задника. Нямам намерение да го шия и него! - дава един последен съвет Боцманът и припалва загасналата си пура. - Нека да мине още някой друг ден, господине, и ще видите, че съм прав. Това тука не е игра на "мижи, да те лажем". Недоизкусурени бабаити! Гледайте им само сеира, когато започнат да чоплят с нокти *дяволския възел*! - завършва той с бяла, хищна, пълна със зъби усмивка. Верен на привычката си, прекарва ръка по плешливата си глава, напомняща много на опакован в смачкан целوفан, мумифициран череп с очила.

Подадените откъм пристана дебели въжета почти едновременно цопват във водата. Жълтозелена и смрадлива. Моторът - стреснат от сън нерез, разтърсва кораба и ритмично загрухтява. Над река Маас е клекнала гъста мъгла. Мигновено се разнася над делтата, подобно на издухан през фуния пушек. Вятър - четири бала. Корабната сирена с хриплива, отегчена прозявка дава знак за откриване на спектакъла - "Плаване по мъките". *Скорост - петнайсет възли...*

Корабната сирена изревава отегчено, дава знак за няколкомесечната мелодрама - започва "ходенето по мъките". Всички да заемат местата си!

- Не си правете майтап! В действителност, това е истински боксов мач, господине. Богат на традиции кютек по всички правила на изкуствата. Ако ти се размине без нокаут, чиста файда. - От неотговарящия на дребното му тяло, плътен, нетърпящ възражение глас, не може да се разбере, дали се шегува или не. - Ами... ако досега не сте чували за това, я се послушайте!

Буталата на машината, наистина подобно на меки боксови ръкавици, интимно потупват корема на стоманения колос. Очевидно знаят: там някъде се спотайват тези другите, Зомбите... От простиращата се до безкрая зрителна зала - океана - се долавя нетърпеливият ропот на разбиващите се в борда вълни, които възбудено разклащат боксовата арена.

- Наричам го *рингов възел* - пояснява Боцманът. - Лесно се вързва, но замоташ ли се в него, няма излизане! - Това той знае най-добре. Преди много години след полуфинала на някакво световно първенство по бокс, една седмица е бил в кома...

Участниците:

1) Моторът: след победата над ветровете - душата на кораба. Шампион. Кумир - олицетворение на живота. Идол, символизиращ фалоса на надеждата. Груб. Своенравен. Лукав.

2) Зомбите: Аз, Ти, Той, Ние, Вие, Те. Според Боцмана: "джезве фъшкии!"

- Ааа, не се изсилвайте така! Масовки няма. Един по един, всеки за себе си. Рингът, господине, не е бардак. Френски креват. Двама участници и един устрем. Безмилостна игра. Авантюра. Такава, каквато е любовта. Без нея никой не си слага крака на арената, особено ако знае - шансове за победа няма. Целта е само да се добере до пристана, ама не на носилка - намигва Боцманът. В намигването, многократно увеличено от петдиоптровите очила, се чете откровена и добронамерена снизходителност към невежеството.

Пришпореният от машината кораб, с *петнайсет възли* бразди водата. Кипящи ленти се проточват от двете му страни като бели кокарди. Любимите играчки на делфините! Океанските вълни гальовно прелистват илюстрираните си с миражи и фантасмагории страници. Омайваща игра на светлината! Вибрациите излъчвани от тялото на клатушкащия се гигант игриво танкуват по ринга и с продължителна серия от леки, прави удари започват запознанството. Уж на игра. Фамилиарничат, изтъкват присъствието си, но толкова внимателно, че просто никой не забелязва, как сърцата започват да бият с честотата на ударите, диктувани от монотонното грухтене на машината. Създават илюзията, че тези шляпания са само възбуждащи либидото любовна ласка, а задъханото туптене е омайващият ритъм на еротичното клатушкане. Така е в началото!

Корабният нос с *петнайсет възли* коси лъчите на слънчевата нива.

- Не мислете, господине, че имам грешка! Сам ще се убедите. Докато аз съм зад въжетата и ме гледат в очите, няма страшно. Те едва ли разбират, че за тях съм нещо като слънчев лъч. Докато вися над главите им, имат за какво да се хванат. Стържат ръждата и морето им е до коляно, а този кандилкаш се железен кафез - приспивна люлка. Бабаити - докато грее слънцето и биберона е в устата им ... Но погледнете ги само, на какво заприличват, когато отгоре изключат неоновите илюминации и пристигне Нейно Височество Тъмнината. Носовите им увисват, като... Хайде да не ви развалям вечерята, господине... Нощеска съм дежурен. Ако не ви се спи, на мостика съм. - Прави кръгом и се отдалечава с походка на стреляна патица.

Баданарката на тъмнината бавно се катери по пейзажа. Пъпли все по-нагоре и по-нагоре, докато не достигне и зацапа в черно целия небосвод. Само за звездите оставя малки пролуки. Така, както Господ е наредил.

- А пък сега над тях вместо мене, виси съзвездие на Южния Кръст. Ще го хванат за...
- разтяга уста в целофанова усмивка Боцманът. - Завалийте! - За Зомбите мисли.

Със загасването на последната мъждукаща искра на палубата, в душите на Зомбите се промъква първият вестоносец на съмнението и страха от неизвестното.

- Така е, господине, защото са лапнишарани. Няма фантазия. Не правят разлика между представи и действителност. Не могат. Отвътре са празни. Плява! Кокорят се, уж гледат, а нищо не виждат. Зверят се на небето и чакат от него просветление. Не могат да разберат, че в този железен ковчег озарение предлага тъмнината. Не, не тази за която мислите. Тая не се спуска отгоре - "мека пухена завивка" - както в стиховете, ами пропъзлява от тъмнилото на разшибаната утроба на океана и ляга до тебе. И тука е скрито разковничето... Ако не страдаш, с извинение, от мозъчна или някакъв друг вид хроническа импотентност - многозначително подчертава някогашният кандидат-шампион - тя, тъмнината ти осветлява пътя, водещ към душевна хармония. Разтваря ти вратите към неизвестността, които извеждат чак до потайнствата на полюцията. Разбирате ме, нали? А бе, мога да ви разправам още сума неща, ама...

Попаднали в прегръдките на тъмнината, малодушните Зомби изпадат в паника. Залитат като слепци. Мяткат се лудо в постелите. Измежду слабините им се промъкват безгласни стенания...

Ъперкути! - болезнени гърчове на въображението.

Крошета! - отчайваща недостижимост на далечината.

Свингове! - зашеметени илюзии.

Безмълвни!

Мъчителни!

Жестоки!

Безкрайни!

Удари!

Разтреперват клавишите на перилата. Дрънчат по струните на вечно запотените, с вкус на урина въжета. Проникват през железните стени, които подобно вибриращи мембрани немилостиво натикват въздишките и молбите обратно в свитото гърло на подателя: На ти! Гълтай сега! На ти, на ти...

Подхвърлени от горещия дъх на тъмнината Зомбите политат в нищото. Отстъпват. Търсят убежище... Около тях, оживялите в неистов танц на предмети, с ритмичното си тракане и дрънкане, като безпристрастен брояч бележат попаденията. Меките ръкавици удрят гърдите, стремят се към сърцето. Търсят главата... тракащите челюсти докарват мозъчните клетки в еуфория... Ударите под пояса - една безспирна болезнена ерекция: Обичаш ли ме все още?... И все така? Безмислици!

Арената се превръща в тъмно, черно кълбо. Не може да обърнеш гръб, нито да се хванеш за въжетата на ринга. А камо ли, да прекратиш мача! Хвърленият на ринга пешкир никога не достига до целта си. Подобно - една недочута мъква, един трептящ от вятъра и далечината лик или един мъчителен, неудовлетворен копнеж, той остава да кръжи над полесражението. Подобно на този буревестник!

- Избих го малко на поезия тази вечер, но надявам се, господине, че ме разбирате. Хайде лека нощ и внимавайте в тъмното, че брегът е далече!

На кърмата цари безветрие. Боцманът е седнал върху куп навити корабни въжета. Статуя върху пиедестал. В ръката си поклаща едно по-тънко въженце.

- Къс от битието - го нарича той. ”чи Зомбите да плетат моряшки възли.

- Ето, този е *диамантният възел*! - ръцете му бавно огъват въжето. Нека всички видят, как се прави.

Понякога с часове занимава с това свободните от наряд хора. Смята го за нещо много важно.

- ... Случва се, съдбата на кораба и хората да зависи само от един възел. - Ръцете на Боцмана с прецизността на хирург вързват възел след възел. От време на време поглежда надолу през дебелия си лупи и тогава пък много прилича на паяк. Кулминацията настъпва, когато само с едно небрежно подръпване на някой от краищата кара и най-сложните плетеници безпомощно да се изхлузват на палубата.

- Много просто нали? Или не? - не забравя да попита. - Също като в тоя шибан живот. Вместо да пълниш гащите, дърпаш подходящия край и... готово!

- Ааа, да не забравя. Съществува още и така нареченият *дяволски възел*. Той не може да се развърже. Сече се! Знаете го това, нали?

Боцманът често споменава този възел. Според представите на Зомбите - сигурно е по-голям от главата на Боцмана и прилича на мумифициран, опакован в смачкан целофан череп с очила; но тъй като никой никога не го е виждал, предполага се, че става дума за този възел, който е вплетен в сърцето ни. Този, който всяка нощ дърпаме до разкървяване и който никой никога не е могъл да развърже. Поне досега.

Корабът напредва с петнайсет *възли*.

Над него - буревестник.

- Бягат, господине, спасяват се като плъхове от потъващ кораб, - припалва загасналата си пура Боцманът. - Не издържат. Направят по два-три курса и отиват на майната си гъзина. Говорят, че не само у нас е така. Язва е това на корабоплаването в целия свят. *Дяволски възел*. А пък някой си умник - Помпеус Магнус - ако се не лъжа, още от време оно е казал: "Да плаваме трябва!"

Хоби

От моя дневник:... Вече втора седмица сме в открито море. 37°C, 87 % относителна влажност. Следобед бях поканен от готвача. Празнуваше рождения си ден. На кревата: лежат той и кашон бира. Според него: "... на този кораб, освен нас всички останали са гъзоглавци. Затова сме само двамата". За един час време се напи. Иначе, има много хобита. Най-любимото му е колекцията от бронзови и порцеланови статуетки на прочути политически лидери от Втората Световна Война. Разиграва ги, като в куклен театър. "Символичен разговор с идеите" - така нарича театроето си. Може и да греши, не съм сигурен. Но това, че всеки един от участниците псуваше на майчин език, е сигурно. Вечерта се похвалих с гостито си. Това развесели целия екипаж. През този маршрут, за няколко седмици, това е третият му рожден ден. Едно от хобитата му, не обича да се напива сам. Вечеряхме сандвичи.

Отнемайкикъде стърчах на залятия от слънчеви лъчи площад и зяпах монументалната скулптурна композиция. Около дузина, заслужаващи по-добра съдба фигури, съпроводени от безгласни пъшкиания, дърпах с въже огромен камък. "Песен на труда", беше поетичното наименование на това творение. Една от забележителностите на Буенос Айрес.

Бях рочти сям на площада, уморен и скучаещ. Отпустнах на най-близката пейка.Беше ужасно горещо. В такива моменти човек е много незащитен. Абсурдните хрумвания пък, само това чакат, за да нападнат изнуреното ни въображение. Както и сега. Докарват те до полуда! Дали готвачът би могъл да инсценира един разговор с тия каменни чутури? Какво би станало, ако и аз изпробвам? Вярно, че нямам никакъв опит, но нали това е само игра. Пристъпих към тях и се огледах. Никъде, никой. Тогава давай:

- Ей, вие! Къде сте помъкнали този камък? - запитах безмълвно.

Този най-отпред, водещият, повдигна окичената си с корона от птичи фъшкии глава и ме погледна.

- Към целта! - отговори. - Междувпрочем, това не е камък, а символа на една голяма идея. Защо се интересувате, да не би да сте член на нашия символ?

Исках да се харесам. На кого, и до ден днешен не знам. Просто по навик си казвам истината.

- Член съм, но поне засега не символичен. Може ли да кажете, къде се намира вашата цел?

- Естествено, пред нас.

- Как я постигате?

- Много просто, вървим винаги само напред.

- Кога ще я достигнете?

- Казват, не след дълго.

- Кога ви казаха това?

- Когато разрушиха планината и сътвориха нас.

Бях във възторг от репортьорското си постижение.

- А когато достигнете целта си, за какво ще използвате този камък? Пардон, символична идея.

- Символ на идея - поправи ме. - За строеж.

- Какво ще строите от него? Пардон, от идеята.

- Идеал.

- Той за какво ви е?

- Олицетворение на еволюцията. Крачка към създаването на идеалния символ.

- Той пък за какво е нужен?

- Пак за строеж. Защото междуременно и идеалът ще расте. Ще се превърне в идеология.

- Това ли е крайната цел?

- Не.

- Ами тогава?

- Целта е съвършената символична идеология. Просто, сменяме си местата!

- Какъв е смисълът на всичко това?

Направих грешка. Някъде отзад един задъхан глас раздразнено избуботи:

- Какъв е смисълът ли? Ние, издяланите от камък символи досега вдъхвахме живот на вашите импотентни представи за идеи, идеали и идеологии. Не година или две, а хилядолетия наред будалкахме поколенията. Сега ти вместо да плешиш глупости, я ела да дърпаш въжето! Хем ще събереш малко опит.

- Не се впрягайте толкова, де... - започнах да отстъпвам.

- Чувате ли го, какви ги дрънка? - се обърна пак онзи към другите. - Тия мекотели, които абортираха цяла планина, за да извлекат от нея жизнеспособния плод и го превърнат в кварцов символ, сега питат нас, какъв бил смисълът!

- Извинявам се, но аз съм само турист... и от горещината малко... - започнах да заеквам. Стори ми се, че хвърлят въжето и искат да слязат от постаментата. Ударих го на бяг.

- На тая планета всички са туристи, но не за дълго - крещяха в хор след мене и ме освиркваха.

На края на площада спрях и се обърнах. Не се страхувах от това, че тези склеротизирани хамали на символи ще ме настигнат. Безпокоях се само, че ако слязат от постаментата и се пръснат из близкия парк, мене ще обвинят в опит за клониране на един безжизнен символ. И то две хиляди години след Вознесение Христово! Ще си навлека сума ти неприятности. За късмет, не се случи нищо подобно. Запахна една ободрителна алегорична песен и продължиха символистичния си път.

Пейката, на която седях, се заклати. Група дечурлига се гонеха около нея. Изглежда бях задрямал. Повдигнах стресната главата си. Нищо. Само трептяща мараня и в нея - монументалният мираж на скулптурната композиция.

От моя дневник: ... След четири години отново сме в Сантос. Отбихме се в кръчмата на Макамбо. Заради спомените. Гръмнах се от изненада. Пред пулта седнал нашият бивш готвач. Преди две години отворил ресторант в предградията на Сао Пауло. От местния вестник научил, че корабът ни пристига. Затова е тук. Попитах го как се чувства колекцията статуетки? Разправи, че закупил грамофонните плочи с най-отбраните изказвания и речи на политиците от колекцията. С други думи, попълнил я. След това купил един малокалибрен барабанлия - Ти бездруго му бил необходим за заведението” - обясни. Пуснал плочите да се въртят и един по един направил на решето всички членове от сбирката. ”Гъзоглавците винаги са ме ядосвали!”- каза. Сега колекционирал аритски порцелани и бяла бродерия.

Оттогава никога не съм правил опити да споря - даже и насън - със символите на съмнителни идеологии, нито пък с идеологиите, притулили се зад фасадата на невежи символи. Не обичам насието. Даже и символичното. Било то дялано от камък, дърво или лято от метал. Много завиждам на готвача, заради хобитата му. Аз все още си нямам.

Ангели-пазители на чистотата

За свиждане със зората, това е най-подходящото място на кораба. Да се събудиш там е просто наслада. Чувства се милувката на въздуха. Нежна и свежа, като повеи трепкащи крила на приказна птица. Зачервеното, сънливо лице на слънцето усмихнато се измъква изпод постелката на нощта. Лъчите му - любящи пръсти, галят миглите, обагрят последните мигове на сънищата и неусетно ги превръщат в действителност... Навярно, вкъщи така би започнал разказа си за днешния ден. В случай, че го помолят. Сега обаче само се потърква на най-горната палуба зад мостика. Там нощува. Там, под неподвижната антена на радара - огромно тире върху празната, бледосиня страница на небосвода. Повеля за ново изречение на нов ред.

”Пътникът” погледна нагоре, надигна се и измъкна от спалния си чувал подвързания с твърди корици бележник. Вечният му спътник. Даже нещо повече! Никога не се разделяха и споделяха помежду си и най-съкровениите си тайни. За дневника му става дума. Приличаха си и по външност. Макар и неугледно поомачкани, дамгосани от луничките на слънчевите лъчи и морските пръски, и двамата държаха облика на страниците да бъде искрен, предизвикателен, и като зряла жена да не се срамува от бръчките на откровеността: *”... Що не си ... майката! Една чайка, пак ме насра едрокалибрено. Попаденията върху спалния чувал - като от бордова картеница. На всичко отгоре - мазни и смрадливи. Неизлечими! Туземните врабци - шарени папагали - предимно зелени и нападат като ескадри със съчмените си дупета... Над чайките пък кръжат лешоядите, тежките бомбардировачи.*

На рейд сме на около една миля от брега. Тук ще чакаме, докато се освободи място в пристанището. Поне така казаха. Най-малко една седмица. Има стачка... Няма слизване на брега! Ще има да си драпаме... - Знае, че ”драпаме” в множествено число не е коректно определение, защото ”зомбите”, така нарича боцманът палубните моряци, поне през деня ще боядисват ожуления ляв борд. А през нощта - тяхна работа... Най-вероятно е да спят в еротичната прегръдка на съня за скъпоценни камъни и да се стряскат от сянката на непредвидени последици. Приятни тръпки, предизвикани от страха от неизвестното - като пред първо посещение на бардак. В последните няколко дни, това е темата, вълнуваща целия екипаж. Без изключение. Най-оживените спорове, според кормчията - ”дебати”, се водеха вечер на кърмата. Наричаха я, не без основание - Агора! Място за проявяване на ораторското изкуство и свободата на философското мислене. Така беше и снощи. Слуша ги до полунощ.

- Тия глупости за камъните, господине, са бошлаф. Халюцинация и нищо друго - се обърна към него боцманът. - Лошото е, че им действат като гласа на Цирцея от Одисеята. Знаете за какво става дума, нали? - Мозъчна ерекция. Разцентрова ти магнитната стрелка и тръгнеш ли след нея, набутваш се между шамарите.

Сега ще хвърли чепарето и ще чака. Ще се надява, че нещо ще се хване - или риба, или нещо друго. Знае от опит. Само добре трябва да си отваря зъркелите. Неотдавна, измъчван от вълнението и сънищата с нежелан завършек, се събуди, крадешком измъкна изпод възглавницата си дневника и с вешината на крояч изрязва три гъсто написани страници. Накъса ги на дребни парченца и ги запрати в кипящата чернотия на океана. Наглед тези страници не криеха в себе си нищо срамно или изобличително.

Така мислеше в началото и той. Чисто и просто разказваха за първите му стъпки на плъзгавата корабна палуба. Помагаха му да си внесе багажа.

- Чупливо ли носите в тези метални бохчи? - любезно попитаха.

- Нещо подобно. Кинокамери ... фотоапарати - отговаряше откровено.

- Сигурно много струват - и забавяха стъпките си.

- Няколко хиляди долара - признаваше си той.

- Ай, ай... - въздишаха и молитвено вдигаха очи към небето. Само камериерът от офицерския салон го съжали и обясни странното им поведение.

- Бъбривостта не е моряшко качество, господине. Но морският влажен въздух е истинска таблица на Менделеев. Няма да минат две-три седмици и лещите на оптиките ще стават само за сервиране на мезе в тях. Знам го от опит. - След това му помогна да напише молба до капитана за закупуване на десет литра най-чист алкохол, необходим за почистване на "особено ценните оптически съоръжения". - Останалото е моя грижа - и пхна заявката в джоба си.

Всичко това се случи още преди месеци, но истината е, че по този начин стана член на АД Лешояд и вместо обективите - за мезе стана той, както разбра по-късно.

Било, каквото било! Сега ще завърши писането и ще слезе за закуска. *"... Като се вдигне сутринната мараня, се вижда градът. Малко по-нататък върху остриите зъбери на коралов риф е кацнал скелетът на някогашен танкер. Приливът още не е дошъл, но вълните вече подлизват мостика. Зад него се зеленее гъста растителност. ..."* Дотук всичко отговаря на действителността. Готви се да затвори бележника, когато му хрумва още нещо. Поглежда отново ръждясалата желязна купчина и допълва: *"... Тази корабна огризка напомня много на гигантския рибен скелет, описан в романа на Хемингуей. Монумент за безползната победа на човека. Разликата е, че докато онзи е оглозган от акулите, то този ..."* - Първият офицер има право, тоя континент гъмжи от лешояди."

Обръща очи нагоре. Тия, небесните, и сега кръжат над него. Останалите дебнат под водата или на сушата. - Плюл съм им в мозъка! - и плюе през борда. Долу, под него кръжи лодка. Лодкарят вдъхновен от вниманието, подобно странствуващ трубадур, протяжно се провиква. Някакъв речитатив, чийто текст предлага за десет "фитинга", така наричат моряците местните парични единици, разходка до града и пълен с екзотично тайнство - "pleased massage". В рефрена си загатва за липса на митничарски и гранични формалности.

Сега се отново, какви ги плещеше Първият офицер, който и тогава беше пийнал, но никога не лъжеше - "... че който дойде тук, трябва да научи два пътя. Единият води в прословутия локал "Тропикана", а вторият към най-хищния лешояд - Чарли. Некоронясаният господар на острова. Живата Легенда. Без него не можеш да изнесеш от тук един ашик, а камо ли - истински скъпоценен камък."

- Десет фитинга не е лоша цена - разсъждава. За всеки случай ще сложи в джоба си и една бутилка коняк - "High quality", производство на АД Лешояд...

- Основателят на "Дружеството" и главен акционер е Камериерът, господине. Не случайно го наричат "Чакалът". Такава гадна душичка, че даже за рибна стръв не става. Ако го хвърлиш във водата и акулите бягат от него! - Така започна разказа си

кормчията в една пълнолунна вечер, когато седнали на бака, в компанията на две водни чаши домашна ракия, разкри тайната на АД Лешояд.

Камериерът от офицерския салон, както се разбрало, имал особено хоби. Скитайки по света, събирал етикети и рецепти на най-различни, появили се на бял свят, спиртни напитки. Акуратно ги сортирал и пълнел с тях кашон след кашон.

- Ако погледнете в трюма под нас, господине, ще се убедите. Не ви будалкам.

Както всяко прекалено количествено натрупване, така и това, закономерно предизвикало качествени катаклизми. В главата на Камериера! Споделил идеята си с тогавашния Главен механик и оттогава двамата пътуват неразделно. Споменават ги винаги в единствено число - АД Лешояд.

- Държат в ръцете си целия кораб. Петнайсет хиляди тона и трийсет дребни акционери на фирмата. И вие сте вътре, доколкото знам, господине. - Тогава разбра, че са го взели за мезе!

Главният механик осигурява необходимата техническа база и творческа атмосфера, а Камериерът с тесте подправени рецепти и заявки изкупува наличното количество чист спирт от аптеките и всичко онова, което има мирис или вкус. Само той знае какво. Изпод богатата му палитра, по "top secret" вдъхновения, се раждаха 95 градусови импресии - концентрати на всички алкохолни напитки, съществуващи в историята на човечеството. Степента на художествените емоции, затворени в бутилките, регулираше с доливане на обикновена или газирана вода.

Капитанът, който или не подозираше, или не искаше да знае за алхимическата манифактура, кипяща на кораба, през вечер се напиваше с помощта на първокласната си алкохолна колекция и симулирайки дежурство, спеше пред вратата на каютата си. Почти всеки следобед, по инициатива на Главния механик, излизаха на предната палуба, където часове наред се бореха срещу застрашаващото ги затлъстяване и залиняването на храносмилателната им система. На кормилото, естествено, винаги беше капитанът. Зад него Главният въртеше педалите ... на тандема! По палубата! Продукцията ставаше още по-забавна при три бала вълнение. Тогава целият екипаж зарязваше работата си и в хор насърчаваше участниците в спектакъла. Единственият недоволен беше боцманът.

През това време на кърмата камериерът Чакал по бански гащета, в оплескана с цветни петна бяла престилка, опаковаше готовата продукция с помощта на готвача. Ефектът, постигнат от хармонията, между плесенясалия талаш, майсторски очуканите бутилки, цветът на бъркочите, налят в тях, тапите и не на последно място етикетите, беше просто неповторим. - "Нирвана! Гарантирана реинкарнация!" - кикотеше се Камериерът. Не винаги, защото отговорен дегустатор беше също и Главният механик, който безмилостно понижаваше или направо разжалваше неотговарящите на вкусовите изисквания творби. Особено придричив беше към бутилките, удостоени с етикети от рода на "12 years old" и тем подобните, които бяха предназначени за "зашеметяване" на лешоядите от митничарските и гранични територии. Тази задължителна дискриминация беше необходима, и особено пък тука, където социалният произход е белег от рождение. Като бенка. Непознаването на този закон, не освобождаваше никого от отговорност! Говори се, че кацналият на кораловия пиедестал танкер, е символ на този род невежество. Двайсет дни са го държали на рейд, докато дойде тайфунът... Това беше официалната версия, която Камериерът и Главният разпространяваха, анализирайки особеностите на една, закупена още в Ротердам, десертна напитка.

Облагодетелствани от безветрието в Индийския океан, вечери наред премлясквайки на кърмата, набираха вдъхновение и необходимите познания за пресъздаването на творбата "DRAUMBOI", предназначена за коменданта на пристанището. Слабостта му към алкохолната екзотика пролича, когато се нарязва с текилата, подарена му от тях миналата година.

"Пътникът" внимателно се спусна по трапа и скочи в малката душегубка. Никой не го видя. Дневника си остави в каютата. Върху последната страница с нов ред бе отбелязано: *"Радистът е прав..."*

- Според Библията, - казваше клерикално настроеният радист - и мършоядите са Божии твари. Ангели-пазители на чистотата. Без тях ще се удавим в потопа от червясалите миазми на фарисейщината ни. - И подобно древен оракул, отправяше благодарствен кръстен знак към небето, към кръжащите там лешояди.

И малката лодка се загуби между вълните.

Мусон

От двете страни на входа за пристанището, широк 30 - 40 метра, се издигат масивни кули. От дясната се подава въоръжен часовой. Крещи нещо към лодкаря, който припевно отговаря. Оня маха с ръка и след няколко минути носа на лодката пори мръсната, воняща вода на пристана. Бетонният кей, дълъг около километър и широк триста-четиристотин метра, е затворен в барелефната рамка на крановете, складовете и сиво-невзрачните административни постройки. Откъм сушата всичко това е заградено с висок, украсен с диадема от натрошени стъкла зид, чиито краища се вплитат в каменната грамада на вълнолома. По-голямата част от тук наблъсканите кораби са привързани към масивни шамандури и товаренето и разтоварването става с помощта на мауни - подобни на огромни орехови черупки лодки. Ладията безшумно пълзи край прясно измазаните или разядените от ръжда, окосмени с водорасли и миди къркореши търбуси на корабните колоси. Перисталтиката усърдно изхвърля излишъка на пресмеленият в тях живот, и в щедри струи го излива през зейналите, като ануси отвори. Не е необходимо особено усилие, за да се спечели бас: от каква народност е готвачът или кое е любимото питие на екипажа. Даже със затворени очи. Лодкарят, с усърдието на пълзяща ларва - така го нарече в себе си, наблюдавайки вълнообразно пулсиращият му гъбнак - се стреми към най-вътрешния ъгъл на пристанището. Приливът още не е дошъл и нивото на пристана се издига поне на два метра над тях.

- Have you got a passport? (Имаш ли паспорт?) - пита малко задъхано Ларвата. Пътникът усърдно клати глава.

- This is good (Ето, това е добре)... - мърмори. Не е ясно, дали се отнася за паспорта или за мястото, където пристигнаха.

Към кея, вместо стълба, води покрита с лигава пяна, желязна решетка. Пладне. Екватор. Отвесните лъчи на слънцето, огнени остени. Безмилостно ръчкат заблудилите се по жаравата на каменната настилка мастилени сенки, които уплашено надничат изпод разлагащите се, покрити със зелени мухи, деликатеси на пристанищната смет. Няколко полуголи фигури, танцувайки по сенките на собствените си глави, разпъват почерняла от морската вода рибарска мрежа. Отдалече приличат на заплели се в паяжина насекоми.

- That way! (Изходът е ей там!) - Ларвата потупва по рамото зазяпалия се пътник и с едната си ръка сочи към ниска постройка, а другата пъха под носа му. - Десет фитинга! - Плаща и се отправя към показаната сграда.

Зад желязната врата - дълъг коридор. От лявата страна - някога бяло боядисана, сега мръсна, отъркана стена. От дясно - остъклени прозорчета. Зад някои от тях седят неподвижно човекообразни същества с втречено ококорени очи. Дали са живи хора или препарирани експонати е трудно да се определи. Сам е. С бавни крачки и любопитен поглед минава край тях. Напомнят му музея-паноптикум на мадам Тюсо. Зад остъклените витрини са изложени восъчните изображения на девианти от човешки произход. И разбира се, пояснителна табела: Митница, паспортно, медицински контрол и т.н. За улеснение на посетителя. В края на коридора - остъклена врата, ослепителен сноп светлина. Зад нея - двама полицаи, облечени в униформени ризи и къси панталони. Главите им са овенчани с широкополи шапки. С подвити краища. Изглежда

тия двамата не са експонати, защото правят крачка напред и препречват пътя му. И голямокалибрените револвери на кръста им, също изглеждат истински. - Паспорта ви, сър! - Объркан от внезапният обрат в хореографията, вместо паспорта си по погрешка измъква от задния си джоб шишето с коняк. Още не осъзнал грешката, когато единият от двамата пазители на реда, с бързината и ловкостта на илюзионист превръща бутилката в спомен.

- Добре дошъл при нас, - с една ръка го потупват по гърба, а с другата му козируват. Напразно се взира в четирите празни длани. Нищо!

Искаше да ги пита, кой път води към бърлогата на Чарли - Живата Легенда, но не посмя. Усмихна се глупаво, самокритично потупа с пръст челото си и отново се отправи към пристана. Намери Ларвата седнал под една грамада от полуизгнили автомобилни гуми. Дъвчи бетелови листа и плюе масивни, керемидови плюнки.

- What's the matter? (Нещо да се е случило?) - пита и бърше с длан устата си.

Как да му обясни, че търси Живата Легенда.

- Чарли, - артикулира той. Това изглежда предостатъчно за Ларвата, който мигновено скача и заема вертикална поза.

- Боса ли търсиш? - маха с ръка. - Ела!

Сядат отново в лодката и бавно се плъзгат покрай кея. На масивна желязна халка са привързани няколко, различни по големина ладии. Слизат и заобикалят ниска, продълговата барака. Отзад, между нея и оградата, опасваща пристанището - тясен, дълъг коридор, плътно тапициран с щипещото ухание на разлагащи се изпражнения. Подпрели гърбове на стената, клечат няколко фигури. Пушат и медитират. Някои от тях междувременно задоволяват природните си нужди. Природно-естествено. Голи до пояс. Само от кръста виси нещо като престилка или по-скоро прилично на пола. Демоде. Миди. По цвят са различни, има даже и на карета. Зацапани, като покривка, току-що постлана върху кръчмарска маса. Прошарени от анонимни лекета и дупки. На вратовете им висят железни ченгели. Нещо като сърп, но от кръгло желязо и с блестящ, остър връх. Да повлечеш тежък сандък или да търкулнеш огромна бала с тях е нищо работа. При появата им единият се изправя. Мъж на средна възраст. Обикновено тамилите не са едри хора, но с подчертани и гъвкави мускули, като плетен камшик. Този е един от най-добрите екземпляри. В дясната си ръка държи цигара, а лявата почива върху дръжката на висящия на врата му ченгел. Така естествено и кокетно, както човек си пъха палеца в джоба на жилетката. Ако има такава. Ларвата се впуска в дълги обяснения. Нищо не разбира от езика им. Другите слушат и от време на време пролайват. После обръщат погледи към него.

- Имаш ли цигари? - пита Ларвата.

Утвърдително клати глава.

- Дай им, искат да ти помогнат.

Протяга ръката си с пакет ROLL MALL. Глашатаят със светкавичен рефлекс издърпва пакета и с ловкостта на крупие, подхвърля по една цигара на клечащите в очакване на плячката партньори. Остатъкът изчезва сред гънките на кръчмарската покривка.

- Ти излез през портала! Отвън ще те чака "your friend" - сочи той към глашатая.

Калдъръмът на улицата пред пристанището, като че ли току-що е дезинфекциран с течаща лава. Никаква следа на живи организми, с изключение на няколко рикша-кули, спотаили се край оградата. С грак, също като ято гарвани, се спускат към задалата се плячка.

- Разходка, сър. Pleased massage? - надпреварвайки се, предлагат местния специалитет. Исква любезно да обясни, че поне засега не се нуждае от предложените съблазни, когато отнякъде изкача "friend of yours" и ръмжейки, заплашително размахва стоманената кука. Ятото подплашено се пръсва, търси убежище край стената. А "friend of yours", все още ръмжейки, приятелски се озъбва и маха с ръка:

- Ти и аз, тръгвай при Боса.

Вървят един след друг. Пристанищните квартали в почти всички бивши колонии си приличат. И този не прави изключение. Срещу пристанището - малък площад. На ляво е пазарът, срещу него - улица с масивните сгради на банки, застрахователни дружества и държавни учреждения. Тука може би има малко повече сянка, но от дебелия покривало на ухаещия гнилак - няма спасение. След няколко минути пристигат до обкована с месинг стъклена врата. Над нея виси предизвикателно голям надпис: "Hotel Tarobane". В униформа с цвят на огряна от слънцето, угоена, зелена муха, портиерът с поклон отваря вратата. А "friend of yours" изръмжава нещо и изчезва. "Зелената муха" си знае работата. С любезен жест, му дава знак да го последва. От хола на рецепцията се открива аркаден вход, водещ към просторно кафене. Посреща ги прохладна тишина, успокояващ полумрак, елегантни бамбукови мебели и меко пружиниращи под краката им килими. През този ранен следобеден час заведението е почти празно. С едва долавящо се бръмчене "зелената муха" избързва напред. Упътва се към маса, разположена до покрития с плътна, плюшена завеса прозорец. Навежда се към седналия там и му шушне нещо. Другият одобрително клати глава и "зелената муха" бръмва обратно.

- Господин Чарли ви чака.

Значи това е Чарли, най-прословутият лешояд на тропика. Живата Легенда. Става на крака и с елегантно наклонена настрани глава, усмихнато го очаква. Обут в бели чортови обувки, бели чорапи, бял - европейска кройка - костюм, бяла риза, изпод която надничва "небрежно" завързан, яркочервен шал. Лицето му е закрито от грамадни, черни очила, отлично хармонизиращи със сресаната му на път, черна коса. Неповторим! Протяга ръка.

- Името ми е Чарли, радвам се. - Туземец-дравида, констатира другия. Изглежда на около петдесет. Леко затлъстялото му лице е декорирано с чифт тънки, черни мустачки. Когато говори двете черни ивици се движат като прегладнели пиявици. Сядат. Черните очила правят очите му невидими. Досадно и неприятно за събеседника.

- Може да разговаряме на английски или френски език. Но ако искате да вкусите нашия дравидски... на разположение съм, - създава той настроение за разговора. - What's the matter? (Нещо да се е случило?)

Същият въпрос, който му зададе Ларвата на пристанището. Тези хора ги търсят само тогава, когато нещо се е случило или трябва да се случи.

- Корабът е на рейд в залива...

- Чудесно, знам за това. Имате нужда да изнесем нещо оттам, нали? - подсказва той.

- Така е.

- И аз така предполагам. Тежест, бройки... опаковка? - делово запитва.

- Става дума само за една чанта. Кинокамера, - импровизира другият. - Ще снимаме филм.

- Саамоо!?! - нацупва устата си Чарли, от което пиявиците уплашено подскочат и рисуват върху лицето му две недоумяващи питанки. - Според тукашните власти, това е средство за пропаганда, шпионаж... "Само"! Не познавате строгостта на нашите закони, мосю. Но невъзможно няма. Поемането на риска, естествено, е моя грижа. За кога ви е нужно това, както се изразихте, "само"?

- Ако е възможно днес-утре... преди влизането в пристанището.

- Какво ще пиете - уиски, коняк?

- Благодаря, уиски с лед. - Тайно се надяваше, че няма да бъде от продукцията на камериера.

- Къде трябва да носим стоката?

- Казах ви, не е стока.

- Добре де, не е стока, а "САМО" - казва оня с подчертана ирония. - Каква е крайната цел?

- В града.

- Утре вечер. Подходящо ли е за вас, мосю? Ще пратя моторница.

Говори прекалено бързо и силно. Сервитьорът, който носи поръчаното уиски, съучастнически се усмихва. Сигурно е чул всичко. С престорено равнодушие вдига чашата и с бавни, въртеливи движения превръща ледените кубчета в нежно звъняща камбанена броеница. Поглежда въпросително към Чарли.

- Аз не пия, - повдига той чашата си, пълна с газирана вода, и двете пиявички под носа му старателно се изпъват и рисуват дълга хоризонтална линия, съпровождаща от край до край широката му усмивка. - Наздраве!

- Кой ще дойде с лодката?

- Ще пратя двама от най-добрите си приятели. Бъдете спокоен. Единият вече го знаете. Който ви съпроводи дотук - "friend of yours". Ще се спуснете в каучуковата плантация, там ще ви чака кола, и право в града. Смятам, ще останете доволен - и без да дочака отговор, прехвърля на друга тема. - Какво ви е мнението за това?

Вади от вътрешния джоб на самото си кадифена салфетка и нежно, с театрален размах търкулва съдържанието ѝ върху стъклената масичка. Приличен на едро, зряло гроздово зърно, жълтозлатистият камък прави няколко, като че съпроводени от звука на кастанети, трепетни пируета, и замира в елегантен поклон. Чарли, без да сваля поглед от събеседника си, с дискретно ръкопляскане скромно поздравява миниатюрната си балетна продукция.

- Падпарадша или Лотосов цвят. Символ на света. Много рядък камък. Като този има само два екземпляра: единия, миналата година го купи Шон Конъри. Знаете за кого става дума, нали? Този, който играе Джеймс Бонд. Тук снимаха. Ваши колеги. Такива рядкосты предлагам само на приятелите си.

За този обрат не беше подготвен. Чарли нападнаше ненадейно и от засада.

- Вземете го в ръката си и усетете тежестта му.

Внимателно повдига малкото съкровище. Усеща как горящата гладкост кара сърцето му да бие по-бързо. Но... играта си е игра. С привидно равнодушие върти камъка между пръстите си и внимателно го поставя върху кадифената салфетка.

- Благодаря за предложението. Ще си помисля.

- Давам ви го за шест хиляди. Но имайте предвид, тази цена е само за вас, - казва и без да сменя поглед от жертвата си прибира камъка.

- Цената е действително много коректна, - промъква другият и се мъчи да отгатне, с какви шест хиляди е плащал Шон Конъри? Започва вече сериозно да се тревожи. Личи си. Обръща се. С очудване, не! с уплаха констатира, че зад гърба му е кацнала Зелената Муха - портиерът. Откога, не се знае. Освен тях на масата до вратата седят три, кикотещи се германски хиени. Като че ли са в баварска бирария. Местният лешояд успокоително го потупва по ръката. Напразно. Мъчи се да сложи ред всред все потежняващите невинната му вина обстоятелства: нощна разходка с моторница, "приятелят" с желязния ченгел на врата, романтично пътуване с кола през каучуковата гора, Джеймс Бонд и Лотоса, Зелената Муха зад гърба му... Тия очевидно не се майтапят. Крайно време е да изчезне оттука. Колкото се може, по-бързо!

- Колко ще струва тази услуга?

- Оооо, парите... парите... Съвсем забравихме, - и се преструва, че потъва във финансови размисли. - Откровено казано трудно, рисковано начинание. Но, разбира се, за мене - добавя прибързано. - За вас: гарантирана безопасност и дискретност. *Discretion et securite* - повтаря на френски най-същественото. - С долари ли плащате?

- С долари.

- Още едно уиски?

- Благодаря, не. Значи, колко?

Трябваше да си признае, с удоволствие би изпил още едно, но се страхуваше, че това прекалено ще го задължи по отношение на Живата Легенда. А пък уискито си беше оригинален Shivas. Жалко.

- Хиляда и петстотин долара - реже късо Лешоядът и протяга ръка. Коректен бизнес, нали? - ръката му увисва във въздуха. Това, като че ли малко го обезкуражава или може би го обезнадеждава, защото смутено сваля очилата си. Матово черните му, лишени от емоции очи неразбиращо премигват.

- Благодаря още един път за питието. И за готовността ви, Чарли. Ще осведомя моите приятели. - Сега той подава ръка. Мека, влажна длан се плъзга по гърба му и каца на рамото му. Така прегърнати стигат до портата, където още един път стискат десници. Зелената муха с поклон, тържествено отваря обкованата в лъскав месинг врата.

- Мосю, кажете на вашите приятели, че Чарли е готов да им помогне, - и отново разтяга двете гладни пиявици.

Бърза към пристанището. Ще търси Ларвата да го върне обратно. Преди вечеря. Иначе ще си има неприятности. Ларвата не намира, но там където го остави, срещу изгнилия куп автомобилни гуми се издига корпуса на неговия кораб. С ожуления борд. Станало е чудо. А може и да не е чудо. Повдига очи. Върху парапета на предната палуба са

накацали пълните с укор лица на членовете на чудотворния АД Лешояд. Целият екипаж. И капитанът. Очите им, подобно зърната на броеница, отброяват наниза на прегрешенията му.

Провали се. Радистът му ръкомахаше и сочеше нагоре. Погледна. Пелена с цвят на пепел бавно обгръщаше небосвода и принуждаваше ятото лешояди, тези с голите шии, да рисуват кръговете си все по-ниско и по-ниско. Оракули на пристигащия мусон. Гнетяща задуха безмълвно притиска към пазвата си цялата вселена. Ни повей. Както пред големи явления. И ето в тази разлагаща се вцепененост се чуват думите на радиста: ”Дойде времето за откровение. Признай греховете си и покай се, защото идва предвестникът на Всесилния - Мусонът. Ако е така речено, ще ти донесе милосърдие. Ще опрости греховете ти, ще измие даже и следите им, и съвестта и душата ти отново ще бъдат чисти и неосквернени. Той ще отсъди, дали да бъдеш праведник или не.” След това се прекръсти, не само заради клерикалните си убеждения. Говореше се, че преди да тръгне по моретата, в едно крайгранично градче е преподавал квантова физика.

... И всичките извори на голямата бездна се разпукнаха и небесните отвори се разкриха.

Арчибалд

От дневника ми: *С нощния влак - обратно в Токио. Препълнен!? По- голямата част са пияни, но не дигат аларма. Един се зацепи за мене. Нещо пелтечи и ме гледа как броя на пръсти. Натяга се да ми покаже как брои той. Едно - вдигаши показалеца. Две - среден пръст. Три - безименният. Четири - малкият. Пет... и двата му палеца липсваха! Закикоти се като разгонена кучка и слезе на първата спирка. Голям таишак! По седалките купчини комикси и вечерни издания. От едното - "Тур компаньон ин Токио" - изпадна жълт бележник. Ръкопис на английски език - описание на среща с някакъв Самурай? Ти разговор с него. Репортаж за Дървото на Буда?! Подробно описание на местата. Намират се в близост до хотела. Цялото му писание, като че ли е родено през визъора на фотоапарат. Почерк - мъжки. Стил - моден американски журнал за пубертетни девственици и воюващи срещу импотентността пенсионери. Подпис няма. Кръщавам автора: Арчибалд!*

С приближаването си към входа, водещ към подземния свят на метрото, гръбнакът на талаза от човешки тела се изопва и привидно лениво, но неумолимо се устремява надолу. Течението нежно обгръща Арчибалд, и което е най-странно - пълно е с въздух и светлина. Главата му стърчи високо над разлюляните гребени от човешки черепи. "Също както в наркотичен сън" - минава през ума му и незабавно го отбелязва в жълтия си бележник. Някъде под него вълната се люшва и разлива. Загубила устрема си, в пъстри потоци се пръска из изпълнените със светлина странични галерии. "Шест часа следобед, станция Шибуйа" - пише.

В този час ескалаторите, разположените на етажи подземни коридори и магистралите, са препълнени с хора. Не! По-скоро с човешки черепи, на които са залепени ваденки, изобразяващи лица-анфас. В леко огъващи се линии, едно след друго се появяват, приближават се, закриват хоризонта и изчезват някъде зад нас. Под неизбежните очила анфасите са монтирани върху фасонка - украсена с бяла яка и вратовръзка. "Автомат за лепене на етикети - *made in Japan* - върху буркани японско ежедневие" - записва си той с ненатрапливо расистко високомерие.

Като някогашен играч на бейзбол, от шест стъпки височина, сравнително лесно може да прави заключения от този характер. Тук, в Япония! Родината на транзисторните гиганти. Ако застане, например, точно по средата на клокочещото корито - с тези си килограми може да си го позволи - съвсем ясно вижда леко разръфаната межда между двата, движещи се един срещу друг, човешки потока. Идващият - анфас, оттичащият - тил. Профили няма! В ръката му - неизбежният тефтер: "Съществуват две господстващи течения: *самотам* и *самотук*." Понеже сравнението му харесва - подчертава го. След това нагазва в течението "самотам", което води към някакъв подземен търговски център и подписква бреговете на дълъг ред магазини. Пред входовете им блъбукат миниатюрни водовъртежи. Автоматично отварящите се врати глътка след глътка поглъщат заблудилия се в пяната планктон. "Месоядни корали" - така нарича Арчибалд тези подземни капани. Продължава пътя си и стига чак дотам, където тесният проток внезапно се разширява. Пристигащите отгоре, отдолу и отстрани течения се сблъскват тук. Вълните им се хвърлят една срещу друга и замаяни от удара, колебливо се въртят, докато някое господстващо течение не ги грабне и понесе в

клокочещата си прегръдка. Арчибалд прецапва на другата страна и се оставя на течението да го влочи обратно. Започва да чувства умора. Все по-трудно му става да се противопоставя на притегателната сила на водовъртежите. Жаден е. Автоматичната врата, разположена между два грамадни червени лампиона, примамливо се отваря. "Месояден корал", му минава през ума, и с планктонна апатия се оставя да бъде погълнат.

В бистрото е тихо и прохладно. Сам е. Наблюдава миниатюрните фойерверки в чашата газирана вода и се вслушва в безмълвието. Във витрината, на рибарска корда, висят пластмасови макети, изобразяващи гастрономическите лакомства на заведението. "*Риболовно меню - скакалец на въдица*" - пише Арчибалд. От време на време, някой от представителите на човешката фауна, откъснал се от прегръдките на течението спира пред прозореца. Кокори се със зейнала уста. Понякога спират цели рояци. От мястото, където е седнал, Арчибалд вижда само шарещите им очи, надничачи между примамките, и... това, че артикулират. "*Също като в океанарий! Зад стъклото фауната кокори очи и отваря уста... Едно калканоподобно ми се блещи ...*" Арчибалд преизвикателно го гледа и показва среден пръст: - На твойта мамка... Нали? - артикулира той в отговор и калканообразното изчезва, отнесено от течението. Остава само висящият на кордата "лист за ядене". "*Започва отливът*" - записва той. Ще почака още малко и ще излезе.

Вълната се отдръпва. Вече се вижда облицованото с цветни плочки дъно. Можеш да се разхождаш върху него, да слушаш тропането на собствените си стъпки и даже идващия отнякъде, протяжен плач на устна хармоника.

Пред подземния вход на многоетажен супермаркет се открива странна гледка: коленичила фигура с извито напред тяло, с лице забито едва ли не в земята. Вижда се само вкопченият в тънкото вратле плешив тил. Пред анфаса - малко сандъче. Върху него - закрепена устна хармоника. Изворът на музиката. Тръпките на гръбначния стълб диктуват отмереността на мелодията. Под нейния ритъм се люлеят празните ръкави на ризата!

Трябва да е един от страничните входи на супермаркета, тъй като почти няма минувачи. От време на време някой мимоходом подхвърля дребни монети на пода пред сандъчето. Даже не забавя крачките си. Арчибалд, изправен до вестникарската будка, гледа. В ръката си държи неотменния жълт бележник. Химикалката многократно се допира до хартията, но оставя само бледи цапаници. Нищо не му идва на ум. Само шаблонни фрази. За всеки случай между драскотините отбелязва: "... *мелодрама* ...". Вдига поглед. Един старик с набито телосложение - за него му говориха, че е самурай - се приближава към музиканта. Казва му нещо. Музиката секва. Самураят прибира парите и ги пуска в джоба на ризата му. Препъхва ръце под мършавото тяло и го повдига. Сандъчето също се устремява нагоре. Дръпва го въженцето привързано за врата на безръкия. Това изглежда носи вдъхновение на Арчибалд, защото отбелязва: "... *Нонсенс!*" - като всеки американец най-напред мисли за парите, които старият набута в джоба на музиканта. Как ще ги извади оттам?

Порталите на "Tokyu Department Store", изработени от неръждаема стомана и нечупливо стъкло, безшумно се затварят. Портieri с лампази човъркат художествено оформените ключалки. Рекламното осветление угасва.

В този час от електронните гърди на елеваторите, етажните магистрали и тунели на метростанцията Шибуйа, се изтръгва въздишка на облекчение. Напоена с прохладност и бистрота. Усещане, като след дъжд.

Навън нощта вече е покрила небето. Под него, като в огледало, пъстроцветно видение. Халюцинация! Отраженията на безбройните неоновии реклами просто взривяват блестящия мокър асфалт. Пъстрата реклама на индийския ресторант "САМРАТ" си е намерила отделно място в миниатюрната локвичка до бордюра. Арчибалд също я забелязва.

Предверието на ресторанта, разположен на седмия етаж, е препълнено с чревоугодници. Тихата музика и димът на ухаещите факлички излъчват фрагменти от философията, проповядваща търпимост и примирение. Тези - с други убеждения и темпо на живот - правят кръгом и се устремяват обратно към асансьорите. Арчибалд е между тях. Минават повече от десет минути, докато летящите кабинки го свалят отново в света на неговите си светогледи. Време достатъчно, щото дъждът да завали отново със ситни, пропиващи всичко капки. Оттук, под аркадите, може да се стигне чак до ъгъла на "Шейбу билдинг". Арчибалд знае това. Оттам нататък широката улица не предлага подслон. Пред сияещата стъклена витрина на телефонния хол трябва да спре. По стените на обширното помещение - огледала, указания и реклами; на мраморните маси жълти, сини, червени и розови телефони. Говорещите са рядко явление. Обикновено апаратите се използват от местните, предимно късокраки курви, които влизат да пооправят разгизналите си фризури, запалват по цигара и чакат за нова телефонна поръчка. Нощта ги поглъща и на тяхно място идват други. След това се връщат... и така до разсъмване.

Старец, обгърнал с ръцете си обемиста книжна кесия, влиза пред любезно самозейваща пред него врата. Появява се всяка вечер по едно и също време - олицетворение на неизменността. Винаги сяда на централната маса, между червения и жълтия телефон. Книжната кесия е пълна с остатъци от храна. Тук вечеря. Големите му ръце внимателно поднасят залъците към устата. Предните му зъби липсват. Може би затова мърда устата си така, като че ли говори на себе си. Масивният му череп е покрит с късо постригана посивяла коса. Фланелена лента опасва главата му. Облечен е в изтръкан пуловер и работен гаширизон. От джоба, под набръчкания му врат, се подават върховете на няколко молива и писалки. Това е той! Старецът, който придружи слепия музикант. Самураят. Него наблюдава сега през през стъклото на витрината Арчибалд. След това влиза и сяда срещу него. На усмивката му, старецът отговаря с нещо като усмивка. Разговарят... Това е съвсем сигурно, защото върху жълтия бележник е написано с главни букви: "Разговор с един истински самурай за дървото на Буда".

Под него драсканица, прилична на дърво. На единия клон повесена огромна - питанка!

Из дневника ми: ... *Намерих музиканта. На същото място, до подземния вход на "Токуи Department Store". Тъкмо се надигаше сам. Трудно. Ръкавите му действително са празни! С парите не знам как се е справил?!*

...Самурая на Арчибалд видях тази вечер. Вечеряше между двата телефона. На въпроса, дали е самурай - умря от смях... Някога бил учител по гимнастика, сега скитник по желание. Така му харесвало...

- *Казвам се Самура Тукидо - каза. Може да е така. Снимах го. Даде една стара визитка, прибра остатъците храна и си отиде...*

...От главния бонц на будисткия манастира "Dajsen-in" в Киото узнах следното за дървото: Буда е починал под едно дърво, наречено Сарасоя. Цветовете му са приказно красиви, но живеят само един ден. Според преданието, заветът на Буда е: "Хората не бива да подражават на мимоходната красота на цветовете, а да се учат от възобновяващата се всяка година, неизчерпаема сила на дървото. Само така можем да просъществуваме вечно!"

Жълтия бележник на Арчибалд изпратих на един езиковед - графолог. От любопитство. Ето отговорът: "английски език от бивши колонии СТОП вероятно чернокож СТОП душевност холерик СТОП автор от женски пол СТОП СТОП СТОП"

Поприца

От дневника ми: ... *Върху потока на бара в крайпътното бистро бяха кацнали четири широкополи сомбрера. На въпроса - в коя посока се намира фермата на Гил, сомбрерата се завъртяха около оста си и четирите брадясали мутри, дремеици под тях, ни изгледаха с нескрито любопитство. Единият стана и бързешком излезе. Автоматичният грамофон крецеше непоносимо... Хамбургерът миришеше на бензин...*

Измина половин час, откакто слязохме от магистралата. В бистрото ни казаха: "...Дръжте посока североизток!" - нищо повече. Шосето, засега още асфалт, става все по-тъсно и по-тъсно. Нагорещената му лента пресича някакво селище. Според табелата - "Италия". В този ранен следобеден час по главната улица няма ни човек, ни куче. Отвъд канавката, зад ниските огради, къщи със затворени кепенци сякаш примигват и с архитектурната си монотонност поразително напомнят урните на грижливо поддържан колумбарий. Само пред дървената сграда на пощата клечи някой. Сомбрерото, което беше в бистрото. В края на селото лентата с мирис на разтопен асфалт безцеремонно прекъсва и внезапно се озоваваме сред изпръхналата от слънцето и вятъра безкрайност на тексаската пустош. Оттук нататък само бледи бразди загатват евентуалните посоки за движение. Небето - опъната безцветна мембрана - с горящо дихание нагнетява прахта във вътрешността на колата, а климатикът на "Плимута" похъркващо, усърдно донабива охладените пращинки между зъбите на пътниците.

Трябва да сме изминали десетина мили по тази нажежена тепсия, когато отляво се появяват редица дървени колове, недвусмислено напомнящи, че простиращата се отвъд тях пустош е нечия собственост. Следвайки коловозите, се изкачваме по малко възвишение и внезапно се озоваваме пред някаква бариера. По-скоро грубо издялана символична порта, над която се пули излъскан от времето череп на рогато добиче. На около стотина метра по-навътре, приютена под хладината на свежозелен оазис, се издига двукатна дървена постройка. Кафява, с бяло измазани прозоречни рамки, напомня на декор от уестърн. Може би сме на половината път от къщата, когато две женски фигури с пушки в ръце излизат от нея и препречват пътя, водещ към градинската врата. По-възрастната, жена на около трийсет и пет години, дига ръка: "Спри!". Спираме. Привлекателна, стройна, облечена в джинси, притиска оръжието към бедрото си. С пръст на спусъка. Едрокалибреното дуло на рязаната цев не е шега. Другата, още момиче, държи в ръцете си оръжие, което, ако се съди по дългия му патронен магазин, е автоматично. Лицето ѝ е овално, с правилни черти. Само в очите има нещо по-особено. Личи, че във вените ѝ тече и индианска кръв.

Значи, това е семейството на Гил. Предупреждават ни да останем там, където сме. Само за няколко минути. Естествено, подчиняваме се. Също като на кино! Евтино и при това, много пъти въртяно...

Пристига и Гил. С голяма скорост. Фордът му внезапно се появява и пръхтейки като задъхан кон, спира зад нас. Облакът прах, в който ни обгръща, постепенно се разнася. Зад стъклото се откроява широката усмивка, изписана по лицето на Гил, която означава: "добре дошли". Вижда се още, как намества късоцевната си пушка в гнездото

над огледалото. Слиза от колата и се упътва към нас. На главата си носи широкопола кожена каубойка. Гол е до кръста, в работен панталон, под който се подават обезформени велурени мокасини. Макар и малко напълнял, стъпва като на пружини. В едната си ръка държи бирена консерва, другата приятелски протяга напред. Става ясно, че ние още сме били в бистрото, когато са го уведомили по радиото, че някакви чужденци се интересуват за пътя, водещ към фермата му. Кой са и какво искат не се знаело, затова дошъл по околен път.

В многохектарното имение на Гил се намира и едно просторно езеро, подходящо не само за риболов, но даже и за ветроходство. Заобиколено от гъстите сенки на пищните дървесни корони, това беше любимото място на Гил за практикуване на "лекторската" му дейност.

Тъкмо се отправихме нататък, когато пристигна и Стив - ученикът.

- Хай, - весело поздрави групата той, седна на един дънер и запретна ръкавите на нежнокремавата си риза. Гил положи на земята тежката, пълна с "учебни помагала" брезентова торба, отсече едно върбово клонче, грижливо го почисти и подряза, като с педя прецизно определи дължината му.

- При самозащитата двете най-важни неща са бързината и точността, - започна той лекцията си. Леко напевният и лишен от емоции говор, сега се промени. Всяка дума произнасяше бавно и натъртено. След краткия увод бръкна в торбата и измъкна един 35 калибров пистолет.

- Най-често всичко зависи от бързината. Забрави това, което си гледал по уестърните и кримналетата! - обърна се той към "курсанта" и извърши няколко ефектни движения, като че ли вади пистолета си. Всяка фаза на изминатия от оръжието път, грижливо измерваше с помощта на върбовото клонче.

- Дулото на пистолета от бедрото до височината на гърдите, откъдето даваш изстрела, изминава разстояние, сам виждаш, почти две дължини на пръчката.

Следващото помагало беше кобур, който той запаса високо над пояса си. Пъхна вътре оръжието и с бързо движение го измъкна, готово за стрелба. Пътят на дулото беше само половин дължина на пръчката. - Надявам се, ясно ти е. Спечелихме време!

- Съвсем ясно... време, - с разбиране премигваше Стив зад позлатената рамка на очилата си.

Гил пристегна кобура върху гърдите на ученика, оставяйки петна по чистата му риза.

- Прави, каквото правя аз! Докато не усвоиш основните движения, не можем да направим нито крачка. Гледай!

Тялото на Гил, само за част от секундата, се устреми напред. Лявата му ръка сграби подгънатото коляно - така създаде стабилност на тялото. Насочи десницата си с протегнати пръсти като за стрелба.

- Бум, бум, бум! - подобно на играещо си дете, заимитира той изстрелите.

- Бум, бум, бум! - повтори Стив, но ръката му вместо опора, се плъзна по коляното му и той едва успя да запази равновесие.

Застанаха един срещу друг, като образ и изображение в криво огледало, силно деформиращо поради голямата разлика в размерите им, телата им се устремиха едно към друго. Върховете на насочените пръсти едва не се допряха.

- ... Бум, бум, бум!

Първата част от лекцията по самозащита започна да добива инфантилен характер. Запотената ръка на курсанта остави мръсни петна по акуратно изгладения бял панталон.

- Бум, бум, бум... - взе да се задъхва.

Със Стив се познавахме от по-дълго време. Знаех, че и в момента има доста грижи. Не с изцапания си панталон. Преди няколко дни вложи незначителна сума в петролни акции, които толкова бързо се вдигнаха, че едва не се поболя от мъка, заради това късогледството. Финансовият му съветник, обаче, беше някъде из Азия и щеше да се върне чак след седмица.

Минутите течаха бавно.

- Стой! - заповяда Гил. Измъкна от торбата друг пистолет, по-малък калибър. Завъртя барабана. Празен. Мушна го в кобура, пристегнат на гърдите на Стив.

- Ще правиш същото, както досега, но този път с оръжието. Ще ти покажа. - Вдигна оръжието и натисна спусъка. - Един път, два пъти, три пъти! Натискаш и броиш!

Странният "самозащитен" танц започна отново. Само щракането на ударника внесе малко разнообразие. Гил, застанал срещу него, диктуваше ритъма.

- Раз, два, три. Гле-дай тук. Раз, два, три. Це-ли тук...

- Бум, бум, бум - прозвуча вокалният съпровод към сухото соло на ударника.

Междувременно Гил - професорът - измъкна отнякъде метална капачка от бирена бутилка. Старателно преброи петнайсет крачки, забодя пръчката в земята и закрепил върху нея лъскавото колелце.

- Концентрирай цялото си внимание тук! - клекнал зад пръчката, даде указанията си Гил. - По-глед тук! Тя-ло - три! За стрел-ба! О-гън бий! Сега цялото упражнение наведнъж.

Вторият етап от урока по самозащита, меко казано, напомним пародия на ритуален боен индиански танц. Гил, легнал по корем зад капачката, просто хипнотизираше жертвата си. Целта на тези упражнения беше ясна: мисълта и волята, подобно на лазерен лъч да се съсредоточи в една точка и така концентрираната енергия за част от секундата да бъде освободена през дулото на оръжието.

Не можех да разбера, коя е причината, която караше заможния ми приятел, да поеме тази мазохистична роля. Имаше си достатъчно други неприятности. А може би именно заради това? В момента, например, е в разгара на развода си. Доста по-възрастната от него съпруга, в един много непривичен за нея момент на трезвост, добре изиграла ролята си и отскубнала от него осемстайната вила с басейн, снабден с подводно осветление. Да не говорим за приказната издръжка, с която дни наред се занимавала дори местната преса. Не, не ми се вярва, че има някаква връзка между това и уроците по самозащита. Стив действително е заклет бизнесмен, но като човек е душичка. Беше пристигнал отдалече. От малка, богата единствено на идеологии страна. Изгнаник - бежанец. Спасявал се е, както е могъл. От какво - и той не знае. На каруца, на камион, с кораб... Заедно с другите сменял превозните средства дотогава, докато не се озовал тука. Започнал живота си в една кръчма. Прозаично. По-късно извършил чудодейна стъпка. Като в приказките. Шерше ла фам. Романтичното признание в любов направил

в тоалетната, докато изгората му се бръсна. Така се оженил за надарената със забележителна грозота и финансов талант дъщеря на кръчмаря.

Гил, който нито за секунда не сваляше поглед от медиума си, се изправи и тръгна към него.

- Бум. бум. бум...

Животът на Гил бе забулен в мъглата на някаква странна история. Мексиканец по произход, роден в някакво, забутано в планините, индианско село в бедно семейство. Като дете намира в яхъра един ръждясал пищов, почиства го и това му става единствената играчка. Години наред натиска спусъка и имитира познатите от евтините комикси герои, защото в селото нямало дори кино.

Един ден в селото пристигнал пътуващ циркаджия. Гълтал огън, ходел по въже и накрая подхвърлил във въздуха сребърен долар, който пробил с един единствен изстрел. За по-голям ефект обещал хиляда долара на този, който може да направи същия номер. Разбира се, не безплатно. Селяните се разпръснали, останали само младоците. "говорили набедения майстор-стрелец Гил, да опита номера със сребърния долар. Едва събрали пари за един изстрел. За първи път в живота си Гил стрелял и... улучил!

Пътуващият циркаджия напразно пердашил катърите. Настигнали го по тесните планински пътеки. Разплатили се. След този случай, цялото семейство се прехвърлило да живее в Тексас, а професията на Гил станала "специалист по самозащита". Оттогава се завъртял около Белия Дом, изпълнявал "специални" поръчения и обучавал даже и агенти на КГБ. Говори се, че е имало случаи, когато "учениците" му от някой край на света създавали неприятности на местните органи. Познавайки най-добре слабостите им, той е трябвало да укротява палавниците, и това не рядко завършвало с вечния покой на някой самозабравил се негов питомец. "Тогава, - както той казва - заслепените от загубата опечалени близки, неудовлетворени от успокоението, което дават панахидите, тръгват да ме търсят... Затова са тия оръжия... и предпазливост."

Стив работеше неуморно. Съзвучието между живото тяло и парчето желязо в ръката му ставаше все по-съвършено. Почти майсторско.

- Стига! - каза Гил и със светкавично движение изтръгна оръжието от ръцете му. - Слагам вътре три патрона. Внимавай! Един, два, три! - с протегнати напред ръце той подреждаше весело блещукащите душегубки - като илюзионист, който убеждава публиката - "няма лъжа, няма измама!"

- Оръжието в кобура! Като кажа "огън", както досега... Ако не улучиш с първия изстрел, даваш още два последователни. Готово?

Настъпилата тексаска тишина плътно обгръща Стив, застинал в героична поза, с отпуснати ръце и патетичен израз на лицето. Чак сега забелязвам, колко много му отива бялата каубойска шапка. Очите му омагьосват целта, късите - пухкави пръсти на ръцете му нервно потръпват. Ако изключим пълнотата, дребния му ръст и смесеното с потухание на скъп парфюм, много напомня образите на познатите от филмите шерифи: децата и господарите на безпределните прерии. Неустрашими, непобедими и... безкрайно самотни.

- Огън! - изсъсква Гил.

Искрата на командата едва успява да достигне до мозъчните клетки... По петите и гърмеж. Металната капачка тихо подсвирва и отлита в гъсталака. Пръчицата одобрително затрептява: Браво!

Стив с уморена и щастлива усмивка, побутва шапката си назад и пали цигара. Поглежда към Гил, по чието лице не се чете нищо.

- Не си въобразявай. Това беше само за разяждане, - обезкуражително подхвърли той. - Аператив.

- Може ли да те попитам нещо? - осмелява се Стив. - Какво да правя, ако срещу мене стоят не един, а трима неприятели?

Гил изпъчи гърди и иронично го погледна.

- Това не е игра на борсата. Първо - веднага трябва да определиш, кой от тях е професионалистът. В повечето случаи, той е само един. Трябва да започнеш с него!

- Откъде да знам, кой е той?

- Амиии... По ръцете е най-лесно. Пръстът, с който натиска спусъка, обикновено е деформиран, плосък и покрит с мазоли. Нокътът е потрошен, а може и да липсва. И после - по очите... по погледа, но за това е необходим голям опит.

След това изнесе десетминутна "лекция", в която от различни положения, с различни видове оръжия, направи на прах предварително набелязаните клечки, цигарени угарки и дребни камъчета. Накрая поради липса на сребърен долар, плонжирайки, от полет продупчи лика на Президента 'ранклин върху стодоларовата банкнота, предложена великодушно от Стив. От дваисет метра!

На връщане запитах Майстора, дали и детето е усвоило нещо от изкуството му? Спряхме се пред вратата на градината.

- Джейн! - провикна се Гил, - ела тука и донеси пушката си!

Детето незабавно се появи.

- Пази се! - обърна се към мене бащата, бързо грабна втвърдена бучка пръст и я запрати високо по посока на детето. Джейн, с удивителна бързина вдигна пушката и с два последователни изстрела я превърна на прах.

- Окей, Джейн. - След това се обърна към мене. - Когато беше още малка, много се страхуваше от змиите. Събирах по няколко и ги хвърлях към нея. В уплахата си не й оставаше нищо друго, освен да ги улучи още във въздуха. Индиански специалитет.

Удобната и естетична мебелировка, климатичната инсталация придаваха уют на този, загубен в прерията дом. Съпругата, от ирландски произход, се оказа добра домакиня и приятен събеседник. Показа ни оръжейната колекция на Гил, окачена по стената, виеща се край водещата към горния етаж стълба. Разказа, че къщата е докарана на колела чак от Ню Мексико. Не им било жал за парите - толкова им харесала.

Намерих Стив и Гил в кабинета. Доскорошният ученик сега наперено се разхождаше из стаята.

Гил объркано потъркваше нископодстриганото си теме.

- Това са правила от десетте заповеди на Паричната библия, - с настойнически тон говореше дребното човече. - Компас, но не си въобразявай... Служи само за разяждане, - прибави иронично. - Аператив.

- А в моя случай, как да постъпя? - попита почти плахо.

- Казах ти! Не бъди излишно сърдечен или раболепен. Старай се бързо да опознаеш слабостите на оня и знай, човек може да има зад себе си само един истински ангел-пазител. С него трябва да започнеш, - завърши пледоарията си той.

На сбогуване Стив ме прегърна и бутна в ръката ми един отворен, адресиран плик.

- Ще пристигне по-бързо отколкото оттук по пощата. Пък е и по-сигурно, - ме помоли. На връщане, грях- негрях, отворих плика, на който с големи букви беше написано: "Hungary", под което следваше името на познато крайгранично градче. Вътре върху ухаещ на парфюм розов лист: "На скъпото ми мамче от Питюка." На дъното срамежливо се гуши стодоларова банкнота. С простреляния лик на Президента Франклин...

Островитянин

Тъкмо излязохме от селцето и колата стенещо пое по стръмния планински път, заваля дъжд. И то какъв! Чистачките, два удивителни знака, безпомощно се мяткаха наляво-надясно. Мъчеха се да напомнят: по-бавно! Послушах ги.

Познатата, облечена в слънчева светлина критянска панорама се промени. Догонващите пътя, боядисани в изнурено зелен цвят маслинени дръвчета от лявата ни страна, сега се обвиха в блестяща чернота, чуден контраст с белналите се зад тях кръстове на малкото гробище. Отдясно, варосан перваз от недялани камъни, зад него скрит в кипяща мъгла спомен. Спомен, който само преди няколко минути беше разгънат в дълбочината акварел с изображение на китна, зелена долина, прошарена с портокалови градини, лозя, овчи стада и бели къщички с цветни рамки на прозорците. Водните струи размиха цветовете, заличиха гледката. Остана само рампата издигната от белосани, грубовати късове гранит. Внимателно напредвахме край нея, когато внезапно каменна грамада с причудлива форма се търкулна пред колата. Спряхме. Изпод бризента се показаха лицата на младеж и девойка. Мокри и треперещи. Взехме ги и заедно продължихме пътя. Разбра се, че двамата млади пристигнали от Съединените Щати със самолет до Холандия, откъдето на автостоп - чак дотука и сега, също като нас, са се устремили към южния бряг. Подадохме назад току що отворената МЕТАХА. Затоплени и развеселени, те се разприказваха:

Живеят в Чикаго... Току що са завършили университета - историци, чакат назначение. Членове са на "зелените" и в свободното си време учат езици, обикалят концертните зали...

С удоволствие слушахме разказа им. Бяха млади, пълни с надежди и самоувереност. Спогледахме се с жена ми. Без да кажем нито дума и двамата в един и същи момент разбрахме, сега и тука, че нашият живот изтече в бленуването точно по една такава младост. Неосъществени сънища. Обезобразени от войни и идеологии... Продиктувахме им адреса си и ги поканихме на връщане за Холандия да ни гостуват за няколко дена. Оттук нататък вниманието ми бе отвлечено от пътя, осеян с тинести наноси и побесняли водни потоци.

Дъждът, който ни съпроводи чак до билото, спря. Слънцето безцеремонно раздра траурното облачно, покривало. Лъчите му, подобно чудотворна четка, се устремиха надолу, щедро заливаха с багри планинския скат и малко замаяни от успеха си се топнаха в морето и го боядисаха в невъзможно синьо... Спуснахме се след тях и се озовахме на единствената уличка на Хора Сфакион, която като пресъхнала бара лъкатушеше между морския бряг и редицата къщи. Внимателно заобиколихме няколкото маси и столове на единствения кафе-ресторант и се озовахме на малкия вълнолом. Оттам пътя водеше към открито море. Тука се сбогувахме от американските ни познати и остатъка от метаксата.

Следобедното слънце, спряло над селцето, го обливаше в невероятна светлина. Двайсетината къщи, подгонени от морските вълни, блъскайки се една в друга, търсеха спасение в обятията на планинския скат. Оттам с бяла нескромност господстваха над малкия залив, който използваха за огледало, удвояващо красотата им. Зад тях се

възвишаваха облечените в гранит масиви. Една едва забележима драскотина спираловидно пълзеше нагоре. Път, който се губеше във висините.

До вечерта имаше още много време. Решихме и потеглихме. Спиралата, която отдалече така примамливо и елегантно се извиваше, сега внезапно се превърна в грубо издялана в скалите пътека, изпъстрена с остри завои и танцуваща по ръба на главозамайващи пропасти. За щастие освен няколкото кози, нямаше друго движение. За връщане обратно, не можеше и да става дума. Внимателно "слагах" колелетата от камък на камък и първите тръпки на безпокойство безмълвно се настаняха между нас. Пътувахме вече около час. Моторът започна да загрява, а пътят все така бе изпълнен с безнадежност и красота. Безнадеждни красоти. Особено парадоксална гледка представляваха причудливите форми на висящите над урвата крайпътни тръни, открили се на фона на морската синевина, тънеща в бездните под нас. Неочаквано отнейде прозвуча автомобилен клаксон. Ехото като кръжащ орел описа няколко кръга над главите ни и се загуби по посока на морето. Долепихме се до скалната стена и спряхме. Зад завоя се появи очукана Тойота. Сантиметър по сантиметър се доближи и спря до нас. Дръжките на вратите леко се чукнаха. Мургаво лице, декорирано с черни, вити мустачки, се обърна към нас. Посочи нагоре и с пръст описа два кръга. Разбрахме. Още два завоя и сме спасени. Махна с ръка, и дълбаейки бразда по хълбока на колата ни, отмина. Трите охранени овци отзад равнодушно ни изгледаха.

Действително, след втория завой се озовахме върху обширно плато. Природата около нас се заглади и успокои. Малко по-нататък се белееше самотна колиба. Под сянката на недъгаво смокиново дървче имаше поставена маса и няколко грубо сковани, дървени стола. По варосаната стена имаше надраскани с въглен надписи: room to let... zimmer... kafe... Над тях, върху плоския покрив на бараката се беше излегнала шарена коза. Приличаше на гербово знаме. Само дето липсваше вятър да го развее. Истината е, че тук нямаше нито хотел, нито мотел, а само несмели опити за подражание на рекламите, диктувани от нападащия туризъм. Смях!

На няколкостотин метра по-нататък се белееше малко селце. Отъпканите коловози водеха право към него. На това каменно плато, сгушени зад каменните огради, надничаша каменни къщички. Не се виждаше жива душа. Слабосилни маслинови дървчета, хвърляха дружелюбна сянка върху варосаните стени и миниатюрните зеленчукови градинки. Пътеката между тях водеше до едно прохладно площадче и - край. Под сянката на платана, дърво с приказни размери, като че ли се беше сгушило цялото село. Зад него - отново устремени към небето скалисти грамади. Кой беше пуснал тука корени най-напред, селото или платана? Както и да е било, но сега под дървото седяха няколко фигури. Както навсякъде на остров Крит, така и тук, мястото на единственото кафене в селото бе под сянката на най-голямото дърво.

Бавно, почти тържествено завихме в кръг около някакъв военен паметник и ударих спирачките. Посрещна ни неподвижна тишина. Картината, разстлала се пред нас, приличаше на пожълтяла от времето фотография. Петима-шестима мъже седяха с изпънати гръбнаци и ни наблюдаваха. Ръцете на всички, без изключение, почиваха върху причудливо надиплените им дрянови бастуни. В очите им нямаше нито учудване, нито сръднѳа, нито нетърпение. Като че ли десетилетия наред седят тук и безмълвно приемат пристигащите в селото им странници. Не знам колко време се е минало, докато съобразя, че това все пак не е фотография, а действителност. И като всяка действителност, не може да продължава вечно. Слязох от колата и направих няколко крачки.

- Калиспера - поздравих ги.

- Калиспера - прозвуча хоровият отговор.

На това място познанията ми по гръцки се изчерпаха и колебливо се спрях.

- Ела, ела! - приканващо махна с ръка най-възрастният, овенчан с бяла брада мъж, и посочи към празния стол до него.

- Благодаря, - измънках неуверено и погледнах към колата.

- Мадам, ела! - отново се обади старецът. - Теодору, ела! - провикна се той.

От каменната къщурка излезе един младок със стол в ръцете. Братият островитянин каза още нещо и отново посочи столовете. Жена ми колебливо се измъкна от колата, пристъпи в полукръга и седна. В омачкания си бял панталон и маратонки, представляваше странна гледка между обутите в черни ботуши и облечени в черни одежди критияни. Мълчаливо се гледахме, с изписани на лицата ни принудени, едва ли не - глупави усмивки. Вече започнах да съжалявам, че изобщо слязохме от колата, когато отново се появи Теодору. В ръцете му табла с шест филджана димящо кафе и още толкова - ледено узо. Недоумяващо се въртахме на столовете, когато Теодору взе думата. На понятен английски език.

- Това е от Костакис за добре дошли. Той е най-старият човек в селото - посочи към стареца, - чукнете се с него.

Дигнахме чашите и доброжелателно закимахме с глави един към друг. Докато в настаналата тишина се чуваха само различните по тон звуци от сърбането на горещото кафе, Теодору отново се появи с подноса, на който се мъдреха нови осем чашки с узо.

- От кмета на селото - обясни той.

Оня, без да вади лулата от устата, показва зъбите си, и вдигна чашата. Вече знаехме, трябваше да се чукнем и с него! Жена ми наруши тишината.

- Стъмва се и път ни чака, - промънка тя.

И то, какъв път! Ако така вървят нещата, перспективата е още няколко рунда и ... нокаут. Трябваше да се измисли нещо и то незабавно. Поръчах още по чашка. С това кръгът се затвори.

Старият каза нещо и Теодору запревежда:

- Виждам на колата има буква "Н". Значи Хунгария, нали?

- Да - отвърнахме.

- Тази, която някога беше Австро-унгарска империя, така ли?

- Да.

- Последният император беше Франц Йосиф.

Тук допусна малка грешка, която обаче беше простима за един островитянин. След този увод започна да разказва с подробности историята на "нгария до наши дни.

- Сега е свободна страна. Теодору, кажи им, че и в нашия парламент има социалисти. Не са за хвалене, но поне се стараят - замлъкна той.

Направих няколко снимки. Седяха неподвижно, с изпънати гръбнаци, подпряли ръце върху дряновите си бастуни, като че ли не ни забелязваха. Започнахме да се сбогуваме. Очудиха се.

- За къде сте тръгнали?

- Обратно в Хания.

- За северния бряг, по това време? - възкликна старецът. - Останете да нощувате тука, пък утре по светло... По мрак през планините е опасно.

Благодарихме за поканата и отказахме.

- Ако някой желае и има работа натам, с удоволствие ще го вземем с нас. Има място.

- Теодору, обади се отново старият, - кажи им, че поне засега нямам работа в града.

- Кога си бил за последен път в града? - запитах. Замисли се.

- Трябва да има седемнайсет години оттогава, - отвърна и се засмя.

Подадохме си ръце. На идване пропуснахме да се запознаем.

- Приятно ми е. Името ми е Теодор. - Искях да тръгна, когато с внезапно движение ме дръпна към себе си.

- Ако не се лъжа, каза, че името ти е Теодор. Унгария е католическа страна, а твоето име е православно. Не ми се вярва да си чист унгарец. - В гласа му се чувстваше разочарование.

Старецът имаше право, но как да му обясня. Ужасно закъснявахме. Жена ми, която следеше разговора ни с интерес, бързо съобрази и също протегна ръка.

- Приятно ми е, Илонка.

Старецът одобрително заклати глава.

- Виждаш ли, тя е унгарка! - повдигна бастуна си за сбогом.

Нямаше време, пък и не исках да оскърбявам настъпилата причудлива, чиста тишина. Жена ми е руския и името и е Алла...

Последните трепкащи пламъчета, блестящи по върховете на планинските чукари угаснаха. Настъпи зрак.

Пътят на връщане не изглеждаше толкова безнадежден. Под благотворното влияние на узото смело се спускахме към морето. Тъмнината с мамеща готовност закриваше подробностите на действителността. Единствената улица беше осветена от ред примигащи лампиони. Таверната още бе отворена. "ханието на прясно пържена риба ни принуди да спрем.

Тъкмо поливахме рибените хапки с ароматичната "рецина", когато две познати фигури изскочиха от тъмнината. Приятелите ни от Америка. Зарадваха ни се.

- Забравихме на седалката един бележник. В него са адресите на всички нови приятели.

Жена ми с необичайна готовност скочи.

- Един момент, сега ще го донеса.

Когато се върна, запитаха, дали бихме ги закарали отново на северния бряг. Тук не им харесва. Скука. Няма кърава дискотека и никаква компания. Само туземци-островитяни.

Тъкмо се канех да им кажа ”окей”, когато жена ми, тази вечер вече за втори път, отново ме изпревари.

- Днес няма да се връщаме. Ще спим тук.

Сбогувахме се.

- До скоро срещи в Унгария - и се стопиха в тъмнината.

- Защо им каза, че ще спим тука? - запитах.

- Защо ли? - отговори с необяснимо раздразнение. - Не си ли спомняш разговора ни в колата на идване?

- Не, гледах да не полетим в пропастта.

- Когато им казахме откъде идваме, нашите пътешественици казаха дословно: ”Много им харесала Hungary, но в прочутата ѝ столица Букурещ за съжаление не могли да останат за по-дълго време, тъй като трябвало да бързат заради дунавския ферибот, който тръгва за България.” - Тогава не бях сигурна, че съм разбрала добре, но сега погледнах бележника им. Откъснах тази страница. И без това, не могат да я използват. Ето я, чети!

Погледнах я. Име на улица и номер, без грешка.

- Какво не ти харесва? - запитах. - Не те разбирам.

- Прочете ли всичко докрай?

Започнах отново.

- ... име на улица и номер. - Все още не разбирах.

- Чети по-нататък!

- Телефон... нашият номер...

- После?

- ... 2510 BUKUREST - Hungary.

- Сега разбираш ли?

Разбрах. И си спомних стареца от горното село. Не беше нито американец, нито историк-пътешественик. Само един туземец-островитянин.

- Плаща, моля!

Колата простенващо, отново се закатери по покрития с тъмнина стръмен път.

Как се казваше всъщност селото?

Димът на Ирори

От моя дневник:... *В страната на изгряващото слънце зад всяка автентичност се спотайва легенда и всяка легенда - рано или късно - се оказва действителност... Страна на легенди за истините или легендарни истини? С течение на времето разбирам все по-малко и по-малко. А и тези двамата през цялото време, уж само затова говореха...*

Димът на Ирори - открито огнище в традиционните японски къщи - се пренесе в планината. Когато и последното въгленче в огнището загуби цвета си, щипещият, с вкус на дъб, дим напусна купчинката изстиваща, мъртва пепел. Душата на Ирори потегли към планината. Както всички други души от селото. Ще се завърне тогава, когато живите запалят огньовете на Бон - празник на покойниците -. За всяка душа, отделна свещичка. Само тази на Ирори липсва. Няма го пламъчето душеприказчик, което осветява пътеката, водеща към домашното огнище. Душата на Ирори е осъдена на вечно бродене. Казват обаче, че когато есента покрие планината с огнените си багри, душата на Ирори, завита в дрипите на мъглите, слиза от заснежените върхове и безмълвно присяда над селото. Ей там, където гората се стъписва пред грубостта на скалистите зъбери. Тогава идва времето на снега. А тя стои там в напразно очакване на пламъчето, кръжи над къщите, наднича през прозорците, докато пролетните слънчеви лъчи не стопят леда от скалите. Колебливо и огорчено поема обратният път нагоре, за да се върне отново. Изпълнена с надежди...

През този октомврийски ден по стръмния склон на Хигашияма се катерят двама души. Всички пътеки, изсечени върху скатовете, са урвести и шеметни. Двамината, обути в ботуши и с раници на гърба пристъпват бавно и задъхано. Единият, с филцовата шапка, е известен филмов режисьор. Другият е бай Накамура, селяк - един от жителите на това поселище: дърводелец, ловец, майстор в приготвяването на саке (оризово вино) и прехвърлил шейсетте лазарника.

- Отдавна не съм идвал насам - казва оня с филцовата шапка. - А ти?

- И аз не съм - отговаря селянинът.

- Чувам, че селото се е опразнило.

- Аха.

- Всички са слезли в долината. Така ли?

- Така.

Спират на тясното мостче, прехвърлено над потока. Гледат вирчето и плуващите в бистрата вода риби.

- Тука все още има риба за хващане.

- Има.

- Ама, кой да я лови. Всички се разбягаха...

- Така е. Разбягаха се.

- Защо?

- Защото тук вече, даже и жена не можеше да се намери.

Между зъберите на Хигашияма се гушат около дузина, покрити със слама, дървени къщи. Следите от запустелите дребни оризови площадки и зеленчукови лехички говорят, че тук не много отдавна е имало живот. Даже се вижда, че любовта към миналото е подменила тук-таме изгризана от времето греда или е подновила скапващата се слама на покривите.

В това село снима филма си режисьорът. Кадър след кадър - две години наред. Филмът стана хубав и спечели с него много награди. Заглавието му беше "Баладата на Нараяма". Разказваше как жителите на едно малко, бедно селце, изнасят старците високо в планината и ги оставят там да умрат. За да сторят педя място и спестят шепа ориз за новородените. - "Стара, стара легенда!" - говореха. - "Легенда ли?" - вдигаше вежди режисьорът.

Докато филмът шестваше по пътя на успеха, местните селяни един по един се спуснаха по стръмните пътеки на Хигашияма и селото обезлюдя. Пренесоха се в долината. "По-близо до железопътната гара и училището, където през зимата има даже и снегорини" - обясняваха те. С право. Горестана остана само най-старата жена в селото. Тя се грижеше за малкото гробище и когато му идваше времето, палеше кандилата.

Накамура - селянинът с лице, дялано от брадва и големи жилести ръце, е седнал на чардака пред собствената си къща. Говори пестеливо и тихо. Смысла на думите си подчертава с широки жестове.

- Защо прави това тази старица? - запита режисьорът.

- Защото ние тачим планината и спазваме законите ѝ.

- Какви са тези закони?

- Да уважаваме духовете на дедите си, които бродят из нея.

- Какво стана с тази жена?

- Умря. По-миналата година, тъкмо преди деня на покойника.

- Никой ли не се погрижи за нея?

- Имаше голям снеговалеж. Почти половин година селото беше отрязано от света.

- Долу, в низината, всички ли видяха филма ни? - и с нескрито любопитство отправи поглед към него.

- Амиии... Всички.

- Хареса ли се?

- Амиии... - несигурно повдигна ръце селянина. - Ние не сме изнасяли старите в планината. Обичахме и уважавахме родителите си.

- Тогава слушай! Това не съм ти го казвал. Проучвал съм в архивите. Вашето село е съществувало още отпреди четиристотин години. Дванайсет къщи са стояли точно на това място и в тях са живеели седемдесет и двама души. Оттогава до ден днешен броят на къщите не се е променял. А числото на хората винаги се е движило между седемдесети два и седемдесет и шест. Така е било до преди четири години. В гробищата има само няколко гроба. Можеш ли да ми обясниш всичко това?

Селянинът затвори очи. Ритмично закандилка масивната си глава напред-назад. Замисли се.

- Вече казах! Ние обичахме и тачехме родителите си. Това, че селото от четиристотин години не се е променило... Трябва да е било Божя повеля. А пък за гробището, че било малко, нищо не значи.

Слънцето се подхлъзна от другата страна на билото и повлече след себе си и светлината. Откъм канарите повя хлад. Режисьорът, изправил се пред селянина, потърка длани.

- В легендата за Нараяма по това време на деня хората се прибираха по къщите си, защото и там затишието по здрач беше хапливо. Спомняш ли си тази сцена?

- Аха, както тука при нас, под Хигашияма.

- Голяма прилика има между двете планини, нали? - не го оставяше той на мира.

- Планините навсякъде са еднакви, но при хората не е така.

- При кои хора?

- Ами при тези... във филма. Например, крадливият съсед и семейството му. Погребяха ги живи.

- Някога е имало такъв обичай. Вие, например, какво ги правехте?

Селянинът пое дълбоко въздух, като човек, който се кани да говори дълго и да каже нещо изключително.

- В нашето село, човек от човека никога не е крал. Само ястребите и гарваните го правеха. - Обръща погледа си нагоре и сочи с ръка, като че ли небесните крадци и сега кръжат над тях.

- Зимно време, когато ходех за зайци, тия пернати се лепваха за мене и ако чукнех някой заек, веднага го грабвах под носа ми. Ей това беше! - плесна той с ръце по колената си и се изправи. С рязко движение дръпна встрани цялата фасадна стена и кимна с глава. - Заповядайте, влезте. Та, нали познавате къщата по-добре и от мене. Тук снимахме последната сцена на филма. И аз участвувах в нея, помните ли?

Мръква се. Ами, мръква... Тъмнината изведнаж се промъкна навсякъде. След нея студът и тишината. Студена, черна тишина.

- Времето е на сняг - казва селянинът и внася няколко дебели цепеници.

В средата на помещението е изрязан четвъртит отвор - *ирори*. В него огън - *огънят на ирори*. Лютив, с вкус на бук, дим се разстила из цялата къща - *душата на ирори*! Но ако човек коленичи, там долу ще усети топлината и ще чуе галещия пукот на огъня.

Режисьорът и Никамура, коленичили сърбат горещо саке и разговарят. Никамура, селянинът с зачервени очи, слага нова цепеница върху огъня и се смее. Поне така изглежда.

- Две години, откакто не съм палил огъня. Отвикнал съм, - оправдава се той.

- Там долу, нямате ли огън?

- Има електрическа печка, радиатор. За топло, топло е. Градуси... нищо друго.

- Значи не е лошо - отговаря сънливо режисьорът.

Никамура с влажни очи се взира в играта на пламъчетата. Не чува отговора на другия. Измъква с голи ръце от жаравата тлеещо въгленче и пали цигара.

- Всяка вечер се събирахме около огнището. Родители, деца, внуци... Разговаряхме. За най - различни неща... За всичко. За преживяното, за живите... Понякога си припомняхме за мъртвите... и се гледахме един друг в очите.

Брадичката на режисьора се подпря върху гърдите му.

- Ама, ти спиш ли? Тъкмо исках да ти кажа, какво ми се хареса най-много във филма.

Режисьорът отвори едното си око и поклати отрицателно глава.

- Слушам те.

- Спомняш ли си, когато синът се завръща от планината, след като е оставил майка си в снега? Как тичаше към огнището! И докато горе снежната виелица грижливо обгръщаше старицата с белия си покров, долу от угоената жаравя лъхаше топлина, живот. Почувствах... като че ли не филм виждам, а спомен. Ааа, само не ме разбирай накриво!

Студена, мрачна, октомврийска утрин. Над гората, потънала в пламтящи цветове, се спуска мъглявина с дъх на бук и прясно навалял сняг. Душата на ирори? Възможно е. Никамура погледна към чукарите:

- Ще вали, - каза той. - Да тръгваме, докато не е късно.

Хирургът

Из моя дневник: Идеята за аперитив му хареса. В негова чест бях изкупил всички елегантни напитки, които можеха да се открият в квартала. "Всеки камък тежи на мястото си ..." - не мога ли да му дам нещо местно и по-типично. Капризът му ме завари неподготвен. Имах само една бутилка джибровка - някакъв "екзотичен букет", която бях купил преди година от портиера, невъзможна за пиене... Услади му се и край на половинката... За мезе - маслини с костилки по-големи от месестата им част. Това ги правеше местни! Намерих в библиотеката си четири книги от двете дузини, които беше написал. Джибровката помогна автографите да бъдат задушевени. На обед го заведох в отсрещната гостилничка. И тя - местна...!

Когато влязохме, обедното време бе вече към края си. Помещението - безлюдно и приятно прохладно, излъчваше необичайно празнично настроение. По масите имаше цветя и свещници, а във въздуха - се бореха някакъв много ефикасен инсектицид и аромата на печено месо. Резултат - неопределено загадъчен.

- Извинете, господа. - Препречи пътя ни гостилничарят. - Салонът е ангажиран за сватбен обед, нямаме свободни места.

Познавах собственика и му обясних набързо, че този човек с мене не е кой да е, а световно известен писател и съм го довел тук, защото е любител на местните специалитети. - "Хайде, да не се излагаме!" - казах му. Пусна ни.

Гостилничката иначе се ползваше с добро име в квартала. Артистите от близкия театър често я посещаваха. Нещо повече - тук протичаше значителна част от живота им, в дървените сепарета, край карираните покривки. Сепаретата даже и празни, гъмжаха от многобройните истории, от изречените или спотаени мисли, от ехото на неочаквани шамари. Сега, в разгара на лятото, театърът беше във ваканция и в менюто се бяха появили нови вкусове и други трепети. Естествено, наред със старите.

Сепаретата зад вратата бяха за двама. Сбутани в толкова тесен и задушен ъгъл, че на човек, не му ли се налага, никога не би седнал там. Зависи... По-рано тези сепарета имаха двама постоянни посетители. Никога не се разбра, дали задухата или самотата беше причината, но и двамата се самоубиха. Един добър, но маниерен артист и една от примадоните на театъра. И двата случая бяха станали, разбира се, по различно време и причини. Даже не и в гостилницата, но това не беше от значение.

По желание на моя гост седнахме на масата на някогашната актриса. Поръчахме пъстърва на скара и бяло сухо вино. Келнерът тъкмо се туткаше с доста сложния тирбушон, когато вратата енергично се блъсна. Зад кафявия мокасин, който я подпря, се подаде една огромна чанта, последвана от собственика ѝ. После вратата се трясна с шум. Непознатият остана неподвижен за няколко секунди, докато зениците му, свили се от слънчевата светлина, отново се разширят. Достатъчно време, за да можем да го разгледаме. Кокалест, висок, с изправена стойка. Облечен в бял ленен панталон и също такава риза с къси ръкави. Челото му бе препасано с кафява велурена лента, която не позволяваше дългата му къдрава коса да пада в очите. Да, да, очите! Дълбоко в очните ями, прекалено близки едно до друго, бяха разположени необичаен чифт очи. Искряха с невероятен сивозелен цвят - две миниатюрни опалови крушки. Гостилничарят се появи

при трясъка на вратата. Беше ядосан, защото отвън вече висеше табелка: ”Затворено, заради мероприятие”.

- Не можем да ви сервираме обед, господине, съжалявам.

- Защо, да не би да съм искал?

Гостилничарят, дребно закръглено човече, объркано издърпа от панталона си смачкана кухненска кърпа и обърса с нея потното си лице.

- Тогава с какво мога да ви бъда полезен?

- Струва ми се, с нищо! - срязва го непознатият. - Или може би... - устните му увиснаха в дъга, обходи с поглед помещението и се спря на собственика. - Вероятно можете да ми кажете къде да си оставя нещата? - каза, повдигайки чантата си. - Иначе съм художник-фотограф и се каня да увековеча ... как беше написано на вратата? А да, ... мероприятието.

Мъжът говореше бавно и се чувствуваше как търси наслада във всяка дума, която превърта из устата си, подобно на вкусен залък. Накратко казано, ”чешит”.

Получи сепарето на артиста-самоубиец, непосредствено до нашето. Високата дървена преграда, която ни разделяше, не позволяваше да се виждаме. Обърнахме се към чиниите си. Чухме, някакви тежки предмети да тропат върху масата и гласа на мъжа. Поръча уиски с много лед.

По молба на писателя му преведох какво се бе случило дотук.

- О, започва да става интересно - подхвърли.

Той първи забеляза голямото огледало в стил селски барок, което висеше на отсрещната стена. Леко приведено напред, то стоеше високо над масите в другия край на салона. Отразяваше двете малки сепарета и, разбира се, животът, който течеше в тях. Виждаше се как ядем риба и пием бяло вино. Само дето бутилката беше изчезнала от масата. Поръчахме нова.

В огледалото - от другата страна на преградата, наблюдавахме мъжа, който се бе представил не като лайкажия или снимкаджия, а като художник-фотограф. Той въртеше в ръцете си един от огромните автоматични фотоапарати. Вдигна пред очите си черната лъскава машина, завъртя наляво-надясно фокусния пръстен и натисна копчето. Апаратът задъхано зашрака като картучница. След това отвори магазина и зареди филма. Всяко едно движение беше толкова точно и подчертано, че направи впечатление на писателя. Не се съдържа и ми подшушна:

- Този борави с машината си, както снайперист с оръжие. - Замисли се за секунди и продължи: - А, да. Чел съм някъде, че натискайки експозиционния бутон, за миг превръщаме настоящето в минало или с други думи - раздвижеността на живота в статична смърт.

Това ни се видя толкова голяма мъдрост, че бързо я поляхме с глътка от споменатото вече сухо бяло вино.

Междувременно гостилничарят реши, че е дошъл моментът да загрее атмосферата с подходящо настроение и включи магнетофона. Старите холивудски шлагери запълзяха из сепаретата и незабелязано, подобно на спомените, се настаниха по твърдите дървени пейки. Фотографът инсталира в помещението три-четири светкавици и няколко пъти блесна с тях. Мереше светлината.

Застана в средата на помещението с фотоапарат в ръка. Очите му обходиха салона и се спряха върху нас. Обърна се към гостилничаря, който стърчеше пред кухненската врата:

- Господата част от мероприятиято ли са? - запита малко злъчно.

- Не, не. Единият е световноизвестен писател, чужденец ... Отдавна са тука ... - заобяснява онзи.

Говореха за нас, като за непасващи на обстановката прибори. Не им обърнахме внимание. И тъкмо отново вдигахме чашите си, когато фотографът насочи към нас бързострелния си апарат и с протегнатата, сякаш за наздравица ръка:

- Една снимка за спомен? Може, нали? - И в буквалния смисъл на думата даде залп по нас с всичките си светкавици. - Благодаря - рече. - Ако ми дадете адреса, ще ви изпратя снимката. - И влезе в сепарето си.

Писателят мълчаливо следеше случилото се.

- Очите му са като лазерен лъч. Странен, много странен тип... - говореше по-скоро на себе си. Обърна се към огледалното изображение. - Като че ли сме на кино, нали? Само надписите липсват - и започна да разказва...

- Нека си представим, че...

Разказът се вплете в действителността.

В огледалото нашият човек, облакът се на масата, търкаляше между дланите си цилиндрична чаша с уиски. Под пристегнатата му назад коса изпъкваше огромна челна кост. Тънката извивка на склучените вежди още повече подчертаваше необичайно святкащите му очи. Под сплеснатия нос се виеха тесни стиснати устни. Понякога го питаха защо му е такъв носът. Отговорът, както винаги, когато ставаше въпрос за него, беше - "Не ти ли е все едно?" Въпреки че бе прекарал едва ли не трийсет от петдесетте си години в този град, не можеше да се намери нито един човек, който да каже, че го познава. Колегите и беглите му познати го наричаха "хирургът". Откъде му се беше лепнал този прякор, никой не знаеше, а да се пита нямаше смисъл. Просто той беше "хирургът" и толкоз!

Живееше в центъра на града, на върха на кулата, издигаща се над покрива на шестетажна сграда в стил сецесион. От прозорците, наподобяващи бойници, се разкриваше целия град. Разбира се, когато нямаше смог. Иначе се виждаше само небето и далечните хълмове отвъд реката. Кръглото помещение беше едновременно ателие, кухненски бокс и баня. Останалото беше неописуемо: железни стативи, различни по големина и форма прожектори и светкавици... Над широкото легло, украсено с лъскави месингови топки, се полюшваше балдахин. Насреща му - английски бароков фотьойл с протритата дамаска, остъклена масичка с крака като лъвски лапи, почерняла чугунена мивка, в нея виолончело без струни, оръжия, порцелан, екзотични маски и тъкани изпълваха стените. По тавана висяха огромни рола цветни хартии, които безразборно се спускаха и подсилваха тази оргия от цветове и форми.

Тук живееше и работеше Хирургът. Фотографираше изключително хора и то в много близък план, като трансплантираше върху тях ту болтовете за настройване на струните, ту лъвските крака на масичката, ту гримасата на някоя от маските. В така аутопсираните човешки тела вмъкнатия веществен свят предизвикваше, от една страна, ужасяващи, от друга - перверзно привлекателни трепети. Човешките тела, напуснали

естествената си среда, се появяваха в ново непознато измерение. По едно време се беше пусал слух, че хипнотизира попадналите там жертви, но това никой никога не можа да докаже...

Тук писателят спря и отпи глътка бяло вино.

- Ясно ли е това, което говоря? - попита.

Кимнах.

- Тогава, да видим какво ще стане по-нататък. Сега идва изкушението - жената. Това е много по-просто - усмихна се и продължи.

...Работа и чувства при Хирурга бяха две различни неща. Беше просто и ясно. До този момент. Сега обаче, този строг порядък се разпадна. Седмици наред съзерцаваше Момичето, премияше фотоапарата от едната си ръка в другата, накрая безпомощно го захвърляше и си наливаше уиски. Породилите се чувства замъгляваха погледа му, изтласкваха го от света, в който бе живял досега. Тялото на Момичето разтопи, превърна в гореща пепел всеки опит да властва над него. Тогава реши да скъса с безплодните си опити и да се потопи в жаравата! Това бе разрешението... Така и нарече сборника с нейните снимки: "Жарава".

Това не бяха обикновени актове, а пъкълът на една разтапяща се любов. Ослепителният вътрешен блясък на плътта в един свят от сгурия и пепелища. Апокалипсис. Поне за него беше така.

Издателствата и галериите бяха на друго мнение. "Бонтонът" бе възмутен от похотта, която излъчваше голотата, други го нарекоха "сексуален пиroman". Враговете му публикуваха кратка критика с находчивото заглавие "Разгонена порнография".

Тогава хирургът се реши на стъпка, която никога не бе правил. Събра няколко дузини фотографии и ги изпрати на едно доста известно с многобройните си порнографски списания издателство. Затвори се в кулата и зачака.

Отговорът пристигна неочаквано бързо. Приказан хонорар и договор за издаване на албум. Освен това порномагнатът желаел лично да му връчи почетния екземпляр от албума, за да се запознаят и уговорят по-нататъшните си съвместни планове. От нелепата мисъл за "съвместни планове" на лицето му се появи нещо като усмивка.

Откровено казано, албумът беше много сполучлив. Хареса се на Хирурга, за разлика от порномагната, който определено не му допадна. Около четирсет годишен, висок мършав албинос... Излиянията му нямаха край. Наричаше снимките "химн на човешката плът" и размахваше в ръката си договорните формуляри. Хирургът, по най-учтивия за него начин, поиска няколко дни за размисъл, разчитайки така да се отърве. Този път не позна.

Порномагнатът телефонира още същата вечер и поиска адреса на модела: "... защото би желал да ѝ благодари за фойерверка, с който е озарила произведенията". Фотографът му даде телефонния номер на момичето, трясна слушалката и изпсува.

Минаха седмици. Албиносът изчезна, заедно с него и момичето. Хирургът, скрит зад завесата на равнодушието, сега вече осъзна, че действително обичаше това момиче. И то много. Досещаше се какво се бе случило и беше сигурен, че всичко това ще има продължение. Този път позна.

Един ден порномагнатът се появи отново и поиска среща. Хирургът се беше подготвил, но това което се случи, бе неочаквано даже и за него.

Според думите на албиноса ”...очарователното същество, така възпламенило сърцето му, че решил да сключи брак”.

- Тя знае ли това ваше намерение?” - понечи да попита Хирургът, ала вместо това само каза:

- Не ме интересува. - И стана.

- Това не е всичко, маестро. Изслушайте ме докрай...

Предложи му огромен хонорар, ако се съгласи да заснеме сватбата им. Това не било просто прищявка. Имал сериозни планове за тези снимки.

- Годеницата ми също много държи на това.

- Какво?

На това място разговорът можеше да вземе какъв ли не обрат, ако Хирургът не принадлежеше към онзи рядък тип хора, които не се нуждаят от време, за да вземат решение. Вече беше решил. Слушаше думите на албиноса, одобрително кимаше и даже от време на време се усмихваше.

- Чудесна идея - каза и си тръгна.

Още същата нощ обмисли всичко. Идеята на албиноса беше оригинална, дори гениална. Съжаляваше, че не му е хрумнала на него. После успокоен и почти щастлив заспа.

Сега в сепарето на ресторанта, мисли за направените преди обед в църквата снимки. По негова преценка излязоха сполучливи. Само трябваше да помоли порномагната да сваля черните си очила. Направи в едър план доста снимки на младоженците, на гостите, даже и на свещеника. Оставаше само тържественият обед или както беше написано на закачената на вратата табелка - ”мероприятието”.

Дотук бяха стигнали мислите на писателя, когато вратата се отвори и младоженците, следвани от сватбарите, нахлуха в помещението. ‘Фотографът скочи и посрещна новодошлите със светлинен залп. Тялото му се извиваше като камшик, очите му търсеха техните очи... Булката - набъбнали сладострасни устни, тромава походка. Младоженецът - женкар в разцвета на възможностите си, с оголено теме и многообещаващо коремче.

Писателят напрегнато наблюдаваше.

- Вярно, че мъжът не е кльощав албинос, а булката е вече в петия месец, но всичко това е само къс действителност, хроника, която не може да попречи на нашата история.

Хирургът дълго работи над негативите. Очакваха нещо извънредно от него и той щеше да направи всичко възможно, за да ги удовлетвори.

Сега, когато снимките вече бяха изпратени, седна край масата с лъвските крака и си наля уиски. Имаше само едно задължение: да слиза всеки ден до близкия международен

хотел и да си купува оттам по няколко булевардни, жадни за сензации, вестници и списания. След това да се прибере и да ги прелиства. Търпеливо, страница по страница.

Минаха няколко седмици, докато в рубриката за сензации на един от вестниците излезе обширен, илюстриран репортаж. С вестника в ръка отиде до двойното легло, украсено с лъскави месингови топки, и се излегна удобно под балдахина. Започна да чете. Статията беше дълга, пълна с подробности, които не го интересуваха. Накратко - ставаше въпрос, че доведената наскоро най-нова съпруга на известния порноиздател се е умопомрачила и семейството на мъжа, опасявайки се от по-нататъшни неприятности, я е затворило в психиатрична клиника.

След завръщането им вестникарският бос закачил на стената в спалнята няколко от сватбените им фотографии, от които тъкмо възнамерявал да открие изложба, озаглавена "Любовна сплав", в една от галериите си. Обаче същата сутрин новодомката, с налудничав плам в погледа, избола с голяма пила за нокти очите на всички герои от снимките, висящи по стените на спалнята, не пожалила и себе си. Поръчала такси и запитала към галерията, където точно тогава се откривала фотоизложбата. Там усърдно продължила делото си пред многобройните посетители. Подробно бе описана уплахата и паниката, настъпила у публиката, както и професионалната намеса на появилата се на място бърза помощ. Публикуваха и две снимки: на едната бе ослепеният албинос, на другата - горкият свещеник, който за щастие никога не узна за случилото се. Хирургът прочете писанието два пъти, после лениво се измъкна от леглото и си наля уиски.

Сватбеният обед беше още на супата, когато станаме от масата. В шумната навалица никой не ни забеляза. Булката поглаждаше корема си, младоженецът бършеше с книжна салфетка запотената си плешлива глава.

- Гледай, как фотографът прави близките планове на снимките, за които ти говорих... Тук свършва нашата история - рече писателят и излязохме на нажежената от следобедното слънце улица. - Благодаря за обедата и за преживяното - допълни той. - Иначе как ти хареса историята? Може би, един ден ще я напиша.

- Едно нещо не разбирам, защо е избола тъкмо очите?

- Ами... и аз не зная точно, но нали ти казах, този човек не напразно са го наричали Хирурга. Не е изключено да е присадил нещо особено в очите на героите си, от което младоженката да се е побъркала.

- Очите на някакво чудовище ли? - продължих да любопитствам.

- И това е възможно, но мене ми се струва по-скоро, че е омагьосал там собственият си поглед.

Дали моят гост, който се казваше Грeъм Грийн, е написал тази история, нямам представа.

Завързаният манекен

От моя дневник: ... *Не мога да разбера, кога говори сериозно и кога се опитва да ме будалка.*

Най-характерното за клуба, разположен на единайстия етаж в хотел Кейо Плаза е прекаленият зрак. Седим в уютния бокс един срещу друг. Другият е писателят Кобо Абе. Докато той пие вече третото си любимо уиски, аз ухажвам втората порция на непознатата загадъчна шочи - японска ракия. В разговора ни, вече от дълги минути гастролира някаква досадно разточила се пауза. Правя последен опит.

- Имаш ли нещо против да те снимам? - и изваждам току-що купения моторен "CANON" - най-новото японско чудо на фототехниката.

- С този японски ерзац ли? - пита с иронична гримаса. Измъква от джинсовата си торба една "LEICA" и един по-стар модел "ROLLEIFLEX" с две фотосветкавици към тях. - С удоволствие бих ти помогнал.

- Тия музейни експонати винаги ли мъкнеш със себе си? - питам с откровено злорадство. Нямам нищо против, даже и да се разсърди. За най-голямо мое учудване, ефектът се оказва съвсем друг. Избухна в такъв бурен от сърце смях, че опънатата на лицето му неподвижна маска просто за секунда се пропука и сричкомера в гърлото му превключи.

- Обичам да съзерцавам и жени, и предмети с предизвикателни форми. И с фотоапаратите съм така. Само че, в тях търся и вътрешни качества.

- Използуваш ли ги или само ги съзерцаваш? - допълних, защото забелязах, че харесва двусмислените изрази.

- Обичам да са пред очите ми и винаги да са подръка, ако става дума за едно и също нещо.

- Един писател с фотоапарат... Даже с два! Би ли казал поне, кои са любимите ти теми?

- Кои са любимите ми теми, питаш? - Замисли се, повдигна чашата и погледна в нея, като че ли там търсеше отговора. Отпи една глътка. - Обикновено аз сам не зная, кое ме влече, когато натискам бутона. Това са предимно скритите в сянка, занемарени кюшета на света, изпълнени с вещи и хора, които никой не забелязва. Може би, защото по-голямата част от романите ми се разиграват в подобна обстановка... А и героите, които описвам са рожби на същият този свят. - През цепката на азиатските си очи наблюдава недоверието, изписано на лицето ми и бърза да добави: - Съвсем сериозно, така е. - Тъкмо съм готов да му повярвам, когато вдигна фотоапарата си и увековичи мига на мимолетната ми доверчивост.

- Използуваш ли за нещо снимките, които правиш или по-добре, ако хич не те питам?

- Ще ти кажа, защо не. Понякога изваждам по някоя от фотографиите и я гледам дотогава, докато не проговори. Аз пък си водя записки, това е всичко. - Праща в гърлото си последната глътка уиски и прибира машинариите си от масата.

- Като в приказките за чудотворната фея. Това ли е всичко, - бързам да продължа разговора, преди паузата отново да вземе главната роля.

- Случвало се е, така да се роди идеята за някоя новела или роман, но, разбира се, не дума по дума...

- Би ли ми показал снимките си? - запитах без особена надежда.

Свали очилата си и бавно, грижливо започна да ги бърше със салфетката. Лицето му стана сериозно, едва ли не строго. В очите му за първи път се появи любопитство.

- Действително ли те интересуват?

Да пресечеш централните улици на Токио в следобедните пикови часове е доста перверзно хрумване, но както всяко преживяване, породено от ненормалността - незабравимо. Човек се чувства, като седнал върху вибрираща цедка за пресяване на чакъл. Газ, спирачка... Газ, спирачка... Това, че се движим - предимно напред - проличава само от бавната промяна на фасадите, ограждащи осемпистовия булевард. Мълчим. Червеният, натъпкан с конски сили спортен "Мерцедес", не японски ерзац, за някакъв си час и половина все пак успява да се пребори с разстоянието - три спирки на метрото.

На тежката желязна врата в полуздрачния партер на някакво сиво, безлично здание виси месингова табела: АБЕ - СТУДИО. Вратата с изприщващо скриптене се отваря и пристъпваме в дебело облицованата с мирис на застоял тютюнев дим тъмнина. "Да бъде светлина!" изпробвах магическата сила на библиейските думи и чудото стана. След няколко безплодни опити шейсетватовата крушка запремига. "И стана светлина." Даже нещо повече. По опънатата през помещението тел, светецото съоръжение можеше да се придвижва от единия чак до другия ъгъл. Стаята, лишена от прозорци, беше наблъскана с няколко грубо сковани пейки, столове и една дървена табуретка в ролята на маса. По стените - накачени рафтове, безредно запълнени с кутии и папки.

- Седни! - махна неопределено с ръка и даде пример с това, че седна върху "масичката". Даже не помести лежащите на нея листове. Единствено препълнения с фасове рекламен пепелник, който положи грижливо на земята. - Понякога пиша пиеси и тука правим пробите. В последно време съм много зает, така че властта превзеха мишките, - шегува се той.

От най-тъмното кюше на помещението змейска глава бълва огън срещу нас, зад нея - потънало в прах, разцъфнало черешово дръвче, между клоните му наднича строгото лице на самурай, пазител на този символ на вечната японска пролет.

- Жена ми е декоратор. Тя прави декорите на всички мои пиеси - дава отговор на любопитството ми. Стана и измъкна самурайската глава. - Виждаш ли, кокът на прическата му е изчезнал. Мишките са го изгризали. Изглежда, че и на тях им е омръзнало - и отново се смее. Вече не знам за кой ли път.

- Защо, и на тебе ли ти е омръзнало?

- Ааа, за мене е само парче картон. Но за дядо ми това е било голям проблем. Когато е излязла наредбата, с която мъжете се освобождават от носенето на задължителната самурайска прическа, той е бил първият, който се е затичал при бръснаря. Всички били убедени, че това е поради големите му симпатии към реформите. А пък истинската причина е, че косата му е била много къдрава и гъста и дръпването ѝ в самурайски кок е

било болезнено и изисквало много време. - И отново се смее. Отива към полиците и измъква голяма картонена кутия.

- Все още ли те интересуват снимките? Ще ти покажа няколко от фотоизложбата ми в Ню Йорк.

Светът, струящ от черно-белите фотографии, е мрачен и нерадостен:

Бездомници, заобиколили варел с горяща смет, държат протегнатите си ръце над огъня. Наподобява на окултичен сеанс. Над главите на медиумите се издига гъст пушек - огромен удивителен знак - затулящ бледия диск на слънцето.

Мръсна, покрита с мазни петна водна повърхност. Сред тях - обърнати по гръб, мъртви риби. И някъде по-назад - още нещо.

- Какво е това между рибите?

- Ти какво мислиш?

- Полуразложен, надут човешки труп.

- Интересно, аз и до ден днешен бях убеден, че е плуващо дърво. Виждаш ли, на какво е способна фантазията ни, ако се появи нещо, което изглежда неясно на пръв поглед! - Запалва цигара и хвърля кибритената клечка на пода.

Седнал на пясъка човек с превит напред гръбнак. На гърба му - татуирани един в друг преливащи се планински скатове. Пейзаж. Над тях, между двете му плешки, птица с разтворени криле. Символ на свободата. Отвесни черти, кървящи следи от удари или нещо подобно се кръстосват с хоризонталите на пейзажа. Зад така образувалата се решетка - човешко тяло!

- Тези картини имаха ли надписи?

- Имаха, но когато ги вадихме от рамките, се изпогубиха.

- Спомняш ли си надписа на тази фотография?

- На тази ли? - замисли се. - А да. На английски се казваше... ”кръстословица”

Не се опитвам да разреша ”кръстословицата”. Безмълвно гледаме фотографиите - един вкочанял в желатинова емулсия странен свят. От време на време мърмори нещо неразбираемо под носа си.

- Можеш ли да ми кажеш, коя е най-любимата ти снимка? Коя обичаш най-много?

- С една дума не мога да отговоря. Това са две различни неща, но мога да ти покажа нещо... Къде съм го дянал... - търси той, докато съдържанието на цялата кутия не се разпиля по пода. - А, ето я. Завързаният манекен, - измъква и нежно придържайки картината с двете си ръце, внимателно я плъзга пред очите ми. - Не ми е любимка, защото е просто е непревземаема, но това я прави още по-желана.

Пластмасов витринен манекен, с характерни японски черти, малки гърди и дълга до кръста коса. Дебело въже, чиито краища стиска в ръцете си, опасва цялото й тяло. Безжизнените очи са вдигнати към небето. Като че ли смъртната прегръдка е прекъснала молитвата й.

- Успя ли да я накараш да проговори?

- С мене ли? Едва, едва. Не е от най-бъбривите. - Раздразнено клати снимката. - Има нещо, заради което бяга от мене. Или пък аз не мога да намеря към нея най-правилния

подход. Може би. - Нервно пали цигара. Не знам вече коя по ред. Изправя се и с внезапно движение разпилява цялото тесте от фотографии по пода, като че ли се е погнусил от тях.

- Има ли още нещо, което да те интересува?

Бях любопитен, какво го раздразни чак толкова, но замълчах. Крачеше нагоре-надолу и така възбудено примигаше, че цялото му лице се превръщаше в един гротесков спазъм. Изведнъж се закова и отправи поглед към пръснатите по пода снимки. Наведе се и повдигна отново fotografia на завързания манекен. Обърна я и внимателно разгледа обратната ѝ страна.

- Знаех си, че рано или късно ще те открия - и тупна с опакото на ръката си по снимката. - Изглежда започвам да остарявам, забравям.

Протягам глава. Задната част на снимката е гъсто изписана с японско писмо.

- Това е, което търся от толкова време. Записките ми. Просто забравих къде съм ги водил. - Малко театрално се обърна към мене. Повдигна снимката към очите си, оправи очилата си и пое дълбоко въздух. Ни дума... Устата му остана отворена, Пръста му снове между очилата и писаните редове. Накрая промърмори нещо и уморено свали очилата си. Без тях лицето му изглеждаше много уморено. Гласът му също.

- Не разбирам нищо. Такова чудо не съм виждал. Не съм!

- Защо, какво се е случило? - питам.

- Почеркът е мой, но това не е писано от мене! - Гледа ме озадачено. - Ти разбираш ли, какво е станало?

Нищо не разбирам. Само предчуствам, някакъв нов трик а ла Кобо Абе. Бързам да го изпреваря:

- Сигурно е дело на твоите мишки, които изгризват всичко!

- Не е изцяло миша мисъл, но може би ще я разбереш. Слушай:

Неподвижността, не значи бездействие, а активност. Такава, каквато е и смъртта... Неразделна част на Вековечието... - Не завършва мисълта си. Започва да прибира пръснатите фотографии и да ги подрежда по рафтовете.

- Това не е ли един от основните драматургични елементи на театъра НО?

- Да, но по-скоро е постоянен спътник на Световната история. Но не тази, която по наше усмотрение преписваме хиляди и хиляди пъти, а онази Въздесъщата. Знаеш ли, защо Япония е такава, каквато я виждаме сега? - не изчаква отговора, - защото съдбата на една страна, не зависи само от това, какво вършат с нея историческите събития, но и от това, какво не вършат. Този вид, наглед пасивна дейност, хората в зависимост от представите и интересите си наричат щастие... или нещастие. Япония е щастлива страна. Миналият път ме пита, каква е *моята* Япония? Тогава не ти казах нищо, но сега зная отговора: Завързаният манекен. - Облекчено вади кутията с цигари. - Това е символът на самозавързалата се Въздесъщност. Знаеш ли къде се намира тази кукла? На най-високия връх на света. На издигнатата от човечеството Голгота. Трудно е да се изкачиш по нея, защото в гърдите ѝ бълбука сплавта на грехопадението, а отгоре е покрита с плъзгавата, окървавена слюз на човешките страдания. Но ако имаш достатъчно сили и смелост, опитай се да се изкатериш на върха, разкъсай въжетата и сам ще видиш резултата. Ще разбереш какво значи, ако някой се опита, воден даже от

благонамерени желания, да промени волята на Всемогъщия. Ако успееш да изтръгнеш краищата на въжетата, които тази кукла стиска в ръцете си и я освободиш, ще се разпадне. Късовете ѝ, ще повлекат след себе си неописуема лавина, която ще погребее човечеството, населяващо долината на райската градина.

Внезапно промени тона и весело добави:

- Искаше да узнаеш, как се раждат историите на романите ми, нали? Тази история, например, свършва ей на това място!

Плесва доволно с ръце и смачква цигарата си в препълнения с фасове, рекламен пепелник. Димната завеса става още по-гъста...

Коледуване

Настъпи Бъдни Вечер. Обгърната в тайнство и надежди. Мракът, подобно на вулкан, с огромна сила изригна някъде от дълбините на вечната нощ и просто за секунди заля улиците, покатери се по камбанариите на църквите и оттам, понесен от крилете на хвалебствени химни, покри небосвода. Затвори в плътна прегръдка къщите и отегчено се прилепи към мъжделеещите се от запалените свещички прозорци. Откровено казано, ежегодно повтарящият се сюжет на този тържествен спектакъл му беше омръзнал отдавна. Единствената му задача в него беше да опреснява застоялия дъх на архаичните празнични мъдрости с обвити в цветен станиол ароматични бонбончета или да клати кандилницата над ежедневните политически смръдни. Някогашната величава драма на християнството се превърна в кикотещ се кабаретен водевил. От променилата се бутафория остана единствено той. Историята на човечеството все още разчиташе на неговата мъдрост и търсеше помощта му.

Мракът неведнъж беше гастролирал по страниците на Библията и осигурявал алиби за извършените деяния на много от нейните основни герои: фараони, юдеи, пилати, жреци, палачи... Носталгия.

Днес библейските светини са дадени под наем на туристическите бюра и по повелята на чаршийските закони хиляди транзисторни Витлеемски звезди денонощно кръстосват небосвода и рекламират предварително програмираните в тях зрелища. Самотниците антигерои, за по-голям ефект, биват заменяни от амбициозните предприемачи със легиони талантливи имитатори на Фараоните, Юдеите, Пилатите, Жреците, Палачите... Безбройни, безскрупулни, похотливи, които лягаха с всички, които с готовност разтваряха краката си. Легендарната им ерекция носеше огромна реколта. Гените им победоносно насаждаха заразата в телата на потомството. В целия човешки род. Планетата е застрашена от катастрофален демографски взрив!

- ... И рече им Бог: плодете се и се размножавайте, напълнете земята и обладайте я...

- Сбъдна се, - констатира Мракът и зъзнецо придърпна към себе си още по-плътното черния си плащ.

Мракът блуждае из града и търси приятеля си - Стареца.

Старецът, изправен пред прозореца, стиска в ръката си плоската, пълна с коняк и спомени, метална бутилка и се взира в тъмното. Всяка глътка - спомен. Спомен след спомен...

Например, някога много отдавна, и той се страхуваше от Мрака. Затваряше очите си и се завиваше презглава. След време разбра, че с това помага на тъмнината да се промъкне безпрепятствено в сърцето му и да насади в него страхът от неизвестното. Страх от Бога, от Грехопадението и от Изкуплението. С една дума - от всичко. Изтекоха много години, докато разбере, че Мракът е просто само носител на страха, а неговата траурна чернота - завеса, която прикрива искрящото сияние на електрически стол или ослепителният блясък на напалма... Вече не се страхува. Опозна го и по своему го обикна. Постара се да вникне в странната му двойственост. Разбра, че както всичко друго по света, така и той има своето поръчение, което ще не ще, изпълнява.

Конвулсивно подскачащите бръчки по лицето на Стареца внезапно се вкаменяват и ликът му наподобява образ, отразен в покрито с хиляди пукнатини огледало. Замисля се миг-два, след което гласът му, подобно образа - пропукал и грапав, нарушава тази мумифицирана, неподвижна тишина:

- Всички се раждат свободни да изберат пътя, по който ще извървят своя живот. Кеф ти - добрия, кеф ти - лошия. Решението е в ръцете ни. - Поглежда към ръцете си, склучени около бутилката. - Тръгваме по буренясалата пътечка на доброто и докато се усетим, летим по бродираната с кучешки черва магистрала. Как сме се озовали на нея, никой не знае. Генетична принуда? Вероятно. Гризем ябълките на Божиите заповеди и един след друг хвърляме оглозганите огризки в крайпътната канавка, пълна с клокочеши кипящи джибри. - Старецът удовлетворен отправя една огромна глътка в гърлото си, от която цялото му тяло се разтърсва.

- Прав ли съм, сладострастен дъртако? - пита той предизвикателно и несигурно прави крачка напред. Стъписан от неочаквания въпрос, Мракът, може би малко приbledнява, защото неочаквано светлините от насрещните къщи започват мъгливо да се очертават, но не отстъпва. Старецът се навежда към него и забелязва, че Мракът не го гледа, а алчно дебне уплашено примигващите пламъчета на свещите.

- Перверзно създание си ти, - продължава Стареца - готов си да поквариш и най-невинното мъждукане на девствеността, само и само да затвърдиш двумисления си авторитет и изиграеш ролята, която света очаква от тебе. Гордееш се, че под завивките ти се тъкат най-подлите помисли, и остават в тайна и най-гнусните дела. В леглото ти се раждат и умират най-много зачатия. Окуражаваш самоубийците и насилието. Самото ти присъствие предразполага към искреност и така се добираш до такива тайни, които никога не виждат бял ден.

Мракът, използвайки фаровете на минаващ по улицата автомобил, се дръпва назад, като че ли възмутено клати глава.

- Добре де, добре - продължава Стареца, - не се впрягай. Признавам, че в тъмните ти парници, засадени с къртови мисли и чувства, си отделил една лехичка за семената на светлината и радостта. Например, прочутите ти издънки на любовта... Най-силния наркотик... Засаждаш го, защото много добре знаеш, че това е най-търсената емоционална стока. А опаковката и рекламата са неповторими! От нечленоразделните крясъци и хрипове на похотта, които светлината отхвърля с гнусливи гримаси, ти успя да сътвориш най-чудноватите стихове и песни. Внуши на хората да се любят с животинска откровеност, защото това прави любовта им човешка. Принуди ги да ти повярват, че заченатата в твоите лехи любов е неугасима, защото нейният пламък гори вътре в сърцата им. Запали факела на любовта! - Старецът отново повдигна бутилката и доволно премлясна с уста.

- Не, не! Не се прави на Прометей! Познавам те и съм убеден, че този факел запали не заради хората, а за себе си. Нека осветява миговете на оргазмите им, защото това те възбужда. За тебе ерекция - за тях наслада. Знаеш ти, дърт импотентен чекиджийо, че само така можеш да изпълниш мисията си. Разбирам те и не ти се сърдя. Както всичко онова, което ни заобикаля, така и ние двамата сме само средства на Всемогъщия и изпълняваме неговата повеля. В Чистилището ще се разбере как сме се справяли с работата си. Но още отсега ме надува смях, като си представя как Негово Величество Мракът пращи в пламъците и като огромен бенгалски огън пръска около себе си милиони искри.

Езикът на Стареца се върти все по-трудно и по-трудно. Поставя примирително дланта си на стъклото.

- Няма сръдня, нали? Дай си ръката. Бъди ми гостенин, но... предупреждавам те, жилището ми не е бърдак! Тази вечер е изключение, - добавя вече по-тихо.

От сбръчканите, деформирани остатъци на свещичките, все по-често и по-често капят избледнели - сиви сълзи, пълзят по иглистите клонки, докато умората или осъзнатата безнадежност не ги принуди да спрат. Там, натрупани една върху друга, приличат на излят от восък вопъл. Старецът, който наблюдава пламъчетата, вижда как трепкащите крилца на светлинките все по-отчаяно пърхат и конвулсивно се залавят в съскащия край на фитила.

- Не се страхувайте! - едва ли не, нежно им шепне той. - Смъртта е мимолетна. Лошото е, че пътят водещ до нея, е самотен... Както за вас... така и за мене. - Посяга към едно от гърчещите се огнени крилца и с бавно гальовно движение го обгръща с дланта си. Пламъчето успокоено се изправя и признателно ближе притеклата му се на помощ ръка. Старият човек безмълвно търпи болката. Чувства се вече миризмата на опърлено месо. Поглежда разранената си ръка:

- Искане ми се и аз да мога да обичам така! - промълвя с искреността на пияния.

След това се обръща към подаръците. Донася от кухнята една лъжица и направо от буркана започва да яде или по-скоро да се тъпче със студения, потънал в лой гювеч. Облизва лъжицата, с привични движения пълни лулата си и я запалва. Скрит зад гъстата димна завеса повдига бутилката. Конякът блъбукащо, с готовност свлича по течението си мътилката - размит хоросан от развалините на спомените му.

- Щях да забравя, обещах на този дърт сладострастник, че ще го пусна тази вечер при мене - хили се старецът и разтвива с пръсти слепоочието си. След два-три неуспешни опита, най-после се надига и описвайки няколко излишни завоя стига до прозореца. Мракът, облечен в най-черните си одежди, задъхано чака. Трепери от появилия се, пропит с лапавица вятър, който кашля върху стъклото тежки, кишави плюнки.

- Наслаждавай се, мръсно! Мърсувай, колкото си искаш. Тази вечер няма зрители - има само участници! - След тези думи отваря прозореца и подобно на пиян цирков клоун с несигурен поклон неистиво изхриптява:

- Следва пантонимата "Коледари"!

Мракът с протегнати ръце, първо опипва ъглите на стаята, полека се примъква към елхичката, спира до нея и прегръща хилавото ѝ телце. Влажните му студени пръсти гаят треперещите тънки клончета и едва забележимо пълзят към така мечтаната цел: към постелята, покрита с топъл - разтапящ се от желанния восък. Защото там, в средата на олтара, потръпва това малко, горещо, огнено телце - влудяващо видение, което той тази нощ ще пръсне с набъбналата си от страст черна любов.

Пред дръвчето, забил лакти в масата, седи Старецът. В ръката си държи бутилката. Главата му - дълбоко хлътнала между рамената. Така не се забелязва, че трепери. Тази поза е важна за него, усвоявал я е пред огледалото, защото суетата му е все още по-силна, отколкото симптомите на болестите и старостта. Не обичаше, когато го зяпат. Сега той ще е този, който ще се наслаждава... Той е кибикът... Клепачите му - подобно на борова смола - бавно се спускат.

- Ей... Хайде, да видим какво можеш? - събужда се Старецът и във фантазията си, изострена от самотата, вече вижда бавната страстна прегръдка и чува зачестеното дишане на подплашените пламъчета.

- Встъплението е добро - признава той. - Имаш късмет, че нощите са дълги, но не се туткай много, защото идва смяната и на твоята прехвалена нощна ерекция - капут! - Повдига глава и се уригва, от което пламъчетата отскачат назад и опиянени от дъха му, отчаяно се подпират на купчината восъчни сълзи. Мракът, като че ли приема съвета му, защото с промъкналата се през прозореца невидима, ледена въздишка докарва в паническа възбуда пламъчетата, които докоснати от тази еротична милувка, рисуват розови сияния върху тялото на черния си похитител.

Старецът отчаяно се мъчи да сложи ред в мислите си, залитащи от алкохола. Най-важното: отдаде му се най-после да примами този сладострастник и сега, скрит под черния му плащ, да се наслаждава на любовната му оргия. Това му беше стара мечта и тази нощ се осъществи. Нещо като последно желание! - "Откровено казано играта му не е шедьовър." - Мисли си той, но не казва нищо. Не иска да обиди госта си. "Няма чувство за пропорциите. Тоя раздивял се пенис е в състояние с похотта си да развали цялата прелест на любовта. Това не е любов, а екзекуция. Даже и скорпионът не постъпва така. Подобни на него чукачи по-добре да отидат да чукат в моргата".

Познаваше добре това място. Наричаше го - химн на най-съвършената беземоционална толерантност. Симетрия - сътворена от бездушни човешки кристали. Мъжки и женски тела лежат едно до друго. Неподвижно. Наподобява паноптикум, изобразяващ нудистки плаж, над който никога не грее слънце. Затова кожата на почиващите са еднакво бледи. Липсват само децата, тичащи след топката. И те почиват. Половите органи, цветът на окосмението и особено нееднаквите по форма и големина шевове с канап, създават от тях личности и подсказват различни съдби. Един замразен свят... Но само до момента, в който не започне разтапянето... и вонящото бълбукане на миналото започне да се влива в необятната чистота на бъдещето. Витлеемската звезда ще сочи пътя. Старецът разтърсва глава. Откъде му идват на ум тези щуротии? Мислите му бясно се мятат, подобно блестяща комета описват дъга и достигат до черепната му кост, където избухват. Пръските на непоносимата болка се посипват по цялото му тяло. А той тича с лице, вдигнато към небето и пропукани от жажда устни. Защо? Търси Извора на Отговорите. Сеща се за бутилката и я повдига. Последните капки се плъзгат в гърлото му. Изглежда помагат, защото отново си спомня.

Това беше много отдавна. Той и още няколко живи - между мъртвците. Защо? - това вече не помнеше. Някой - облечен в бяла престилка, държи в ръцете си продупчен човешки череп и говори:

- При този случай, човекът се е застрелял в главата с пистолет калибър 22. Куршумът, навлизайки в мозъка му, разрушава... - следват куп непознати латински думи -... и достига до другата страна на черепа. Ако куршумът бе излязъл оттук, нашият пациент би останал жив. Парализиран, слеп и глух, но жив. Обаче малкото парче олово, загубило силата си, рекушира и разрушава следните мозъчни центрове: отново цял речник латински думи ... - поради което този нещастник веднага умира. "Веднага умира... умира... ура...ура...ура ..." - повтаря обещаващо ехото.

Старецът, с увредения си от алкохола мозък, прави последен отчаян опит да разбере връзката между спомени и действителност: Бъдни вечер... мъждукащите светлини на надеждата... мракът на самотата... и... Орбитата на Витлеемската звезда отново

стремително се насочва надолу, но този път болката от експлозията се забива в изгорената му ръка, която сгърчено стиска пистолет калибър 22.

Мракът, с една сбогуваща, страстна и задушаваша прегръдка на оргазма си, угасява последното празнично пламъче и доволно, сънливо се изтяга над града.

Старецът тича с лице, вдигнато към небето, и с пропукани от жажда устни търси извора. Изворът на Отговорите. Може би, затова си спомня кръщението си... Потапят го в студена вода, но той не плаче... Високо, там някъде под купола, вижда едно друго дете. Очите му излъчват тъга. Казва му нещо. И той чува словата му и ги разбира... Но кое беше това дете и какво му каза, вече не можеше да си отговори...

Изскочилият пламък от дулото - една падаща звезда.

Роди се Христос.

Честито Рождество Христово!

Фактор време

Филмовата камера с двадесет и четири кадъра в секунда подгонва картините на ежедневието. Под избелялата от слънцето небесна пепел, рояк лешояди лениво хвърлят сенки над сергиите на тропическия пазар: Зеленчуци, южни плодове - оргия на цветовете и миазми... "Добро начало!" - мърмори под носа си човекът с камерата. Единият от белоглавите се отделя и стремително полита надолу. Окото на обектива следи как подробностите на злостодневието една след друга се стопяват в черната сянка на крилата му. Изведнаж картината се завърта, прави лудешки пирует и човекът зад камерата с прегракнал стон се дръпва назад. Цялото му тяло започва да трепери; "Само да не ме хване клецаницата!" - така нарича припадъка, съпровождащ болестта му. Пръстите му конвулсивно търсят опора в краката на тежкия дървен статив.

Визьорът на кинокамерата въплъщава желанията и мислите му. Пропуска само действителността, и то единствено тази част от нея, която е минала през цензурата на малкото му прозорче. Вярно - стеснява хоризонта, но в замяна на това дава възможност да подбира по желание дразненията на окръжаващото го битие. Всяка лекомислена стъпка по пътеката на миналото води до "клецаницата". Както, едва ли не и сега. Орелът... Бяха му казали, че това е последствие на преживяна душевна травма, някъде в детските му години. То - Миналото - е виновника за болестта му и за постепенно влошаващите и се симптоми. Измъква от задния си джоб плоска метална бутилка и я вдига към устата си. Това също е една от строгите лекарски забрани, но - "Майната му. Помага!". Глътките нарича просветка на очите, други път пък, какъвто е сегашния случай - превантивна гума за изтриване на миналото. Пристъпът постепенно затихва. Изправя се. Любопитната тъпна наоколо неохотно се разпръсва. Окото му отново се прилепва към визьора: върху дълъг бамбуков прът виси грамадно шкембе, което подобно на театрална завеса прикрива смрадливата и кървава сцена, разиграваща се в касапницата зад него. Обективът почива няколко секунди върху шупливата, кадифена повърхност и любопитно се устремява към един от многото, извезани с художествена изисканост, смарагдови детайли. Сияещо-зелени мухи прилежно разкрасяват с личинките си разплутата органична материя. Ларвите им предизвикват едва забележими нервни, нетърпеливи тръпки върху карантинената завеса. Чудесен пролог към филма.

Способността му да открива тези шибани кошмарни подробности, е най-сигурният белег за завръщане към действителността. Ще заснеме кафезите с папагали и, разбира се, гарантираните с десетдоларови медицински сертификати - маймуни. Усмива се. Много добре знае, че и тукашните сертификати струват толкова, колкото тези на курвите от 'олк роуд в Бомбай. Жертва на лекомислено доверие в тях беше готвачът на кораба, който с прецизно диагностирана екзотична венерическа болест, миналата седмица спешно отлетя обратно за родината си. Причината беше, че тукашните високи болнични такси, не включваха даже гаранция за цялостта на пениса му. - "По дяволите пениса на готвача! Вече е частица от миналото. Мит, който не става за нищо друго, освен да се позоваваме на неговата отживяла, съмнителна слава и от време на време, по вкуса на публиката, да променяме легендите свързани с него. Прилича на онова, което правиме с цялата наша история - опитва се да сложи край на това досадно хрумване.

- По-добре е, ако обърне камерата към шлагерите на пазара: акулата-чук, по-голяма отколкото каруцата, с която я докараха; Хлапакът - начинаещо джебчийче - причината за масовия крос-слалом на тълпата; огромната купчина зелки - ешафодът, върху който се изпълнява присъдата над него: няколко нравоучи-телни слова, придружени от половин дузина шамари.

Старикът кули намери там, където беше и вчера. На площада, недалеч от пазара, седнал върху стъпенката на рикшата. Точно така, както го остави. Около него автомобили с прегракнали от ръждата клаксони, скърцащи биволски каруци, хора, глъчка, живот. Раздуханият от живота прахуляк се издига, кръжи, застила площада и заедно с него покрива и този дишащ сталагмит - последният миг от плът и кръв на едно вкаменяващо се настояще. Въздухът е скован. Като че ли и той е издялан от камък. Поне да има един повей, който да набразди дългата брада на стареца! Такава абсолютна самота, каквато обгръща кулито, застанал на площада, може да бъде само самотата на старостта. Или по-скоро на тази грамада от време, загнездила се в рикшата зад гърба му. Рикша-кули. Приседнал на стъпенката, вторачил очи в нищото...

Най-напред се появява натрапчивата филмовата камера, зад нея той, следван от съпровождащия го туземец - преводач.

- Кажи му, един час обиколка из града и връщане! Ти чакай тук! - Намества се в рикшата и се оглежда. Дали сега няма да влезе в Историята на Киното? - "Тлеещото настояще, агонизира пред прага, водещ към миналото. Ако може да улучи момента в който битието се превръща в небитие..." Рядко му се случваше, но сега тази недовършена мисъл, като че ли малко го смути. Повдига камерата към очите си. Най-ефикасното средство за разгонване на излишните угризения на съвестта. Да, и плоската бутилка в задния джоб. Между впрочем, всеки човек, спотаен зад паравана на тъмнината и далечината е податлив на неморални, даже перверзни хрумвания. Или по-скоро... на откровеност? Хиляди мили го разделят от дома му. Този въпрос ще решава друг път. Една двойна касета сухо прищраква върху магазина на камерата, другата слага до себе си. Дръпва една звучна глътка от бутилката: - Давай!

Колелата на крехкото возило чертаят колебливи бразди върху прахта. На седалката кинокамера, зад нея - той. Отпред тънките мускулести крака на Стареца подобно на метроном отчитат времето. Леви, десни, леви, десни... Отстрани ръцете. Ръце, едва ли не аристократични! Тънките и изящни пръсти с учудваща сила просто душат ръкохватките на прътовете, между които е впрегнат. Иначе има опасност да катурне това нестабилно превозно средство, заедно със седящия в него охранен чужденец. Камерата ще се счупи и край на предаването! - Ей, по-внимателно! - извиква той и още по-силно натиска към окото си разлигавената от солената пот, гумена рамка на визьора.

Пладнешката горещина на този географски паралел е неописуема. Тялото на Старика е сухо - шепа пясък в пустинята. Но сега върху скапаната му риза, отдавна загубила цвета си, избива тъмно петно. Под петното ритмично се клатушкат превързаните му на кръста сандали. Бяга бос. Толкова безшумно, че даже дишането му не се чува.

Такива колела вече не се правят. Изгнилите гумени шини са превързани с тел. Идва му на ум прочетеното в книгата, която купи вчера:

"...През четирнайсти век западният бряг бива окупиран от португалците..." Тихо потракване - филмовата лента в касетата е свършила. "Да ти..." С няколко сръчни движения откача старата и зарежда нова касета.

Наситилият се на тропическо небе, разкапан бризентов слънчобран не предлага спасение. Полюшкващите му се дрипи - разпердушинени птичи крила. Слънчевият диск - бълбочещ извор от разтопена лава. Тънките, мускулести крака на Стареца... Леви, десни, леви, десни... "В седемнайстия век холандците завладяват източните брегове на острова" - си спомня той отново.

По изтърканата кожа на седалката не може да се разбере от какво животно е одрана. "...В осемнайсти век Англия слага ръка над целия остров."

Колелата се въртят и тъмното петно върху ризата на кулито става все по-голямо. Толкова голямо, че закрива целия град заедно с проточващият се от ляво пясъчен бряг на океана и мачтата над парламента с изнурено висящия британски флаг. "...от 1948 г. островът е член на Британската Общност..."

"Интересно, този музеен експонат, колко може да тича без прекъсване? Някой пробвал ли е досега? Вероятно не. Щом като е още жив..." - С едната си ръка държи камерата, а с другата тършува за бутилката. Вижда се, че това не му е за първи път, тъй като пие без да сваля окото си от визъора нито за секунда.

Спомня си за още един цитат от книгата: "Според преданията, на този остров е бил Рая." - Сензация! - възкликва. - Жалко, че е само легенда. Ако беше истина и този експонат сега и тук внезапно се помине... Първо: ще си спести дългия път до рая, и второ: ще получи от него такъв илюстриран сертификат, какъвто няма нито една маймуна на пазара. "Гибел в Рая!" По-ефектно заглавие от това, не може да си представи. Липсва само един покойник! - Междувпрочем, в тази горещина не бива да пия толкова - минава му през ума.

Завръщат се. Спират. От очите на Стареца, освен тъмнокафяво безразличие, не се чете нищо друго. Може би е уморен, може би - не! Препускал е не по-малко от три мили. Изправен неподвижно, само гръдният му кош - не! сърцето се движи безшумно под мократа му риза. През визъора вижда бясно пулсиращият разкъравен мускул. Изважда пакет цигари и го поднася към Стареца. Той жадно поглежда към тях, но не помръдва. Преводачът изважда една и я подхвърля към него. Кулито с ловко движение я хваща и пъха във влажният джоб на ризата.

- Каква му е тарифата? - запитва той преводача.

- Пет-шест рупии, шефе. Добре ли тегли?

Вади шепа дребни монети. Старецът не протяга ръката си.

- Сложи парите ей там! - показва другият с пръст. В края на единия от прътовете има закрепена малка метална паничка, чието предназначение не може да разбере.

- Защо?

- Затова е там.

- Какво от това?

- Принадлежи към най-нисшата каста. Тамил. Дравида. Не бива да взима нищо непосредствено от ръката ти.

Шепа настояще звънти в паничката на миналото.

- Как казват: Благодаря.

- Ках-роо-нах-ка-ра.

- Нах - на... кра... - заеква, може би не само понеже езикът му е непознат, ами защото тази дума даже и на майчиния си език употребява много рядко.

Мускулите по лицето на стареца за първи път се раздвижват - усмихва се. В устата си има само няколко зъба.

- Питай, може ли да поприказваме малко?

Кулито се оглежда. Няма мющерии. Навлажнената от потта кибритена клечка трудно се запалва. Присяда на стъпенката и с наслаждение вдъхва цигарения дим.

- За какво мислиш, когато возиш някого?

- За това, че ще получа пари, сър. Както и сега. - гласът му е тънък и прегракнал. Личи - рядко го ползува.

- Не е ли досадно и уморително да мъкнеш други на гърба си? - сочи към мократа му риза.

- Върша работата си. Всяка работа е уморителна, сър.

- Празни приказки! Погледни наоколо! Автобуси, такситата... не е скъпо и е много удобно.

- Разбирам, какво говориш. Шофьорът също така се поти. И той мъкне зад себе си хора, сър.

- Нищо не си разбрал! За съвсем друго ти говоря. Който бърза няма да седне в рикшата ти. Ще закъснее.

- Който бърза, той вече е закъснял, сър.

С нервни движения отвърта капачката на бутилката. Мъдростите на кулито започват да го дразнят.

- Пътувал ли си... например с автомобил?

- Вече няколко пъти.

- И как си се чувствувал?

- Като че ли съм бил пиан, сър.

Отпива една глътка и се изкикотва. Старият кули, с леко раздразнен глас продължава:

- Вие там, на големия континент винаги бързате, сър. Забравяте, че очите и ушите са част от тялото ни. Тялото ни е носител на чувствата и възприятията. На тях можем да разчитаме дотогава, докато сме господари на телата си, сър. Пияният човек залита, недовижда. Светът около него става мъглив и рядко оценява и постъпва безгрешно. Не е ли така, сър?

- Според тебе скоростта е нещо като оризовата ракия? - кима той към бутилката.

- Подобно, а може би и още по-лошо.

- Мислиш, че колкото по-бързо се движим, толкова повече се опиваме?

- Толкова повече грешим, сър. Ако едно растение избърза и изскочи изпод земята преждевременно, загива или става недоносче. Ако орелът се вие по-бързо на небето, не забелязва плячката. Умира гладен. Растенията и животните спазват Закона. Само човекът - не. Той винаги бърза повече отколкото му държат краката. И накрая се препъва и пада, сър.

- Значи считаш за грешка, ако човек не се държи като... папагал? - Съзнателно избягва примера за орлите.

- Пиянството винаги води към грешки, сър. Насажда в душите ни лъжливи представи, разпалва омразата, а за несигурността на тялото ни обвиняваме и съдим другите... и ако се чувствуваме достатъчно силни и властни, изпълняваме над тях произнесените от нас греховни присъди. Прибързаността винаги води към грешки, сър!

Кощунството над едно от най-значителните прозрения на цивилизацията го изкарва от кожата:

- Нещастник! Не разбираш ли, че с бързината печелим време! - почти крещи.

- С опиването губим време, сър. Обърканите мисли, погрешните представи и нелепите деяния е много по-трудно да бъдат отново изправени на крака. За това е необходимо много по-дълго време... И след това още повече трябва да бързаме... Закъде, сър?

- Слушай шефе, ще искаме ли още нещо от него? - пита другият. Явно му е писнало.

- Не - поглежда часовника си. - Чакат ни, трябва да бързаме! - отговаря.

Немият пророк

Върху хълбока на планинския масив зее дълбока, черна рана. Потръпващите ѝ бърни гъмжат от дребни, сиви твари, които чевръсто напират към сърцето на агонизиращия колос. От раната лъха горещина. Така скалната грамада защитава посеченото си тяло. По пладнe тази болезнена огнена въздишка е способна да превърне в пепел всичко живо. Само хората не. Хората, въоръжени с динамитни фишеци и изковани от безчувствена стомана сечива. Хората, които привити в гротесков гърч, удрят, разкъсват, скверният безнаказано устоялата на хилядолетията гордост на планинския зъбер.

Странникът се спусна към морето. Тясната пътека, по която вървеше, очевидно беше издълбана от хора, които подобно на него са се спасявали презглава от планинската каменна пустош. Следите лудешки се устремяваха надолу, прескачаха ненадейно зейналите цепнатини и безстрашно танцуваха по ръба на главозамайващите сипеи. Внезапно гранитните потоци се стъписаха. Погълна ги лъхачата, освежителна хладина на малка горичка. Зад нея - морето.

Седна под едно дърво. Загърнат в прохладната сянка, жадно вдъхна солената влага на вечнодвижещата се морска синева. Песента на шурците и гальовната монотонност на вълните го унесоха в сън.

Навярно не бе минал и час, когато отново отвори очи. Пред погледа му най-напред се разкри среброто на крайбрежния пясък и върху него - зелените дантели от морски водорасли, вземо на вълните. Видя, как иззад пясъчната дюна се надигна един гол, стар човек и тръгна към брега. Това, че е стар личеше само от тромавите му движения и напомнящата на прясно обран памук коса. Нагази в морето и вървя, вървя, докато водата не покри широките му гърди. Вълните - изкусителки, гальовно обгръщаха в искрящи, омайни прегръдки рамената на стареца. С неочаквана сила го притискаха към себе си и настойчиво го тласкаха към прелъстителните глъбини с цвят на мастило. Той, неподвижен отстояваше на гибелната им съблазън, говореше с тях, милваше ги. Вълните победени, кротко се отдръпнаха и го оставиха намира, подобно околните крайбрежни канари. Старецът, като че ли само това чакаше, излезе на брега. Легна по гръб на влажния пясък и започна да тътрузи тялото си ту-напред, ту-назад. Обърнат по корем, повтори странното упражнение. Когато започна да търка с пясък главата и крайниците си, чужденецът разбра: Този чудак се къпеше. Само няколко метра го делиха от него и виждаше как кожата му се зачервява, мускулите му набъбват, а даже и това, че е обрязан. С тържествена бавнота и грижовност извършваше тази церемония, чийто край водеше отново в морето. Този път обаче, играейки си с вълните, многократно се гмурна под тях. След това излезе на брега и с високо вдигнати ръце обърна лицето си към слънцето. Неподвижен, с блестящо от водата тяло, обкръжен от снопове слънчеви лъчи приличаше на излята от бронз древна скулптура. Чужденецът едва сега забеляза застланата пред старика текстилна огризка. Старецът коленичи върху нея с обронено в пясъка чело. Като за молитва. След това се надигна и изчезна зад пясъчната дюна. Не след дълго, облечен закрачи по влажната межда, разделяща брега от морето. Облеклото му - дрипи. Много износени дрипи. Преметнатите на рамо кожени дисаги ритмично се поклащаха в такт с тежките му, браздящи влажния пясък стъпки. Изгуби се между крайбрежните скали. Една вълна разгневено изсъска и заличи и последния спомен оставен от него.

Няколко дни по-късно чужденецът се появи в старото пристанище на Анталия. Между прясно боядисаните рибарски лодки и простряните почернели мрежи, между живописно нахвърлените купчини навити въжета и плетени кошове, играеха куп деца. Бризът, с вкус на катран, пропит с упойващата миризма на пристанищния живот бавно пълзеше нагоре по стръмният бряг. Склонът, подобен на прашна витрина, беше наблъскан с остатъци от трофеите, извоювани в борбите между човека и времето. Върху мрамора на Елинската култура - следите на персийците, засенчени от спомените за Александър Македонски. Върху монументалното прахосничество на римляните - нежните цветове на византийските мозайки. И всичко това набраздено от пукнатините, издълбани от растящата върху тях трева. Траншеи, водещи чак до триумфа на нашето, изградено от бетон и пластмаса ежедневие.

Мъжът, който се наслаждаваше на тази привечерна идилия, забеляза, че роякът деца внезапно припна и се скри зад една ниска каменна пристройка в края на пристана. Нямаше друга работа - последва ги. Заобиколи къщурката. Седнали в полукръг внимателно слушаха някого. Мъжът направи крачка напред. Децата като по даден знак тревожно обърнаха глави. Зад тях, облегал се на стената седеше неговият чуждак - старецът. Със свити устни и безразличен поглед, мълчеше и гледаше в нищото. Ръката му в неестествена поза остана да виси пред лицето му - замръзнал във въздуха символ на недовършена мисъл. Непознатият - опитен ловец - мигновено вдигна висящия на врата му фотоапарат. В настъпилата тишина затвора изстреля като изстрел. Старецът не се и помръдна. Само децата скочиха на крака и надавайки остри викове, като рой разгневени чайки върхлетяха върху него. Сконфузен направи кръгом и с бързи крачки се сбогува с приказният свят на малкото пристанище.

На другият ден след обед, се залута между древните, монументални руини на Перге - един от центровете на някогашната Империя. От фунията на амфитеатъра лъхаше горещина и забвение. Разсеяно слушаше обясненията на Раджиб и наблюдаваше балета на гущерчетата върху мозайката на арената. Тъкмо ставаше дума за ваяните от камък дантели, красящи аркадите, когато забеляза, че в подножието на тази историческа морена има още някой. Старецът! Седнал на първия ред той ги наблюдаваше с притворени очи. Вдигна фотоапарата. Раджиб забеляза намерението му и сграби ръката му.

- Само това не! - каза малко грубовато.

- Защо? Тука снимането е разрешено.

- Да, но не него!

- Знаеш ли, кой е този човек?

- Всички знаят. Местното население го нарича Немия Пророк.

- Защо?

- Защото не говори с никого, никога.

- Празни приказки. Вчера го видях в пристанището да говори с цяла дузина дечурлига.

- Така е. С децата говори, но с възрастните никога.

- Значи, затова го наричат Немия, но откъде-накъде Пророк?

- Не знам. Така го наричаме откакто се помня. Говорят, бил свещен човек.

- Откъде знаете, щом като никой, никога не е говорил с него? И Мохамед е бил пророк, но е говорел. И то не малко.

Раджиб свали черните си очила и гневно погледна към него.

- Стига си го осуквал! Не се бъркай в неща, които не разбираш! Направих последен опит.

- Раджиб, можеш ли да ми помогнеш да говоря с него?

- Казах ти, не говори с възрастни!

- Но с децата - да.

Вместо отговор Раджиб с внезапно движение подръпна посивялата си брада и се засмя.

- Закъснял си с няколко години.

- Гледай, - не се предаваше другия. Измъкна от джоба си една снимка на около десетгодишно дете. - Това е синът ми. Знаеш, много далече е оттука. Вчера говорих с него по телефона и му разказах за този човек. Помоли ме да се опитам да говоря с него. Исква да го пита за нещо. Какво ще кажеш?

Раджиб взе снимката в ръката си и се замисли. Посочи към фотоапарата:

- Прибери това кощунство!

Пресекоха арената и спряха пред стареца. Посрещна ги с неподвижност и безразличие, подобно издяланите от камък статуи, пръснати из околността. Поздравът им остави без отговор. Раджиб се спусна в дълги обяснения, кои са и какво ги е докарало при него. Накрая извади снимката и я поднесе към лицето му. Старецът не помръдна. С полузатворени очи на ценител изучаваше детската фотография. В тишината на миналото, времето течеше бавно. Протегнатата ръка на Раджиб трепереше от умора. По лицето му изби пот. Старецът вдигна поглед към него и неочаквано проговори:

- Какво иска да пита това дете? - Гласът му бе приглушен и дрезгав, като на човек, внезапно събудил се от дълбок сън.

- Защо не говориш с хората?

- Няма за какво. Говорът е дело, постъпка. Когато не знаем какво вършим, речта се превръща в празни думи. Безмислено ръкомахане.

- Щом е така, ти защо не помогнеш на хората да разберат постъпките си?

- Невъзможно! Гледах те вчера, когато слизаше от върха. Видях с очите си, какво правят там. Мислиш ли, че можеш да разубедиш хората да не опустошават планината?

- Защо е необходимо да ги разубеждаваме? Камъните трябва да строим пътища.

Старецът навъси чело и не отговори. Мина време.

- Планината дава дом на дъждоносниците. Без дъжд, няма живот. - Отново наведе глава и се забули в мълчание.

- Ами децата? Видях те да разговаряш с тях.

- С децата? Децата само питат, и аз ако мога - отговарям.

- И възрастните питат.

- Те не питат. Въпросите им са твърдения. Ако не получат желания отговор се засягат, гневят се един на друг.
- Може би, тъкмо заради това би трябвало да говориш с тях. Да им помогнеш да разберат истината.
- Коя истина? Истината трябва да се чувства. Ако я носим в гърдите си. За нея няма какво да се говори.
- И който не може да я почувства, ще я намери ли? И как?
- Никак. Ще говори, много и дълго ще говори за нея, но планина, издигната от думи, не пази сянка. Не събира около себе си дъждоносните облаци. А пък земята ще жадува.
- Това е моят хабер към сина ти.

Приказки от една кореспонденция по интернет

From: t
Subject: Re: PRIJATNI SANISHTA
To: S.S.M.
Cc: -
Date: 1999. 12. 23.

Първа приказка

С. М. М.!
(Скъпо, Малко Момиче)

За съжаление болката, която чувташ ми е позната - до болка. От краткото описание ми остава съмнението, че имаш възпаление на корена на зъба. В такива случаи се прави пломба на корена, което с упойка се преживява без особени сътресения. Поне моят опит е такъв. Гарантирам ти, не е смъртен случай. По-добре глътни един аспирин. Не си заслужава да убиваш някого заради това. Освен ако не е някой от типа на М.Н. Чакам да ми пишеш резултата. Разбира се, не списъка на убитите.

Това, което аз неотдавна ти бях писал за коледата не го взимай сериозно. Просто е една приказка. Хрумване на самотата и страха, не безпричинен, че искам или не, трябва да загубя нещо много ценно за мене. А аз не желая. В живота ми са се сбъждали много мои желания. Но и много, не. Това, последното, съвсем логично и неоспоримо ще премине в поредицата на неизпълнените, неизпълняемите, абсурдни желания. Зная това. Нощеска обаче размислих и дойдох до заключението, че може пък и да греша. Трябва да направя още един, както често казват, отчаян последен опит. Изхождам от там, че библията и историята ни гъмжат от чудеса и необясними явления. Едно повече или по-малко за тях не е от значение - не е така за мене. Казват, че ако много силно вярваш и желаеш нещо, то рано или късно се сбъдва. Началната проба направих навремето с първата си свекърва... Разказвал съм ти този случай. Оттогава вярвам в чудесата. С други думи, представи си: щом като преди две хиляди години през тази благословена нощ, по височайше разпореждане, на небето се е появила прочутата Витлеемска, опашата звезда... Не ми се присмивай! Какво би станало в случай, че две хиляди години по-късно ти внезапно, захвърлила всички предубеждения, полетиш и кацнеш на летището при мене? Отговорът е: чудо! Пристига моята Витлеемска звезда. И кой ще я посрещне? Тримата влхви? Едва ли. Заети са с политиката. Божественият дар на Дядо Коледа напразно ще чука по заледените прозорци. Мястото му под елхата ще остане пусто. Мястор запазено за едно явление - чудо, което тази нощ трябва да се сбъдне. И тук започва приказката:

Затварям очи и вече се виждам как те чакам на летището. Вън вали сняг. Под белотата му всичко е притихнало. Вътре, пристигащи и посрещачи - обвити в глъч и очаквания. Идващите, като талази на игрив поток се изливат от транзита. Не след дълго струята от усмивки, възклицания, поздравителни слова и щастливи очи започва да изтънява. Само

тебе те няма. Вече се готвя да отида при дежурния и да запитам имало ли е пътник на име С. М. М., когато, внезапно се подаваш ти. Последната капка на потока. С многото си куфарчета, чанти и сакове. Помахваш с едната си ръка. С другата буташ количката. Аз се хия глуповато, с побеляла глава, с кутийка лекарства в джоба и със стрък червена роза в ръката. Мисля си : от небето слезе знамение, чудесата не са привилегия само на богопомазаните. Отново успях да превърна една илюзия в действителност. Тогава, това е нещо повече от чудо. След няколко прилични, задоволяващи любителите-моралисти, целувки тръгваме да търсим колата, защото това е задължителна програма към твоето пристигане. Никога не знаей, къде съм спрял. Бутаме багажната количка и рисуваме неразбираеми кривуличести следи по заснежения паркинг. Отдалече сигурно приличаме на разхождаща бебето си ненормална брачна двойка. Отдалече... Ти непрекъснато говориш, говориш, а аз се мъча да следя мислите ти. Не е лесно. Независимо от добрата ти дикция. Най-после! Намираме колата и - ура! - потегляме. Смрачава се. Естествено, макар и със заобиколки, се движим по най-оживените улици, които за празника са още по-сияещи. Падащите снежинки подобно звезден прах, танцуват в хаоса на многоцветните реклами. Ти приказваш, приказваш, а аз под око наблюдавам жестикулираща ти ръка и дебна мига, когато мога да я сграбча и погая. Позволяваш ми даже да я целуна. По дланта. Този, почти ритуален лов, признавам си, съм смятал винаги за много забавен. Изпълва ме с приятни еротични чувства. Особено, когато движението е прекалено голямо. Както тази вечер. Следват заснежените хлъзгави стръмнини на тесните ни улички и пристигането. Ще изпусна няколко подробности, за да се спра на една привидно незначителна дреболия: застилането на леглото. Вън вали сняг. От радиото се чува "... томбе ла неж..." Пее Адамо. Като на кино. Приказка. Ти коленичиш върху леглото и вероятно със сръчни движения разгъваш чаршафите. Току що изпрани. Пиша "вероятно", защото аз не гледам леглото, а примамливо въртящото се върху него твоё задниче. Позволявам си плахо да го докосна. Пиша "плахо", защото винаги следва една строга забележка от рода на: "Моля ти се, остави ме на мира. Все за това мислиш. Не ме закачай, виждаш какво правя!" А пък аз нищо не виждам... и не мисля. Или пък виждам съвсем други неща. Като осукал се в слънчевите лъчи прилеп. Изпускам отново някои подробности, не защото са незначителни, а защото искам по-бързо да отговоря на въпроса зададен в писмото ти. Пишеш: "Описанието на целувката ти по тила ми е просто чудна. Приказна. Пишеш, че останалите ти целувки спираловидно се устремявали някъде надолу. Каква спирала? Накъде? Искам да знам!" Отговарям: Натам, С.М.М.! Много бавно, изживявайки насладата на всеки сантиметър, натам! Все по-натам. Много бавно, защото искам да чувствам до безкрайност дъха на зряли смокини, да открия, коя от тях е най-узряла, и захая аромата и. Бързината не е присъща на старостта. Чудна смесица от животински инстинкт и човешка, похот. Нали? Кое е първичното? Няма отговор. Загадка. Нищо, и утре е нощ - успокоявам се и бъркам понятията за ден и нощ. Понякога не ги обърквам, но в последно време... все по-често. Особено пък, когато сме заедно. Ти спиш до мене. Уморена, както винаги. Вън вали сняг. Снежинките падат безшумно. Внимават да не те събудят. Сърдиш се и те го знаят. Аз също беззвучно целувам косата ти. Взимам пример от снежинките и те галя подобно на тях, с нежни, студени пръсти. Бих спал, но не мога. Пръстите на ръцете ни се сплитат и аз съм щастлив. Много. След това започвам да броя нощите, които според билета и твоята програма, ще прекараме заедно. А те, както винаги са толкова малко и толкова къси, с орфанни краища от зададени въпроси и половинчати отговори. Както и сега: или отиваш или се връщаш отнякъде. Като в приказките. Навън вали сняг. Автобусите буксуват. Колата ми също е в плен на снега. Чудесно, няма излизане. Започва ден

първи. Първото кафе с бисквитка. Първите изречения, в които има подлог и сказуемо. Прекъснати от бегли целувчици. Щастлив ден първи. Но вече с една нощ по-малко. Те се стопяват много бързо. Като коледни свещички. Тези нощи. И дните също. Като коледни свещички... Като снежинки. Като живота ни...

Мн.Ц.: т@

From: t
Subject: Re: DOBRO UTRO S.M.M.
To: S.S.M.
Cc: -
Date: 1999. 12. 24.

Втора приказка

С. М. М.!
(Скъпо Малко Момиче)

Ужасно съжалявам, че си в такова състояние. Дръж се! Знам, че е по-лесно да пишеш състрадания, отколкото да те боли зъб. Аз знам. Каква е диагнозата? Познал ли съм? Пишеш ми още, че искаш да продължа приказката за тебе, мене и снежинките. Добре, нека се опитам!

Приказка за тебе, мене и снежинките:

Небето - оксидирала оловна грамада. Тежка и сива. Просто е непонятно, как е възможно тази мрачна сивота да ражда и излъчва така ослепително снежнобели и нежни отрочета. Под белия покров светът затихва. Странна приглушеност обгръща природата. Заедно с нея и нас. Както в песента на Адамо: "Томбе ла неж..." Също като в приказките и в ефтините филми за възрастни. Аз съм легнал на кушетката. До мене си седнала ти. Четеш ми някаква книга. Гласът ти, също резултат на снежната мекота, е приглушен и далечен. Както далечна и нереална е сирената на заблудилата се по стръмните, плъзгави улици линейка. Дали бърза при някой препил коледар или тя сама вие за помощ - не е ясно. Кракът ти лежи на гърдите ми. Отдръпвам малко крайчето на бялото ти чорапче и целувам глезена ти. И още един път, и отново, и още много пъти... неизброимо. Скритом поглеждам към книгата. Не изглежда дебела. Колко ли страници наред ще мога да чувствам топлината ти? Колко дни и колко нощи? Няколко? Само няколко. За изброяването им са предостатъчни пръстите на едната ръка. А от утре и те ще са много. Пръстите на едната ми ръка. Дните и нощите ще се топят. Не бързай! Чети по-бавно! Непрочетените страници намаляват, намаляват, намаляват... и свършват. Както всяка една приказка.

Усмиваш си и затваряш книгата.

- Харесва ли ти? - ме питаш.

- Да... приказка романтична, малко невероятна, преситена като цъфтяща готика със излишни метафори и с много, много тъжен завършек.

Влюбена в гласа си, ти даже не забелязваш, че героите и авторите са едни и същи. Ти и аз. Ние. Прочете една приказка, писана от нас и за нас. За един оглупял старик-мечтател, с побеляла глава и треперещи пръсти на ръцете, който с червена роза в студената си изтръпнала ръка чака някого на летището. И за едно момиче, скрито зад много образи и безобразно пленяваща младост.

Него чака старика.

Бъдни вечер. Последната от нашето хилядолетие. Поне за една част от човечеството. И кой знае, може би последната в нашето мимолетно залитане.

Чакалната постепенно опустява. Последният самолет отдавна е пристигнал. По високоговорителите вече три пъти, на три езика бълват потоци от благопожелания за щастливи, весели, безгрижни и пълни с надежди в рождеството христово празници. И това, че за днешния ден други пристигащи самолети няма. Съответно и пътници.

”Честито Рождество Христово” - гърмят високоговорителите за последен път и припряно припукват. Огромната чакална се обезлюдява. Остава само един самотен старик с червена роза в ръката си. Червената роза състрадателно се мъчи да го утеши и както това често се случва в приказките, стареа се да запълни с аромата си горчивината в душата на стареца. Напразно. Ръката му с широк размах я превръща в погълната от тъмнината поличба.

Навън отново прехвъркват снежинки. Проблясват подобно накити за коледна елха и кротко покриват с чистота и благоговейна тишина безграничната пустош - сърцето на старика.

И там, някъде в безкрайната девственоснежна белота на една призрачна любов, лежи стрък умираща, самотна алена роза.

Като капка кръв.

П.П. Малко Скъпо Момиче, измишльотините ми са парчета моя жива тъкан. Боли. Повече от зъб.

Мн. Ц. Т@